

ยุโรปศึกษา

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2550
Vol. 15 No. 1 January-June 2007

ToGethé®
SINCE 1957

บรรณาธิการ ผศ. ดร.สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ ณรงค์เดช พันธะพุ่มมี นฤตม์ เจริญศรี (แบบปก)
ที่ปรึกษา รศ. ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์
รศ. ประทุมพร วัชรเสถียร
รศ. วิมลวรรณ ภัทโรดม
พิมพ์ที่ บริษัท พี.เพรส จำกัด โทร 0-2331-5107

ศูนย์ยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชั้น 3 อาคารวิทยพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0-2218-3922-3
โทรสาร 0-2215-3580 <http://ces.in.th>

Editor Asst. Prof. Dr. Suthachai Yimprasert
Assistant Editor Narongdej Phanthaphoommee, Narut Charoensri (cover)
Advisors Assoc. Prof. Dr. Suthiphand Chirathivat
Assoc. Prof. Prathoomporn Vajrasthira
Assoc. Prof. Vimolvan Phatharodom
Printing P. Press Printing House Tel: +662-331-5107

3rd Floor, Vidyabhathana Building, Chulalongkorn University,
Phya Thai Road, Patumwan, Bangkok, 10330, Thailand
Tel: +662-218-3922-3 Fax: +662-215-3580
<http://ces.in.th>

ISSN 0858-7795

วารสาร ยุโรปศึกษานี้ เป็นฉบับแรกของปี พ.ศ.2550 ซึ่งทางศูนย์ยุโรปศึกษาได้รับเกียรติจากผู้เขียนบทความหลายท่านในการส่งบทความมานำเสนอเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยุโรปศึกษาในสังคมไทยให้ชัดเจนมากขึ้น

บทความแรก เป็นเรื่อง “ย้อนพิณิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม” โดย สาธิน สุนทรพันธ์ มุ่งที่จะมองย้อนไปพิจารณาพัฒนาการรวมยุโรป นับตั้งแต่ก่อนที่จะมีการลงนามในสนธิสัญญากรุงโรมเมื่อ ค.ศ.1975 เพื่อก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และพัฒนามาเป็นสหภาพยุโรปเช่นปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นความพยายามในการผลักดันทั้งแนวคิดและการดำเนินการที่จะสร้างองค์กรเหนือรัฐ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในยุโรปตะวันตก

เรื่องที่สอง เป็นสุนทรพจน์ ของแฟรงค์-วอลเตอร์ ชไตน์ไมเออร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของเยอรมนี เรื่อง “ผลกระทบของเอเชียที่แข็งแกร่งขึ้นต่อเยอรมนีและยุโรป” ซึ่งได้เน้นย้ำการเสนอความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจ การแข่งขันอย่างยุติธรรม กับระบบตลาดแรงงานและสถานที่ทำการธุรกิจกับนโยบายสังคม ซึ่งกำลังถูกท้าทายด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ผู้เขียนได้เสนอถึงแนวทางความร่วมมือเพื่อเสริมความสัมพันธ์ของยุโรปกับเอเชียให้เข้มแข็งมากขึ้น

บทความที่สาม เป็นเรื่อง “The 10th Asia Europe Business Forum (AEBF): ครบรอบ 10 ปีของความสำเร็จหรือล้มเหลว” จากทีมงานไทยยุโรป.เน็ต บทความนี้อธิบายในประเด็นที่ว่า AEBF นั้นถูกมองว่าเป็นเพียงแค่ ‘talk-shop’ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนกลับมองว่า ความสำคัญ

ของการประชุมที่กระบวนกรเจรจาและเครือข่ายระหว่างนักธุรกิจ และผู้กำหนดนโยบายของทั้งยุโรปและเอเชียได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกัน นอกจากนั้นแล้ว การประชุมที่เกิดขึ้นครั้งล่าสุดมีความสัมพันธ์และจุดเชื่อม อยู่กับการประชุมอาเซม (Asia-Europe Meeting-ASEM) อีกด้วย

บทความต่อมาเป็นเรื่อง “อาเซม 6 นำนิงโหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน” จาก ทีมงานไทยยุโรป.เน็ตเช่นกัน บทความนี้เสนอการประเมิน การประชุม Asia-Europe Meeting (ASEM) ครั้งที่ 6 ณ กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ที่ผ่านมา เพื่อเป็นการวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนา องค์กรในอนาคต บทความนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ผลของการประชุม และบทวิเคราะห์ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ไทยจะต้องสร้างความ เข้มแข็งให้เกิดแก่การติดต่อระดับทวิภาคีกับยุโรปเพื่อยังผลสัมฤทธิ์มาสู่ ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย

บทความต่อมาเรื่อง “พิพิธภัณฑลัฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทาง วัฒนธรรมโลก” โดย จิรเดช มทาวรรณกิจ บอกเล่าประวัติของพิพิธภัณฑซึ่ง นับว่าเป็นพิพิธภัณฑที่ใหญ่ที่สุดในโลกและยังเป็นหนึ่งในความภาคภูมิใจ ของชาวฝรั่งเศส สถานที่ดังกล่าวสร้างขึ้นเพื่อเป็นพระราชวังมาก่อนใน ค.ศ. 1190 ก่อนจะเปลี่ยนมาเป็นแหล่งรวมของมีค่าและโบราณวัตถุจากทั่วโลก หลังการปฏิวัติฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ.1789 ต่อมาใน ค.ศ.1981 พิพิธภัณฑ์ถูก เพิ่มเข้ามาในส่วนลานหน้าพิพิธภัณฑ นอกจากนั้น พิพิธภัณฑลัฟร์แห่งที่ 2 ก็กำลังดำเนินการสร้างอยู่ด้วย ซึ่งคาดการณ์ว่าจะเสร็จสิ้นภายในปี 2009

บทความเรื่อง “โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา และผลต่อยุโรป” โดย นฤตม์ เจริญศรี ได้อธิบายถึงโครงการขีปนาวุธ ป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นโครงการติดตั้งขีปนาวุธป้องกัน การโจมตีจากขีปนาวุธที่อาจถูกปล่อยออกมาจากประเทศที่เป็นศัตรูกับ สหรัฐฯ โดยอาจเป็นกลุ่มบุคคลหรือรัฐที่สหรัฐฯ มองว่าเป็นภัยแก่ตน อาทิ

กลุ่มผู้ออกการร้าย รัฐอัมพาล ฯลฯ บทความมุ่งที่จะแสดงข้อมูลพื้นฐานของโครงการ ตลอดจนผลกระทบจากโครงการที่มีต่อประเทศในทวีปยุโรป เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงแนวคิดและมุมมองของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป ทั้งประเทศที่ได้รับผลโดยตรง เช่น ประเทศที่มีฐานที่ตั้งยังชีพนาวุธอยู่ภายใน หรือประเทศที่มีแนวคิดต่อต้านและแสดงตนออกมาให้สหรัฐฯ หยุดการพัฒนาชีปนาวุธ

เรื่องสุดท้ายเป็นปริทัศน์หนังสือเรื่อง “เด็กหญิงผู้บันทึกความฝัน” อ่านโดย ณรงค์เดช พันธะพุมมี บทความพิเศษนี้แนะนำหนังสือดีที่อ่านหนังสือเล่มดังกล่าวเป็นวรรณกรรมเยาวชนของนักเขียนชั้นยอดแห่งสเปน ชื่อ โฆเซ่ หลุยส์ โอโลโยโซล่า นักเขียนท่านนี้ได้รับรางวัลทางด้านหนังสือมากมาย หนังสือของเขาได้รับการตีพิมพ์หลายภาษารวมถึงภาษาไทย ซึ่งผู้แปลได้อุทิศผลกำไรนำไปช่วยเด็กยากจนในชนบท

วารสารฉบับนี้ บรรณาธิการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาของทุกบทความในวารสารนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมาก ในการศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาสหภาพยุโรปและความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพยุโรปกับอาเซียนและไทยต่อไป

ผศ. ดร. สุธัช ยัมประเสริฐ

บรรณาธิการ

ศูนย์ยุโรปศึกษา แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FROM THE EDITOR

This issue of the Journal of European Studies is the issue for the first half of the year 2007, in which the Editor takes honour from a number of authors in presenting articles.

For the first article, "Looking Back: The Development of European Integration before the Treaty of Rome" Satin Soonthornpan wants to look back a half century ago when the 'Europeanists' sought gradually to construct and to impose on European people a unique system of government-Supranational authority. From a small beginning, it developed over many decades to the point where it was on the brink of bringing together more than two thirds of the countries of Europe under a form of government like none of the world had seen before.

The second article is a speech given by Frank-Walter Steinmüller, Federal Foreign Minister of Germany, on the topic of "the impact of a stronger Asia on Germany and Europe." The speech emphasises on the enhanced perception of the relationship between economic growth, fair competition and the implications for the labour market. It aims to strengthen the relations between Asia and EU politically and economically.

The article "The 10th Asia Europe Business Forum(AEBF): The 10th Anniversary of Success or Failure?" of Thaieurope.net relates that after 10 years of the establishment of the Asia-Europe

Business Forum (AEBF), the organisation has been criticised for being only a talk-shop. However, this paper argues that the value of AEBF lies in its importance as a process of dialogue and networking between business people and policy-makers between Europe and Asia. By focusing on its value as a process rather than a generator of policy outcomes, this paper notes that the forum has a close connection with other ASEM economic bodies, which can undoubtedly be seen as a form of useful dialogue and networking.

The article "ASEM 6: Still water runs deep... But where it heads?", of Thaieurope.net as well, presents that the sixth summit of Asia-Europe Meeting (ASEM) in Helsinki, Finland would devote to the evaluation of the process, in order to determine necessary reforms that would pave the way for the future of ASEM. The first part sums up the results of the ASEM 6 Meeting; the second part will analyses the results, arguing for the need to strengthen the Thai-EU bilateral approach.

The next article "The Louvre Museum: Centre of the world cultural heritage" by Jiradej Mahawannakij narrates the history of the Louvre Museum, which is the biggest museum in the world and is one of the French people's prides. The museum was built as a palace in 1190, and it altered to be a national museum after the French Revolution in 1789. In 1981, the glass pyramid was built in front of the Museum, and the site of the Museum was extended.

Now, the second Louvre Museum is under construction and it will be complete in 2009.

For the next article, "National Missile of the United States of America and the Effects on European Country" by Narut Charoensri, presented that the USA National Missiles Defense (NMD) developed on the purpose of defending itself from the Rogue States' or third-world countries' missiles that are fired both with and without intention to attack. Although, the project has many supporters, it challenges the world's politics, as it breaks the agreement the United States signed with Russia (Anti-Ballistic Missile Treaty-ABM Treaty) in 1972. Therefore, many countries are worried about the changing in world's situation.

For the last article Narongdej Phanthaphoommee reviews the translation of "La Niña Que Escribió un Sueño," by José Luis Olaizola. The writer of the book is famous for winning several important awards in the category of children's book. His works are published in many languages. In the regard of translation into Thai, the profit of Thai version is dedicated to poor children in rural area of Thailand.

I hope that the reader will enjoy this edition of Journal of European Studies.

Asst. Prof. Suthachai Yimprasert

Editor

Centre for European Studies, Chulalongkorn University

เนื้อหา ความคิดเห็น ตลอดจนการตีความต่างๆ ในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดของ
ผู้เขียน มิได้สะท้อนทัศนคติและนโยบายของศูนย์ยุโรปศึกษา แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยแต่ประการใด

The author is responsible for the contents, views and analyses expressed in
the paper, which are neither the same as ones of Centre for European
Studies, nor the editorial staff.

สาริน สุนทรพันธุ์

ร.บ. (การระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศศ.ม. (ยุโรปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
M.A. (International Political Economy) University of Warwick
ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
และเป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ยุโรปศึกษา ฝ่ายการวิจัย

Frank-Walter Steinmeier

Federal Foreign Minister of Germany

Thaieurope.net

คณะผู้แทนไทยประจำประชาคมยุโรป / สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์

จิรเดช มหาวรรณกิจ

ร.บ. (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) (เกียรตินิยมอันดับสอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา ศูนย์ยุโรปศึกษา

นฤตม์ เจริญศรี

ร.บ. (การระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณรงเดช พิริยะพุมมี

ร.บ. (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) (เกียรตินิยมอันดับสอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งพิมพ์ ศูนย์ยุโรปศึกษา

สารบัญ

ย้อนपीนิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม	1
ลาติน สุนทรพันธุ์	
ผลกระทบของเอเชียที่แข็งแกร่งขึ้นต่อเยอรมนีและยุโรป	37
แฟรงก์-วอลเตอร์ ชไตน์ไมเออร์	
The 10th Asia–Europe Business Forum (AEBF): คสออบ	
10 ปีแห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว	51
ทีมงานไทยยุโรป.เน็ต	
อาชฌ 6: น้ำนึ่งไหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน	69
ทีมงานไทยยุโรป.เน็ต	
พีพีรภัทท์ลูฟส์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก	85
จิรเดช มหาวรรณกิจ	
โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาและผลต่อ	
ยุโรป	103
นรุตม์ เจริญศรี	
ปริทัศน์หนังสือ: เด็กหญิงผู้บันทึกความฝัน	139
ณรงเดช พันธะพุมมี	

CONTENTS

**Looking Back: The Development of European Integration
before Treaty of Rome**

Satin Soonthornpan 1

The Impact of a Stronger Asia on Germany and Europe

Frank-Walter Steinmeier 37

**The 10th Asia Europe Business Forum (AEBF):
The 10th Anniversary of Success or Failure?**

Thaieurope.net 51

ASEM 6: Still Water Runs Deep... but Where It Heads?

Thaieurope.net 69

The Louvre Museum: Centre of World Cultural Heritage

Jiradej Mahawannakij 85 .

**National Missile Defence of the United States of America
and the Effect on European Countries**

Narut Charoensri 103

Book Review: La Niña Que Escribió un Sueño

Narongdej Phanthaphoommee 139

Jean Monnet and Robert Schuman
(www.europaallavagna.it)

“...จากการประชุมที่เมซินาของกลุ่ม The Six
ได้นำมาสู่การลงนามของสนธิสัญญากรุงโรม...
เนื้อหาของสนธิสัญญานี้ถือได้ว่าเป็นเนื้อหาหลัก
ที่สหภาพยุโรปได้นำมาปรับใช้จนถึงปัจจุบัน”

ABSTRACT

LOOKING BACK: THE DEVELOPMENT OF EUROPEAN INTEGRATION BEFORE TREATY OF ROME

Satin Soonthornpan

When the leader of 25 nations gathered in the ancient heart of Rome on October 29, 2004 to sign a 'Constitution for Europe,' one of the oddest features of this historic moment was how it had first been predicted six decade earlier. Moreover, now there are 27 nations, assembling in European Union after 1 January 2007, this inspires us to looking back about its development. The purpose of this article is to tell the story of how the 'Europeanists' had for half a century been seeking gradually to construct and to impose on European people a unique system of government – Supranational authority. From Small Beginning it developed over many decades to the point where it was on the brink of bringing together more than two thirds of the countries of Europe under a form of government like none of the world had seen before. It is impossible to understand the true nature of what came to known as 'the European Integration' without appreciating how it was set in by guiding idea: idea which originally crystallised back in the early of the twentieth century by many 'Europeanists.'

ย้อนपीนิจะ: พัฒนากการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

สาธิน สุนทรพันธ์

การรวมกลุ่ม ของสหภาพยุโรปนั้นมีการพัฒนาทั้งในเชิงกว้าง (widening) โดยมีการเพิ่มขึ้นของสมาชิกจาก 6 ประเทศในสหภาพถ่านหินและเหล็กกล้ายุโรป (European Coal and Steel Community-ECSC) ในทศวรรษที่ 1950 จนมาเป็นสหภาพยุโรป (European Union-EU) ที่มีสมาชิกรวมกันถึง 27 ประเทศตั้งแต่ มกราคม ค.ศ.2007 เป็นต้นมา และในเชิงลึก (deepening) ในเรื่องของกฎระเบียบต่างๆ ที่พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพเรียกได้ว่าเป็นการรวมกลุ่มในเชิงลึกที่มีการพัฒนาได้ดีที่สุดเมื่อเทียบกับการรวมกลุ่มในภูมิภาคอื่นๆ อย่าง เอเชีย อเมริกาเหนือ และลาตินอเมริกาก็ตาม สำหรับในปีนี้ก็เป็นที่ครบรอบ 50 ปีของสนธิสัญญาโรม (Treaty of Rome) ที่ลงนามใน ค.ศ.1957 ซึ่งเป็นสนธิสัญญาในการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community-EEC) ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นสหภาพยุโรปอย่างที่เรารู้จักในปัจจุบัน

ในช่วงระยะเวลาประมาณ 50 กว่าปีของสหภาพยุโรปนั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นสิ่งสำคัญในการวางแผน ส่งเสริม และผลักดันสหภาพยุโรปให้มีการรวมกลุ่มที่มีความก้าวหน้าได้เป็นอย่างดีเบื้องหลังได้แก่ แนวคิดที่ผลักดันในเรื่องของการรวมกลุ่มของสหภาพยุโรปให้สามารถดำเนินก้าวหน้าไปได้โดยแนวคิดในการรวมกลุ่มทั้งหลายนี้ได้มีการนำเสนอและถกเถียงกันในหลายแห่ง ทั้งในส่วนของทวีปยุโรปเองและข้ามฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกไปยังสหรัฐอเมริกา และแนวความคิดของนักคิด นักวิชาการ นักการเมือง และผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับหลากหลายสาขาอาชีพทั้งหลายนั้นก็มาจากหลายประเทศในยุโรปไม่ว่าจะเป็น อิตาลี ฝรั่งเศส เยอรมนี เบลเยียม สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ เป็นต้น หลากๆ คนเป็นผู้ที่เราคุ้นเคยกับชื่อเสียงเป็นอย่างดี อย่าง ชอง มอเนต์ (Jean Monnet) และโรเบิร์ต ชูมาน (Robert Schuman) ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ก่อตั้งการรวมกลุ่มของยุโรปที่พัฒนาจนมาเป็นสหภาพยุโรปในปัจจุบันหรือที่เรียกว่าเป็น “Founding Fathers” แต่ในความเป็นจริงแล้วพัฒนาการของสหภาพยุโรปนั้นมีหลากหลายแนวทาง ในบางแนวทางได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญที่ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มของยุโรป แต่ในบางแนวทางถึงแม้จะไม่ได้มีส่วนผลักดันการรวมกลุ่มของยุโรปในทางตรงแต่ก็ส่งผลในทางอ้อมเป็นส่วนเสริมที่สำคัญรวมทั้งเหตุผลจากในเรื่องของสภาวะแวดล้อมในยุโรปและในเวทีโลกที่เข้ามาเกี่ยวข้องและส่งผลต่อแนวคิดของการรวมกลุ่มของสหภาพยุโรป ซึ่งแนวคิดของการรวมยุโรปนั้นมีมาอย่างยาวนานสามารถย้อนกลับไปได้ถึงหลายร้อยปี แต่ในบทความนี้จะกล่าวถึงแนวคิดที่เข้ามามีผลอย่างสำคัญในการผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มของยุโรปโดยจะมีขอบเขตอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 20

อย่างไรก็ดี แนวคิดทั้งหลายนี้ไม่ใช่จะสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นโดยมิได้มีอุปสรรคใดๆ แต่จากบทความนี้ผู้เขียนพยายามจะชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการทางแนวคิดของการรวมยุโรปที่เกิดขึ้นจากสาเหตุ

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

หลายประการดังที่ได้กล่าวต่อไปในบทความนี้ โดยในบทความนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ส่วนแรก (1) จะเป็นการเริ่มต้นของแนวคิดการรวมยุโรปที่เริ่มตั้งแต่ ช่วงต้นของศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และยุคเฟื่องฟูของแนวคิดการรวมยุโรปในช่วงทศวรรษที่ 1920 ในช่วงต่อมา (2) จะเป็น การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของพรรคนาซี (Nazi) ในเยอรมนีกับความพยายามในแนวคิดของการรวมยุโรป รวมถึงการขยายตัวของแนวคิดการรวมยุโรปในยังสหราชอาณาจักรและสหรัฐฯ และแนวคิดของการรวมยุโรปในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในส่วนสุดท้าย (3) จะเป็นการกล่าวถึงความพยายามในการรวมยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ได้มีการพัฒนาจนจัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นมาได้

จุดเริ่มต้นของความคิดในการรวมยุโรป

ถ้าจะกล่าว ถึงเหตุการณ์ที่สำคัญในประวัติศาสตร์ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ที่เชื่อว่าส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่ทำให้เกิดแนวคิดที่ได้พัฒนาจนกลายมาเป็นสหภาพยุโรปในปัจจุบันนั้น เชื่อได้ว่าเป็นยุทธการเกิดขึ้นในเวอร์ดัน (Verdun) ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ใน ค.ศ.1916 ซึ่งเป็นการสู้รบครั้งยิ่งใหญ่ระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนี โดยฝรั่งเศสพยายามที่จะป้องกันมิได้เยอรมนีสามารถตีป้อมปราการบนริมฝั่งแม่น้ำเมิส (Meuse) ได้ เพื่อมิให้กองทัพเยอรมันสามารถบุกเข้าฝรั่งเศสได้ เหตุการณ์ในครั้งนี้ส่งผลให้จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตมีสูงถึง 700,000 คน ซึ่งบุคคลสำคัญที่เข้าร่วมรบในสงครามครั้งนี้ได้แก่ ชาร์ล เดอ โกล (Charles de Gaulle) และ หลุยส์ เดอลอร์ (Louis Delor) ผู้ซึ่งลูกชายของเขา ชาก เดอลอร์ (Jacques Delors) ต่อมากลายเป็นประธานคณะกรรมการยุโรป (President of European Commission) จากยุทธการที่เวอร์ดันนั้นส่งผลอย่างสำคัญสองประการแก่ฝรั่งเศส ประการแรกทำให้กองทัพของฝรั่งเศสนั้นได้รับความ

เสียหายอย่างหนัก ประการที่สองทำให้ฝรั่งเศสตระหนักว่าการทำสงครามนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการทำสงครามได้แก่พลังอำนาจทางอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้ฝรั่งเศสเน้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างหนักในหลังสงครามนี้ แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมของฝรั่งเศสนั้นประสบปัญหาสำคัญประการหนึ่งได้แก่ การขาดแคลนถ่านหินและเหล็กกล้า ที่จัดได้ว่าเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม

Louis Loucheur
(www.vinci.com)

ทางแก้ไขเฉพาะหน้าที่ทำได้ในขณะนั้น ได้แก่การนำเข้าปัจจัยการผลิตสองอย่างนี้มาจากสหราชอาณาจักรและสหรัฐฯ การดำเนินการในลักษณะนี้ทำให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มชาติตะวันตกเกิดขึ้นอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน รวมถึงเริ่มมีแนวคิดจากนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศสที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในช่วงนั้นหลุยส์ ลูเชอร์ (Louis Loucheur) ที่ว่าถ่านหิน เหล็กกล้า และแร่ธาตุอื่นที่เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่จะส่งผลให้พลังอำนาจของประเทศในการทำสงครามยุคใหม่นั้นมีศักยภาพสูงขึ้นแล้ว ก็ควรที่จะดึงเอาอำนาจอธิปไตยของรัฐที่ควบคุมทรัพยากรที่สำคัญทั้งหลายนั้นออกมาจากการควบคุมของแต่ละประเทศและจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจควบคุมทรัพยากรดังกล่าวหรือที่เรียกว่า 'Higher Authority' เพื่อป้องกันมิให้แต่ละประเทศสามารถใช้ทรัพยากรของตนเองในการส่งเสริมพลังอำนาจของประเทศอย่างเกิน

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

ขอบเขตที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งที่อาจลุกลามกลายเป็นสงคราม และก็ยังเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดสันติภาพขึ้นในยุโรปได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย' และเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลงในวันที่ 11 พฤศจิกายน ค.ศ.1918 จากการที่ประเทศทั้งหลายในยุโรปได้ผ่านเหตุการณ์อันสร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงนั้นทำให้มีแนวคิดในการสร้างระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ในลักษณะหรือแนวทางที่สามารถจะรับประกันได้ว่าความหายนะที่เพิ่งจบไปนั้นจะไม่เกิดขึ้นอีกในอนาคต ในส่วนนี้ได้มีแนวความคิดสองกลุ่มที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะแก้ปัญหาได้แก่ กลุ่มแรก (1) คือ อุดมคตินิยม (Idealism) ซึ่งผู้ที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ วูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ที่ได้ประกาศแถลงการณ์ 14 ข้อ (Fourteen Point Declaration) โดยหลักสำคัญเพื่อสนับสนุนสิทธิของประชาชนในประเทศต่างๆ ให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองในการปกครองประเทศ (self-determination) โดยเป็นแนวทางสำคัญที่ใช้ในการประชุมสันติภาพที่กรุงปารีสใน ค.ศ.1919 ผลจากแถลงการณ์ครั้งนี้ทำให้เกิดประเทศใหม่ๆ ขึ้นหลายประเทศที่แยกตัวออกมาจากจักรวรรดิที่เสื่อมอำนาจลงไปหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1² ประเทศเหล่านี้ได้รับการรับประกันความมั่นคงจากองค์การระหว่างประเทศที่ตั้งขึ้นจากการผลักดันของสหรัฐฯ ตามแนวคิดอุดมคตินิยม ได้แก่ สันนิบาตชาติ (League of Nations) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรักษาสันติภาพ เพื่อเป็นที่ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาข้อพิพาท และรักษาไว้ซึ่งกลไกแห่งการแทรกแซงร่วมกัน (collective intervention)

¹ Carls, Stephen Douglas (1993), *Louis Loucheur and the Shaping of Modern France 1961-1931*, (Baton Rouge: Louisiana State University Press), p. 33.

² จักรวรรดิที่เสื่อมอำนาจลงไปหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรีย-ฮังการี รัสเซีย และออตโตมันเติร์ก

อย่างไรก็ตาม สันนิบาตชาติก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นเนื่องจากสาเหตุสำคัญสองประการ (2) ได้แก่ การเปลี่ยนท่าทีของสหรัฐอเมริกาโดยไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติเนื่องจากเสียงคัดค้านจากรัฐสภา และอีกประการหนึ่งได้แก่ท่าทีของฝรั่งเศสที่ต้องการให้มีการลงโทษเยอรมนีอย่างรุนแรง ซึ่งปรากฏผลในสนธิสัญญาแวร์ซาย (Treaty of Versailles) ที่ทำขึ้นใน ค.ศ.1919 ที่กำหนดบทลงโทษแก่เยอรมนีอย่างหนัก อย่างไรก็ตามเยอรมนีภายใต้การนำของ กุสตาฟ สเตรสมัน (Gustav Stresemann) หัวหน้าพรรคประชาชนเยอรมัน (German People's Party) ผู้ซึ่งกลายมาเป็นนายกรัฐมนตรีในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1924 ได้พัฒนาเยอรมนีให้พ้นจากสภาวะความตกต่ำทางเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง จากส่วนนี้เราจะพบว่าแนวคิดของการรวมยุโรปนั้นได้ถือกำเนิดขึ้นจากเหตุผลทางการเมืองแต่จะพัฒนาต่อไปได้นั้นจะต้องได้รับการผลักดันจากทุกภาคส่วนในแต่ละประเทศต่อไปด้วย

ยุคเฟื่องฟูของแนวคิดการรวมยุโรป และการเข้ามาของแนวคิดแบบเหนือรัฐ

สำหรับความพยายามต่างๆ ในการฟื้นฟูประเทศที่ได้รับความเสียหายจากสงครามอย่างเร่งด่วนนั้น จะทำให้ความหายนะอันเกิดจากสงครามโลกครั้งที่ 1 นั้นบรรเทาลงไป อย่างไรก็ตามก็ตინอกรเหือจากแนวคิดอุดมคตินิยม ในความพยายามสร้างสันติภาพแบบยั่งยืนให้เกิดขึ้น ได้มีนักการเมือง นักธุรกิจ นักวิชาการพยายามที่จะเสนอความคิดในการรวมยุโรปในแนวทางต่างๆ เช่น ใน ค.ศ.1918 โจวานนี อักเนลลี (Giovanni Agnelli) ได้ออกหนังสือ 'European Federation or League of Nations' โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงทางแก้ไขสำหรับความเชื่อในแนวคิดแบบชาตินิยม (Nationalism) ที่เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่ความขัดแย้งจน

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

กลายเป็นสงครามโลกครั้งที่ 1 สามารถแก้ไขได้โดยการรวมยุโรปในลักษณะ
เป็น 'สหพันธ์ยุโรป' (Federal Europe)

Richard de Coudenhove-Kalergi
(<http://aeiou.iicm.tugraz.at>)

สำหรับอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางถึงการเสนอ
แนวคิดของการรวมยุโรปในทศวรรษที่ 1920 ได้แก่ เคานต์ ริชาร์ด คูเดน
โฮฟ คาลเออร์กี้ (Count Richard Coudenhove-Kalergi) ซึ่งเป็นผู้เขียน
หนังสือ 'Pan Europa' และสร้างกลุ่มเคลื่อนไหวในชื่อเดียวกันนี้อีกด้วย
รวมถึงรณรงค์ในแนวทางให้มีการก่อตั้ง 'United States of Europe' บน
พื้นฐานของการรวมกลุ่มแบบสหพันธรัฐนิยม (Federalism)³ อีกด้วย
แนวความคิดของคาลเออร์กี้ก็มีความคล้ายคลึงกับของลูเซอร์ ในเรื่องของการ
รักษาสันติภาพและเรื่องของการนำเอาอุตสาหกรรมถ่านหินและ
เหล็กกล้าของฝรั่งเศสและเยอรมนีมารวมกันภายใต้องค์กรร่วมที่จะถูก

³ สหพันธรัฐ (Federalism) เป็นแนวคิดสำคัญในการรวมยุโรปเป็นการสร้างความร่วมมือ
ในลักษณะที่มีการรวมกันเป็นกลุ่มของประเทศ โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีลักษณะ
เหนือรัฐ (ในกรณีของยุโรป) โดยมีอำนาจในการบริหารจากขอบเขตอำนาจที่ประเทศ
สมาชิกได้ยินยอมที่จะสละอำนาจอธิปไตยส่วนนั้นให้หน่วยงานนี้เข้ามาบริหารเพื่อ
ผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ในส่วนของสหภาพยุโรปได้แก่ เสาหลักที่ 1 (1st
pillar) European Communities (EC) ดูได้จาก Winer, Antje and Diez, Thomas
(2004), *European Integration Theory*, (Oxford, New York: Oxford University
Press), pp. 27-30.

จัดตั้งขึ้นมา แต่อย่างไรก็ตามแนวทางของคาเลอร์ก็นั้นเน้นจุดประสงค์ในการสร้างเป็นสหพันธรัฐขึ้นมาโดยมิได้ตัดทอนอัตลักษณ์ และมีได้ทำเพื่อลดทอนอำนาจอธิปไตยของประเทศที่เข้าร่วม แต่เพื่อที่จะส่งเสริม ‘จิตวิญญาณแห่งความเป็นยุโรป (Spirit of Europe)’ โดยเน้นการจัดทำกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศภายในยุโรป⁴ แนวคิดของคาเลอร์ก็นั้นได้ส่งผลให้มีผู้สนใจในการรวมยุโรปด้วยกันซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญของแต่ละประเทศซึ่งจะมีอิทธิพลในการส่งเสริมการรวมยุโรปในยุคต่อมาอีกด้วย อาทิ ผู้ว่าการเมืองโคโลญจ์ (Cologne) ในขณะนั้น คอนราด อะเดนาวร์ (Konrad Adenauer) กุสตาฟ สเตรสมัน และที่สำคัญได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของฝรั่งเศสอริสตีด บร็อง (Aristide Briand) ซึ่งเป็นผู้ร่วมกันจัดทำ กติกาสัญญาลูการ์โน (Lucarno Pact) กับ สเตรสมัน ซึ่งเป็นข้อตกลงในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมนี

Aristide Briand
(<http://radio-courtoisie.over-blog.com>)

เมื่อตุลาคม ค.ศ.1926 แนวคิดของคาเลอร์ก็ได้ถูกนำไปจัดตั้งเป็นการประชุมยุโรป (European Congress) ที่จัดขึ้นในกรุงเวียนนา ที่มี

⁴ Fransen, Fredric (2001), The Supranational Politics of Jean Monnet: Ideas and Origins of the European Community, (Connecticut: Greenwood Press).

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

ผู้เข้าร่วมจากหลากหลายสาขาอาชีพจากประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป มีปรีชาญาณที่เห็นด้วยกับแนวคิดของคาเลอร์กีเป็นประธานในที่ประชุมซึ่งเป็นแนวคิดของคาเลอร์กีได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในที่ประชุมครั้งนี้ ต่อมาในวันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ.1930 บร็องได้ส่งหนังสือไปยังรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปโดยได้เสนอถึงหนทางในการสร้างสันติภาพความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคม โดยถือเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทุกประเทศในการที่จะจัดตั้งองค์กรแบบสหพันธรัฐขึ้นมาเป็น 'European Federation Union' ซึ่งในส่วนนี้สามารถดำเนินการอยู่ภายในกรอบของสันนิบาตชาติและยังคงให้ความสำคัญในเรื่องอธิปไตยของแต่ละประเทศอีกด้วย ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีที่มีรัฐบาลในยุโรปถึง 26 ประเทศที่แสดงความเห็นด้วยต่อแนวคิดของการสร้างความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้นเพื่อจุดประสงค์ตามที่บร็องได้เสนอมานี้ ถึงแม้ว่าการริเริ่มของบร็องจะได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีแต่ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ อันได้แก่ การที่สภาวะเศรษฐกิจของโลกเข้าสู่ช่วงตกต่ำ (Great Depression) นอกจากนี้การเลือกตั้งในเยอรมนีในวันที่ 14 กันยายน ค.ศ.1930 ที่พรรคสังคมนิยมแห่งชาติ (National Socialist Party) หรือพรรคนาซี ที่มีอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) เป็นผู้นำ ได้รับเลือกเข้ามาเป็นเสียงส่วนใหญ่ในรัฐสภา เนื่องมาจากนโยบายหารณรงค์หาเสียงโดยการโจมตีในเนื้อหาของสนธิสัญญาแวร์ซายที่เยอรมนีเป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างมาก และเรื่องของอัตราการว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้นในประเทศที่เป็นที่

⁵ Fransen, Ibid., p. 24.

⁶ ชื่อเป็นทางการได้แก่ National Socialist German Workers Party เป็นพรรคการเมืองในเยอรมนีในช่วงระหว่าง ค.ศ.1920-1945 โดยมีผู้นำคนสำคัญได้แก่ อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ซึ่งกลายมาเป็นนายกรัฐมนตรีของเยอรมนีใน ค.ศ.1933 จนถึงช่วงท้ายของสงครามโลกครั้งที่ 2

ยอมรับของประชาชน ตามมาด้วย ค.ศ.1931 กองทัพญี่ปุ่นบุกเข้าแมนจูเรีย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงควมไร้ประสิทธิภาพของสันนิบาตชาติในการยับยั้งและแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติวิธี ด้วยเหตุผลหลายๆ ประการนี้ทำให้กระแสเฟื่องฟูของแนวคิดการรวมยุโรปในช่วงนี้เสื่อมถอยไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ความพยายามลูเชอร์และบริออนที่มีส่วนสำคัญในการริเริ่มแนวความคิดของการรวมยุโรปนั้นไม่ประสบผลในช่วงแรกนี้

ตั้งแต่แนวคิดของการจัดตั้งสันนิบาตชาติ, Pan Europa, United States of Europe และ European Federation Union นั้น ทั้งหมดนี้อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดแบบ Inter-government คือการที่ประเทศที่เข้ามารวมกลุ่มกันควรจะเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์อันดีร่วมกันแต่โดยการไม่เข้าไปแตะต้องหรือยุ่งเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ สำหรับสันนิบาตชาติในขณะนั้นมีบุคคลสำคัญ 2 คน ที่มีผลต่อการรวมยุโรป

Arthur Salter

(<http://www.indiana.edu/~league/photos.htm>)

ในช่วงเวลาต่อมาที่ทำงานอยู่ในได้แก่ อาเธอร์ ซัลเทอร์ (Arthur Salter) จากสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจและการเงินของสันนิบาตชาติ และ ชอง มอนต์ ที่เป็นรองเลขาธิการของสันนิบาตชาติ สำหรับมอนต์นั้นทักษะที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการรวมยุโรปได้ดีได้แก่การสร้างเครือข่ายในการรู้จักบุคคลสำคัญในหลายๆ ประเทศในยุโรป และมักจะเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังแนวคิดของการรวมยุโรปในหลายๆ เหตุการณ์

ย้อนพิณิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

โดยไม่ค่อยได้เป็นที่รับรู้แก่คนทั่วไปนัก สำหรับมอนเตในฐานะที่เป็นรองเลขาธิการสันนิบาตชาติได้เห็นถึงสิ่งที่ทำให้องค์การนี้ไม่สามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ สิทธิในการยับยั้ง (Veto) ที่ประเทศสมาชิก ทั้ง 63 ประเทศมีทำให้มันติดต่างๆ ที่จะออกมาได้นั้นเป็นไปแทบเป็นไปไม่ได้ ใน ค.ศ.1931 มอนเตได้เขียนบทความในหัวข้อ 'The United States of Europe' ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการสร้างสหพันธ์ยุโรปในกรอบของสันนิบาตชาติ เนื่องจากสันนิบาตชาติโดยตัวเองแล้วเป็นองค์การที่มีการรวมของประเทศในยุโรปที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในขณะนั้น จากบทความนี้ มอนเตเสนอว่าเงินทุนในการดำเนินงานของสหพันธ์ยุโรปนั้นน่าจะมาจากการการจัดตั้ง 'สหภาพศุลกากร' (Custom union) เพื่อกำหนดอัตราและการเก็บภาษีจากสินค้าที่นำเข้ามาจากภายนอกกลุ่ม โดยลักษณะขององค์กรอยู่บนพื้นฐานที่ใกล้เคียงกับสันนิบาตชาติโดยมี สำนักเลขาธิการ (Secretariat) ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารที่ซัลเทอร์ (ที่เห็นด้วยกับแนวคิดของมอนเต) เห็นว่าควรเป็นหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่ทำงานประจำในลักษณะที่เป็นเจ้าหน้าที่ทำงานเพื่อผลประโยชน์โดยรวมขององค์กรมิใช่เพื่อผลประโยชน์ของประเทศที่ตนสังกัดอยู่เป็นลักษณะ 'International Civil Service' และเป็นองค์การที่ประเทศสมาชิกต้องสละอำนาจอธิปไตยบางส่วนให้กับองค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ให้มีอำนาจบริหารแทนโดยประเทศสมาชิกไม่สามารถเข้าแทรกแซงได้เป็น 'ลักษณะเหนือรัฐ (Supranational principle)' ถ้าเราจะสังเกตจากแนวคิดแบบเหนือรัฐนี้ของมอนเตและซัลเทอร์จะพบว่าในสามทศวรรษต่อมาที่ได้มีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC) ขึ้น ได้มีการพัฒนาในแนวคิดของหน่วยงานบริหารขององค์กรเหนือรัฐนี้โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อจากเดิมที่ช่วงแรกใช้รูปแบบเดียวกับในสันนิบาตชาติ

⁷ Jean Monnet, A Short Bibliography, (Altiero Spinelli Institute for Federalist Studies), www.eurplace.org/federal/monnet.

ว่าเป็น 'สำนักเลขาธิการ' จนเปลี่ยนมาเป็นว่า 'คณะกรรมการยุโรป' หรือ (European Commission) อย่างที่เรารู้จักกันดีในปัจจุบัน เราจะพบว่าแนวทางการรวมยุโรปในช่วงนี้พยายามที่จะใช้กรอบของสันนิบาตชาติที่จัดตั้งขึ้นมาแล้วในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของยุโรปขึ้นมา แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จด้วยตัวขององค์กรเองที่ยังขาดประสิทธิภาพในการรวมกันของบรรดาประเทศสมาชิกและแนวทางในการดำเนินการ

นาซีกับความพยายามในการรวมยุโรป!

ในความพยายาม รวมยุโรปนั้นได้มีอีกแนวทางหนึ่งโดยพรรคนาซีซึ่งเกิดขึ้นในช่วงตั้งแต่ทศวรรษที่ 1920 เป็นต้นมา แต่มักไม่ได้รับการกล่าวถึงโดยเกิดขึ้นมาจากการมองว่ายุโรปนั้นเป็นทวีปที่มีศักยภาพอย่างมากแต่ที่ไม่สามารถแสวงหาผลประโยชน์ได้อย่างเต็มที่นั้นก็เนื่องมาจากความแตกต่างของแต่ละประเทศในมุมมองต่างๆ ที่ทำให้ขาดการประสานและดำเนินงานร่วมกันอย่างจริงจัง ดังนั้นภายใต้ระเบียบใหม่ (New Order) ของนาซีจึงเป็นการรวมยุโรปควรจะใช้พลังทางเศรษฐกิจของยุโรปเองเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อที่จะสร้างสถานะและอิทธิพลในเวทีโลก⁸ โดยแนวทางของนาซีเยอรมันที่มีนั้นบางแนวทางก็กลายมาเป็นสิ่งที่มียุจริงในสหภาพยุโรปในปัจจุบัน เช่น ความคิดในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และการใช้เงินตราสกุลเดียวกันในยุโรป เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวคิดที่โจเซฟ กอบเบิลส์ (Josef Gobbles) ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนนาซีเป็นผู้นำเสนอแนวคิดเหล่านี้ โดยได้แนวทางต้นแบบมาจากแนวคิดของสเตรสมันและบร็อง อย่างไรก็ตามก็สำหรับฮิตเลอร์ซึ่งเป็นผู้นำของนาซีนั้นไม่ได้สนใจ

⁸ Laughland, John (1997), *The Tainted Source: The Undemocratic Origins Of The European Idea*, (London: Warner Book).

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

และปฏิเสธแนวคิดของกอบเบลล์อย่างสิ้นเชิง ในความคิดของฮิตเลอร์เห็นแนวทางของการรวมยุโรปต่างๆ เป็นเพียงเรื่องเล็กๆ แต่แนวทางรวมยุโรปที่อยู่ในความคิดของฮิตเลอร์นั้นเป็นแนวทางของการรวมยุโรปให้อยู่ภายใต้ผู้นำเพียงคนเดียวโดยวิธีการเดียว คือการใช้กำลังทางทหารในการรวมยุโรป โดยเริ่มจากการที่ให้กองทัพเยอรมันเดินทางทัพเข้าไปยังดินแดนแถบแม่น้ำไรน์ ซึ่งตามสนธิสัญญาแวร์ซายจะถือเป็นเขตปลอดทหาร (Demilitarised Zone) ใน ค.ศ.1936 และตามด้วยการเดินทัพเข้าไปยังหลายๆ ประเทศในยุโรปเพื่อยึดครองและขยายอิทธิพล และถึงแม้ว่านาซีเยอรมันจะอ้างถึงแผนการในการรวมยุโรปในแบบของเยอรมนี แต่ก็คงยังมีการโต้แย้งอยู่สองประเด็นที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของนาซีว่าเป็นความพยายามในการรวมยุโรปจริงๆ ประการแรก ความปรารถนาของนาซีได้แก่การประกาศถึงการสิ้นสุดยุคของรัฐต่างๆ ที่นำไปสู่การรวมเข้าของรัฐต่างๆ ในลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์เดียวกัน ซึ่งในที่นี้ได้แก่อัตลักษณ์ที่นาซีได้กำหนดไว้เอง ในประการต่อมา การเกิดขึ้นของยุโรปใหม่ (New Europe) ตามความคิดประการแรกนั้นจะช่วยให้การรักษาไว้ซึ่งความเชื่อมั่นแบบเดิมที่เคยมีในยุโรปว่าเป็นกลุ่มหรือชนชาติที่พัฒนาแล้วมีความเหนือว่าชนชาติอื่นๆ ในโลก ซึ่งจะทำให้ยุโรปมีพลังอำนาจและศักยภาพในการแข่งขันกับชาติใดๆ ในโลกได้ที่เป็นแนวคิดที่นาซียึดยึดให้กับชาติที่ตนเข้ายึดครอง

แนวคิดของนาซีในการรวมยุโรปนั้นจะได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในกลุ่มของผู้นำประเทศที่ร่วมมือกับนาซี (Collaborationists) ในช่วงนั้น ในกรณีของนอร์เวย์ วิสคุน ควิสลิง (Vidkun Quisling) ผู้นำนอร์เวย์ที่เข้าร่วมกับนาซีกล่าวไว้ว่า

ยุโรปจะแข็งแกร่งและมีสันติภาพได้ก็ต่อเมื่อมีการรวมกลุ่มกันเท่านั้น เราจึงต้องสร้างยุโรปในลักษณะที่ไม่ต้องเสียเลือดเนื้อและความแข็งแกร่งจาก

ความขัดแย้งอย่างที่เคยเกิดขึ้นในอดีต โดยการสร้างการรวมกลุ่มขึ้นซึ่งจะทำให้ยุโรปมีความมั่นคง เข้มแข็ง อีกทั้งยังมีอารยธรรมเพิ่มมากขึ้น⁹

โดยเขาเสนอให้จัดตั้ง 'Pan-Germanic Federation'¹⁰ ขึ้นโดยมีผู้นำได้แก่ท่านผู้นำ (Fuhrer) ซึ่งได้แก่ฮิตเลอร์ ดังนั้นเราจะพบว่าสิ่งที่กลุ่มผู้นำของประเทศในยุโรปที่เข้าร่วมกับนาซีนั้นอ้างถึงเป็นเพียงแค่การพยายามจะอ้างสิทธิในการเข้าแบ่งอำนาจและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มยุโรปภายใต้การนำของนาซี ไม่ได้มีความพยายามใดๆ ที่จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มยุโรปในภาคส่วนต่างๆ เหมือนอย่างเช่นที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นเพียงแนวความคิดของนาซีแต่เพียงฝ่ายเดียว (Cul-de-Sac)¹¹ ถึงแม้ว่าในช่วงที่นาซียึดครองยุโรปสามารถยึดเอาดินแดนหลายแห่งในยุโรปแต่ก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นการรวมยุโรปอย่างแท้จริง เป็นเพียงการใช้อำนาจในการเข้ายึดครองและรวบรวมมาเท่านั้นไม่ได้เป็นไปจากความต้องการของประเทศต่างๆ ภายในยุโรปเอง ถึงแม้ว่านาซีจะแพร่อิทธิพลในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงต้นอย่างมากซึ่งทำให้แนวคิดของการรวมยุโรปในยุคที่ผ่านมามีความสำคัญลงไปอย่างมาก แต่ก็ไม่ถึงขั้นสูญสลายไป เพียงแต่แนวคิดนี้ยังคงอยู่แต่จำเป็นต้องลดบทบาทลงอย่างมาก แต่ก็ยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องดังกรณีของ ผู้ต่อต้านนาซีและฟาสซิสต์ (Fascist) คนสำคัญในอิตาลีได้แก่ อันโตนิโอ สปิเนลลี (Antonio Spinelli) ผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยฝึกไฟในคอมมิวนิสต์แต่ภายหลังงาน

⁹ Lipgens, Walter (1985), Documents on the History of European Integration, Volume 1. Continental Plans for European Union (Berlin, New York: Walter de Gruyter).

¹⁰ Ibid., p. 25.

¹¹ Booker, Christopher and Richard North (2005), The Great Deception: Can the European Union Survive?, (London, New York: Continuum).

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

เขียนและแนวคิดของเขาส่งผลอย่างสำคัญต่อการพัฒนาของสหภาพยุโรป ในปัจจุบัน งานเขียนสำคัญของสปิเนลลี ที่เขียนร่วมกับ เออร์เนสโต รอสซี (Ernesto Rossi) ได้แก่ 'Ventotene Manifesto' ในหัวข้อ 'Towards a Free and United Europe' ที่ส่งเสริมให้ยุโรปรวมกันแบบสหพันธรัฐ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันให้มากขึ้นเพื่อจุดประสงค์หลักในการป้องกันความขัดแย้งและสงครามรวมทั้งการมีองค์กรแบบเหนือรัฐ การสร้างกองกำลังของตนเองและการจัดทำธรรมนูญยุโรปขึ้นมา¹² จากงานของสปิเนลลี และรอสซีได้ส่งผลให้ใน ค.ศ.1943 เกิด 'European Federalist Movement' ที่ได้มีการจัดประชุมในสวิสเซอร์แลนด์ ในเจนีวาซึ่งที่ประชุมที่ได้ใช้แนวคิดของสปิเนลลีเป็นหลักได้เห็นว่า 'การรวมกลุ่มของยุโรปนั้นคงจะประสบความสำเร็จได้ยากถ้าประเทศต่างๆ ยังไม่สามารถละอำนาจอธิปไตยของตนบางส่วนและรวมกลุ่มอยู่ในองค์กรแบบสหพันธรัฐเดียวกันได้'¹³

การขยายตัวของแนวคิดสหพันธรัฐ ในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร

ถึงแม้ว่า ยุโรปในตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1930 เป็นต้นมานั้นจะมีการแพร่ขยายอิทธิพลของนาซีซึ่งจากสถานะเช่นนี้นั้นทำให้แนวความคิดของการรวมยุโรปในลักษณะสหพันธรัฐ ที่เสนอโดย คาเลอร์ก็ ในการเรียกร้องให้มีการจัดตั้ง 'United States of Europe' ดำเนินการอย่างยากลำบากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุโรปเมื่อนาซีเริ่มใช้กำลังในการเข้าครอบครองดินแดนหลายๆ แห่งในยุโรป อย่างไรก็ตามแนวคิดสหพันธรัฐนี้

¹² Federal Union, The Ventotene Manifesto,
www.federalunion.org.uk/archives/ventotene.shtml

¹³ Booker, op. cit., p. 39.

ไม่ได้สูญสลายไปเพียงแต่ส่วนหนึ่งกลายเป็นแนวทางแบบใดที่มันไม่สามารถเปิดเผยได้อย่างที่ได้กล่าวในส่วนที่ผ่านมาและอีกส่วนหนึ่งได้ข้ามจากยุโรปมาสู่สหราชอาณาจักรและสหรัฐฯ มากขึ้น ในกรณีของอังกฤษในช่วงตั้งแต่ ค.ศ.1910 นั้นได้เคยมีการจัดตั้ง กลุ่มมิลเนอร์ (Milner group) ที่ประกอบไปด้วยข้าราชการจากหน่วยงานต่างๆ ในความพยายามที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มแบบสหพันธรัฐให้เกิดขึ้นในจักรวรรดินิยมของสหราชอาณาจักรซึ่งในภายหลังอาจจะขยายกลายเป็น สหพันธรัฐโลก (World Federalism) ได้ในอนาคต¹⁴ สมาชิกสำคัญคนหนึ่งของกลุ่มมิลเนอร์ได้แก่ โลโอเนล เคอร์ติส (Lionel Curtis) ได้เชิญผู้แทนในฝั่งของสหราชอาณาจักรและสหรัฐฯ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่ดำเนินการจัดตั้งสันนิบาตชาติ) มาจัดตั้ง 'Anglo-American Society' เพื่อเป็นแหล่งรวมความคิดต่างๆ (think-tank) ซึ่งจากสมาคมนี้เองได้พัฒนาไปสู่หน่วยงานสำคัญของทั้งสองประเทศได้แก่ Royal Institute of International Affairs หรือที่รู้จักกันในนาม Chatham House ของสหราชอาณาจักร และ Council of Foreign Relations (CFR) ของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานในการวางแผนทาง นโยบายกลยุทธ์ที่สำคัญของทั้งสองประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้บุคคลสำคัญในแนวคิดของการรวมยุโรปอย่างคาเลอร์ก็ นั้นในช่วง ค.ศ.1940 ได้หลบหนีนาซีที่แพร่ขยายอิทธิพลในยุโรปไปยังสหรัฐฯ โดย CFR เป็นหน่วยงานของสหรัฐฯ ที่จัดการเรื่องการหลบหนีให้ และจัดให้ คาเลอร์ก็เข้ามาสอนในมหาวิทยาลัยนิวยอร์กที่ซึ่งเขาก็ได้จัดสัมมนาวิชาการในเรื่องของปัญหาในการรวมยุโรปในแบบสหพันธรัฐขึ้นมา รวมถึงการเขียนบทความของคาเลอร์ก็ลงในสื่ออย่างเช่น New York Times และ New York Herald Tribune ที่ทำให้ความคิดของการรวมยุโรปนั้นเริ่ม

¹⁴ Mayne, Richard and Pinder, John (1990), Federal Union: The Pioneers- A History of Federal Union (London: Macmillan), pp. 8-9.

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยกันมากขึ้นในสหรัฐฯ ในสหราชอาณาจักรก็เช่นเดียวกันในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวคิดแบบสหพันธรัฐนั้น ถือเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถรักษาสันติภาพเพียงแต่ว่าหนทางที่จะนำไปสู่การรวมกลุ่มในลักษณะนี้ยังไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามใน ค.ศ.1940 เมื่อฮิตเลอร์ทำสงครามแบบสายฟ้าแลบ (Blitzkrieg) ในการโจมตีช่วงแรกกับเดนมาร์กและนอร์เวย์ ตามมาด้วยอีกหลายประเทศในยุโรปจากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้มอเนต์ที่พยายามจะเสนอแนวคิดในการจัดตั้งองค์การแบบเหนือรัฐเข้ามาโดยพยายามใช้โอกาสจากช่วงเวลานี้เมื่อนายพลชาร์ล เดอ โกล เดินทางมาอังกฤษเพื่อขอความช่วยเหลือในวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ.1940 มอเนต์ได้พยายามชักจูงเดอ โกลให้เห็นด้วยกับการจัดตั้ง 'Franco-British Union' ขึ้นเพื่อช่วยฝรั่งเศสจากวิกฤตในครั้งนี้ โดยมีมอเนต์ พร้อมด้วย เรอเน เฟลลวอง (Rene Plevin) ได้เข้าหารือกับข้าราชการและนักการเมืองของอังกฤษในการเสนอแนวคิดนี้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ในแนวทางของการจัดตั้ง Union นี้ตามแนวทางการรวมกลุ่มแบบสหพันธรัฐ รวมถึง วินสตัน เชอร์ชิล (Winston Churchill) ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้เสนอให้ทำร่างแผนการจัดตั้ง 'Anglo-French Union' โดยมีมอเนต์ และชัลเทอร์เป็นผู้ร่างแผนการนี้ โดยหวังว่าหลังสงครามสหภาพนี้อาจจะขยายการรวมประเทศอื่นๆ ในยุโรปในลักษณะเหนือรัฐตามแนวทางที่มอเนต์พยายามจะนำเสนอมาโดยตลอด สำหรับ สหภาพนี้จะมีความร่วมมือในหลายด้านได้แก่ การป้องกัน การต่างประเทศ การเงิน และเศรษฐกิจ รวมถึงสองประเทศจะมีคณะรัฐมนตรีร่วมในช่วงสงคราม และกองทัพของทั้งสองประเทศจะร่วมกันดำเนินงานภายใต้สหภาพนี้ ซึ่งถ้าทางการฝรั่งเศสตอบรับกับข้อเสนอนี้ เชอร์ชิลก็พร้อมที่จะพบกับผู้นำฝรั่งเศสในช่วงนั้นโดยทันที แต่แผนการนี้ได้รับการปฏิเสธอย่างรุนแรงจากรัฐบาลฝรั่งเศสที่มองว่าเป็นการลดสถานะของตนและเป็นเหมือนการ

ครอบงำของสหราชอาณาจักร (British dominion)¹⁵ ซึ่งเป็นสิ่งที่ฝรั่งเศสยอมรับไม่ได้

แม้ว่าข้อเสนอของมอนเตจะไม่ประสบผลสำเร็จ แต่จากการที่สหราชอาณาจักรเห็นด้วยกับแนวทางนี้ทำให้มอนเตได้รับการแต่งตั้งจากเซอร์ซิลให้เป็นหนึ่งในคณะผู้แทนในการสร้างความสัมพันธ์กับสหราชอาณาจักรเพื่อร้องขอความช่วยเหลือในช่วงสงคราม ซึ่งทำให้มอนเตมีโอกาสดำเนินทางไปสหราชอาณาจักรกับซัลเทอร์ซึ่งที่นั่นเองทำให้มอนเตได้พบกับพันธมิตรสำคัญอีกหลายคนที่มีอิทธิพลต่อการรวมยุโรปในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาได้แก่ ดีน อาชีสัน (Dean Acheson) ต่อมาได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา และ ปอล-องรี สปาก (Paul-henri Spaak) ซึ่งเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีของเบลเยียมในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมถึงนักการเมืองอังกฤษคนสำคัญอีกท่านหนึ่ง ฮาโรลด์ แมกมิลแลน (Harold Macmillan) เป็นอีกครั้งที่มอนเตมีโอกาสนำเสนอแนวทางในการรวมยุโรปตามแนวทางขององค์กรที่มีอำนาจเหนือรัฐซึ่งเชื่อว่าจะทำให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืนขึ้นมาได้โดยการรวมกลุ่มนี้มอนเตเชื่อว่าควรจะมีการรวมกันเป็นหน่วยเศรษฐกิจเดียวกัน (single economic unit) โดยอยู่บนพื้นฐานของการรวมเอาอุตสาหกรรมหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักกับการป้องกันประเทศ อย่างเช่นถ่านหินและเหล็กกล้าสิ่งนี้นั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประเทศต่างๆ ในยุโรปสามารถที่จะสละอำนาจอธิปไตยบางส่วนเพื่อองค์กรที่จะเกิดขึ้น รวมไปถึงการที่ยินยอมให้เยอรมันเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรวมยุโรปตามแนวคิดของมอนเต โดยการที่นำเยอรมนีเข้ามารวมนั้นจะส่งผลให้เยอรมนีมีแนวโน้มที่จะไม่กลับมาเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของยุโรปดังเช่นที่เกิดขึ้นในสงครามโลกทั้งสองครั้งที่ผ่านมา การรวมกลุ่มของยุโรปนั้นควรจะมีการจัดทำธรรมนูญยุโรปเพื่อเป็นกฎระเบียบอย่างเป็นทางการ

¹⁵ Booker, op. cit., p. 29.

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

ทางการร่วมกัน มีการรวมกันทางด้านความมั่นคงโดยมีการจัดตั้งกองกำลังยุโรปขึ้นมา มีระบบศาลยุติธรรมยุโรป เป็นต้น¹⁶

การกลับมาของแนวทางการรวมยุโรป หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงใน ค.ศ.1945 นั้นแนวทางของการรวมยุโรปนั้นยิ่งได้รับความนิยมและสนใจจากบรรดาผู้นำของประเทศต่างๆ ในยุโรปและสหรัฐฯ รวมถึงผู้คนจากหลายสาขาอาชีพ โดยวัตถุประสงค์หลักเพื่อรักษาสันติภาพและป้องกันความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นและลุกลามกลายเป็นสงครามโลกขึ้นอีกซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ใครอยากให้เกิดขึ้นเพราะทำให้เกิดความเสียหายในทุกๆ ด้านแก่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุโรป ผู้นำคนสำคัญหลายคน อาทิ เซอร์ฮิล ได้กล่าวสุนทรพจน์หลายๆ แห่งที่กล่าวถึงการรวมยุโรปไม่ว่าจะเป็นที่ซูริก (Zurich) ใน ค.ศ.1946 ที่กล่าวถึง 'United States of Europe' ที่ผู้ซึ่งศึกษาถึงเรื่องสหภาพยุโรปคงจะคุ้นเคยกันดี แต่หากดูจากบทความนี้จะพบว่า เป็นสิ่งที่ได้เคยมีการกล่าวถึงมานานก่อนหน้านี้แล้ว เช่น จากคาเลอร์กี เป็นต้น แต่ในครั้งนั้น ยุโรปจะต้องเน้นเรื่องนี้อย่างจริงจังเนื่องจากความพยายามในการรวมยุโรปในครั้งของสันนิบาตชาติถือได้ว่าไม่ประสบผลสำเร็จ พิสูจน์ได้จาก การที่ไม่สามารถป้องกันความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลายครั้งและการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 อีก อย่างไรก็ตามภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กลับไม่อำนวยให้การรวมยุโรปนั้นสามารถก้าวไปได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากการเกิดขึ้นอย่างสงครามเย็น (Cold War) ซึ่งถือว่า

¹⁶ Dinan, Desmond (2002), *Ever Closer Union*, (New York and London: Palgrave Macmillan).

เป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์ระหว่างสองมหาอำนาจ สหรัฐฯ และ สหภาพโซเวียต ดังที่เซอร์ซิลได้กล่าวสุนทรพจน์ในสหรัฐฯ ในปีเดียวกันว่า 'ขณะนี้ม่านเหล็ก (Iron Curtain) ได้ขยายออกแบ่งทวีปยุโรปแล้ว'¹⁷ นอกจากนี้การรวมกลุ่มที่ได้รับการดำเนินการให้เป็นจริงขึ้นมาหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ (United Nations) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ธนาคารโลก (World Bank) และการจัดทำข้อตกลงการค้าทั่วไปว่าด้วยภาษี ศุลกากรและการค้าระหว่างประเทศ (General Agreement on Tariffs and Trade) ที่จัดตั้งขึ้นระหว่างปี ค.ศ.1945-1947 อย่างไรก็ตาม องค์การ ระหว่างประเทศเหล่านี้เกิดขึ้นอยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างการรวมกลุ่ม ระหว่างรัฐ (Intergovernmental Structure) โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับอำนาจ อธิปไตยของประเทศสมาชิก

สำหรับยุโรปเองสิ่งสำคัญประการที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ได้แก่ การฟื้นฟูและบูรณะประเทศให้ฟื้นจากสงครามซึ่งแนวทางเฉพาะหน้า ได้แก่ การร้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจากสหรัฐฯ โดยมอเนต์ได้เป็นผู้เจรจาในการขอเงินกู้จำนวน 550 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และกลับมาจัดตั้ง โครงการแผนสี่ปีเพื่อการฟื้นฟูและสร้างความทันสมัย หรือที่เรียกว่า แผน มอเนต์ (Monnet Plan) โดยเริ่มจากการวางแผนจากภาครัฐ การแปรรูป กิจการต่างๆ มาเป็นของรัฐ (Nationalisation) การฟื้นฟูระบบขนส่งรถไฟ รวมถึงระบบการเงินธนาคาร และจากการลงจากอำนาจของชาร์ล เดอ โกล ใน ค.ศ.1946 ทำให้ช่วงนั้น มอเนต์กลายเป็นผู้ทรงอิทธิพลที่สุดคนหนึ่ง

¹⁷ เป็นสุนทรพจน์ของเซอร์ซิลที่กล่าวที่เมืองฟุลตัน รัฐมิสซูรี สหรัฐฯ ในวันที่ 5 มีนาคม ค.ศ.1946 อย่างไรก็ตามคำว่า ม่านเหล็ก (Iron Curtain) นี้ในอดีตก็เคยมีผู้ใช้มาก่อนหน้านี้ แล้ว เช่น โจเซฟ กอบเบิลส์ (Josef Gobbles) เคยกล่าวไว้เมื่อ ค.ศ.1945 ว่า การยอม แพ้ของเยอรมนีจะนำไปสู่การครอบครองของสหภาพโซเวียตในดินแดนเยอรมนีและ ยุโรปตะวันออกทำให้ทวีปยุโรปถูกแบ่งโดยม่านเหล็กออกเป็น 2 ส่วน

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

ในฝรั่งเศส¹⁶ จนทำให้แนวคิดของการรวมยุโรปโดยมอนต์ได้รับการส่งผ่านไปยังรัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลของเนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และลักเซมเบิร์ก ซึ่งในขณะนั้นสามประเทศนี้สามารถรวมกันเป็นสหภาพศุลกากร (Custom Union) ภายใต้ชื่อกลุ่มเบเนลักซ์ (Benelux) ซึ่งส่วนนี้ช่วยในการจตุประกายให้แก่มอนต์ในการรวมยุโรปอย่างมาก จากความพยายามในการป้องกันการคุกคามของคอมมิวนิสต์ของสหรัฐฯ นั้นทำให้สหรัฐฯ เข้ามาให้ความช่วยเหลือยังภูมิภาคยุโรปมากขึ้นอันนี้เป็นมุมมองด้านความมั่นคงและการเมือง สิ่งนี้ยิ่งชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ.1947 ประธานาธิบดี แฮร์รี เอส. ทรูแมน (Harry S. Truman) ได้ประกาศ 'หลักการทรูแมน (Truman Doctrine)' เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ขยายและคุกคามของคอมมิวนิสต์ของประเทศซึ่งเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ตามนโยบายการกักกัน (Containment Policy) ซึ่งเป็นหลักการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ที่สำคัญตลอดช่วงสงครามเย็น และ 'แผนมาร์แชล (Marshall Plan)' เพื่อให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูยุโรป สำหรับด้านเศรษฐกิจนั้น แผนมาร์แชลนั้นแฝงผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจอยู่ด้วย เนื่องจากยุโรปนั้นจัดได้ว่าเป็นตลาดระบายสินค้าหลักของสหรัฐฯ ที่ไม่สามารถยินยอมให้ยุโรปอยู่ฐานะล้มละลายได้เนื่องจากจะกระทบโดยตรงกับเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ดังเช่นที่ได้รับประโยชน์อย่างมากจากยุโรปในการสั่งซื้อยุทธโปกรณ์จำนวนมหาศาลในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และความอ่อนแอของเศรษฐกิจยุโรปในช่วงนี้ยังจะเป็นแรงกดดันให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ ในยุโรปจำต้องดำเนินแนวทางการเปิดเสรีทางการค้าเพื่อนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ ซึ่งส่งผลดีต่อสินค้าส่งออกของสหรัฐฯ ที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล นอกจากนี้แล้วยังเป็นโอกาสอันดีของเอกชนในสหรัฐฯ ที่จะมีโอกาสในการ

¹⁶ Milward, A. S., (2002), *The Rise and Fall of a National Strategy*, (London: Frank Cass), p. 37.

เข้ามาซื้อสินทรัพย์ต่างๆ ในยุโรปได้ในราคาไม่แพงอีกด้วย ในขณะที่ในปีเดียวกันทางพรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปก็ได้มีการรวมตัวจัดตั้ง 'องค์การโคมินฟอรัม (Cominform-Communist Information Bureau)' ขึ้นเพื่อเป็นการรวมกลุ่มของประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรป เพื่อเป็นการตอบโต้นโยบายของสหรัฐฯ

สำหรับความคิดในการรวมยุโรปได้มีให้เห็นเป็นรูปธรรมในหลายๆ แห่งไม่ว่าในอังกฤษที่เซอร์ซิลได้มีการจัดตั้งการรวมกลุ่ม 'United Europe Movement' หรือการรวมกลุ่มในเยอรมนีและฝรั่งเศสภายใต้ชื่อ 'European Union of Federalist' ที่มี ฮองรี บรูกแมน (Henry Brugmans) เป็นหัวหน้าโดยวัตถุประสงค์เพื่อนำ สหราชอาณาจักร เบลเยียม ฝรั่งเศส อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ และสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อการรวมยุโรป เข้ามาอยู่ภายใต้ คณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อความเคลื่อนไหวสำหรับเอกภาพแห่งยุโรป (International Co-ordination of Movements for the Unification of Europe Committee) และจากการที่เกิดสงครามเย็นและภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ถึงจัดได้ว่าเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่เร่งกระบวนการรวมยุโรปให้เร็วขึ้นจากการกระตุ้นของสหรัฐฯ¹⁹ โดยการดำเนินการในลักษณะนี้ผ่านทางการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อเป็นหน่วยบริหารการจัดสรร กระจาย เงินจากแผนมาร์แชล โดยจัดตั้งขึ้นในวันที่ 16 เมษายน ค.ศ.1948 ได้แก่ 'องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งยุโรป (Organisation of European Economic Co-operation-OEEC) โดย มอนเตและรัฐบาลฝรั่งเศสพยายามที่จะผลักดันให้ OEEC นี้เป็นหน่วยงานในลักษณะที่อำนาจบริหารแบบเหนือรัฐรวมถึงมีสำนักเลขาธิการแบบถาวร แต่แนวคิดนี้ได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากสหราชอาณาจักร สวีเดน

¹⁹ Ball, George, (1989), The Past Has Another Pattern, (New York: Norton and Co.), p.77.

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

และสวิตเซอร์แลนด์ ทำให้ OEEC เป็นได้เพียงหน่วยงานแบบการรวมกลุ่มระหว่างรัฐ (Intergovernmental body) ที่บริหารโดย ‘คณะมนตรี (The Council of Ministers)’ และการลงมติใดๆ จะต้องใช้คะแนนเสียงแบบเอกฉันท์ ทำให้การรวมกลุ่มแบบเหนือรัฐตามแนวคิดของมอเนต์นั้นไม่ประสบผลในครั้งนี้

ถึงแม้ว่าความพยายามจะใช้แผนการมาร์แชลเป็นแนวทางในการรวมยุโรปนั้นยังไม่ได้ผลแต่ความพยายามในแนวคิดของการรวมยุโรปนั้นก็ยังคงดำเนินต่อไป โดยพฤษภาคม ค.ศ.1948 มีการประชุมยุโรป (European Congress) ขึ้นที่กรุงเฮก เนเธอร์แลนด์ โดยรวมเอาผู้ที่มีแนวทางของการรวมยุโรปเข้ามารวมประชุมด้วยกันถึง 713 คน²⁰ อาตี พอล เรโนด์ (Paul Reynaud) ผู้ซึ่งในทศวรรษที่ 1940 ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของฝรั่งเศส โรเบิร์ต ชูมาน (Robert Shuman) ฮาโรลด์ แมกมิลแลน อันโตนิโอ สปิเนลลี และคอนราต อะเดนาัวร์ เป็นต้น²¹ การประชุมในความพยายามในการรวมยุโรปในครั้งนี้แบ่งออกเป็นสองแนวทางได้แก่ แนวทางแรก เป็นกลุ่มผู้นิยมแนวทางแบบสหพันธรัฐ (Federalism) ที่เน้นในแนวทางสร้างการรวมกลุ่มในองค์กรแบบเหนือรัฐ และ กลุ่มผู้นิยมแนวทางแบบสมาพันธรัฐ (Confederalism)²² ที่เน้นการรวมกลุ่มที่ต้องการเพียง

²⁰ วิมลวรรณ ภัทรโรตม (2540), ยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์), หน้า 312-315.

²¹ Horne, Alistair (ed.) (1998), Macmillan 1894-1956, (London: Macmillan), pp. 313-314.

²² สมาพันธรัฐ (Confederalism) เป็นลักษณะการรวมกลุ่มของประเทศต่างๆ โดยมีข้อผูกมัดระหว่างกันซึ่งอาจเป็นข้อตกลง สนธิสัญญา ฯลฯ เป็นรูปแบบ Intergovernmental Body โดยมีจะเน้นสร้างความร่วมมือในประเด็นที่กลุ่มให้ความสำคัญ เช่น ความมั่นคง การค้า การเงิน และการรวมกลุ่มในลักษณะนี้มักมีข้อจำกัดหลายที่สำคัญคือ สมาชิกของกลุ่มมีสิทธิที่จะไม่ดำเนินการตามมติได้ ทำให้ไม่สามารถขยายตัวในการ

ความร่วมมือกันของประเทศในยุโรปภายใต้การรวมกลุ่มระหว่างรัฐเท่านั้น ในแบบ Intergovernmental structure ในที่ประชุมส่วนนี้มีแนวโน้มจะเห็น ด้วยกับแนวทางแรกเนื่องจากมองว่าแนวทางที่สองนั้นคล้ายกับสันนิบาต ชาติที่ได้พิสูจน์แล้วว่าล้มเหลวในการดำเนินการ ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอ หลายแนวทางในลักษณะการรวมกลุ่มแบบสหพันธ์รัฐ ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง ‘สถานะความเป็นประชาชนร่วม’ (common citizenship) การสร้างระบบ การเงินการป้องกันร่วม รวมไปถึงการมีการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปขึ้น ทั้งนี้ สปิเนลลี ยังได้เสนอให้มีการร่างธรรมนูญสำหรับ สหพันธ์หรือสหภาพยุโรป ที่ควรจะมีการจัดตั้งขึ้นอีกด้วย อย่างไรก็ตามก็ตีกลุ่มผู้เห็นด้วยกับแนวทางแบบ สหพันธ์รัฐซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันก็พยายามกดดันในการต่อต้านแนวทาง ดังกล่าวจนสุดท้ายจำเป็นต้องมาประนีประนอมกันในแนวคิดของเซอร์ซิลที่ เสนอให้มีการจัดตั้ง ‘คณะมนตรียุโรป’ (European Council) ขึ้น มารวมถึง ตกลงให้จัดตั้ง ‘European movement’ ขึ้นเพื่อประสานแนวทางการรวม ยุโรปที่แตกต่างกันโดยจุดประสงค์หลักเพื่อให้เกิดพัฒนาการของการรวม ยุโรปให้ก้าวหน้ามากที่สุด

จากการประชุมที่กรุงเฮกในครั้งนี้สหรัฐฯ ได้มีโอกาสในการ ส่งเสริมการรวมยุโรปโดยการขอความร่วมมือจากที่ประชุม จึงได้มีการ จัดตั้ง ‘American Committee on United Europe (ACUE)’ เพื่อเป็น ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยโดย ACUE เป็นช่องทางในการสนับสนุนทาง การเงินให้แก่การรวมยุโรปโดยเป็นเงินที่ได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงาน สืบสวนกลาง (Central Intelligence Agency-CIA) ของสหรัฐฯ มูลนิธิ ร็อกกีเฟลเลอร์ (Rockefeller Foundation) และมูลนิธิฟอร์ด (Ford

รวมกลุ่มได้มากนัก อย่างไรก็ตามของเสาหลักที่ 2 Common Foreign and Security Policy (CFSP) และเสาหลักที่ 3 Justice and Home Affairs (JHAs) ของสหภาพยุโรป ดูได้ จาก Winer, Antje and Diez, Thomas (2004), *European Integration Theory*, (Oxford, New York: Oxford University Press), pp. 27-30.

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

Foundation) จึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็น ‘การสคบคิดของฝ่ายเสรีนิยม (Liberal conspiracy)’²³ ถึงแม้ว่าจะมีการขับเคลื่อนไปในทางบวกแต่ มิถุนายน ค.ศ.1948 จากการที่สหรัฐฯ และสหราชอาณาจักรได้เสนอให้ เยอรมันตะวันตกนั้นมีรัฐบาลในการปกครองตนเองอย่างสมบูรณ์ซึ่งแน่นอนว่าแนวทางนี้ได้รับการคัดค้านจากฝรั่งเศส ทำให้ต้องมีการประชุม ทหชาติในลอนดอน โดยผู้แทนจากสหรัฐฯ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และ กลุ่มประเทศเบนลักซ์ (Benelux) ในวันที่ 7 มิถุนายน โดยมีมติให้เยอรมันตะวันตกสามารถดำเนินการบริหารปกครองตามรูปแบบสหพันธ์รัฐมีสกุลเงินเป็นของตนเอง โดยฝรั่งเศสยืนยันให้มีการจัดตั้ง คณะกรรมาธิการนานาชาติเพื่อควบคุมแคว้นรูห์ (International Ruhr Authority) เพื่อควบคุมอุตสาหกรรมถ่านหินและเหล็กกล้าของดินแดนในแคว้นรูห์ หลังยินยอมให้เยอรมันตะวันตกปกครองตนเองได้ทำให้เกิดความตึงเครียดขึ้นกับฝ่ายสหภาพโซเวียตซึ่งมองว่าเป็นภัยคุกคาม ทำให้เกิดเหตุการณ์ ‘การปิดล้อมเบอร์ลิน’ (Berlin Blockade) ทำให้สหรัฐฯ มองสิ่งนี้เป็นภัยคุกคามอย่างยิ่งจึงจำเป็นต้องดำเนินมาตรการในการรักษาความมั่นคงให้กับเยอรมันตะวันตกและพันธมิตรในยุโรปตะวันตกโดยการลงนามในสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty) ในวันที่ 4 เมษายน ค.ศ.1949 เป็นจุดกำเนิดขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organisation-NATO) เพื่อเป็นองค์กรด้านทหารและความมั่นคงเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์

ในขณะที่นาโตได้มีการดำเนินการแล้ว กระบวนการที่เกิดขึ้นจากผลของการประชุมที่กรุงเฮกนั้นก็ได้มีการดำเนินการเช่นเดียวกันโดยเสนอให้มีการจัดตั้ง ‘คณะมนตรียุโรป (The Council of Europe)’ ขึ้นมา โดย

²³ Coleman, Peter, (1989), The Liberal Conspiracy: The Congress for Cultural Freedom and the Struggle for the Mind of Europe, (New York: Free Press).

ความพยายามในครั้งนี้ถือว่าเป็นความสำเร็จของกลุ่มผู้นิยมแนวทางรวมกลุ่มแบบสหพันธรัฐ ที่ได้รับการพิจารณาในเวทีระดับประเทศ โดยในวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ.1949 ได้มีการลงนามในข้อตกลง ณ กรุงลอนดอน โดยรัฐบาล 10 ประเทศ²⁴ โดยได้มีการจัดการประชุมของประเทศที่เข้าร่วมในครั้งนี้ ซึ่งการประชุมครั้งแรกที่เมืองสตราสบูร์ก (Strasbourg) ฝรั่งเศสในเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน โดยได้มีการถกเถียงถึงการที่คณะมนตรียุโรปจะมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมการรวมยุโรป อย่างไรก็ตามในการประชุมครั้งนี้สหราชอาณาจักรแสดงท่าทีอย่างชัดเจนว่าไม่เห็นด้วยในแนวทางของการรวมยุโรปแบบสหพันธรัฐ²⁵ ในการประชุมครั้งต่อมากลุ่มผู้เห็นด้วยกับแนวทางแบบสหพันธรัฐ จึงดำเนินแนวทางเชิงรุกโดยพยายามจัดตั้งองค์กรแบบเหนือรัฐโดยเน้นควบคุมด้านการป้องกันตนเอง สิทธิมนุษยชน ด้านสิ่งแวดล้อม และพลังงาน แต่แน่นอนได้รับการคัดค้านอย่างรุนแรงจากสหราชอาณาจักรและประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย

ในส่วนนี้ฮาร์โรลด์ แมกมิลแลน (ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของสหราชอาณาจักรในช่วง ค.ศ.1957-1963) ในขณะนั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของอังกฤษได้ให้เหตุผลที่สหราชอาณาจักรไม่เห็นด้วยกับแนวทางการรวมกลุ่มแบบสหพันธรัฐ ไว้ว่าเป็นลักษณะของสหราชอาณาจักรที่มักจะดำเนินการใดๆ ก็ต่อเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว ไม่ใช่จะกำหนดหลักการเพื่อใช้เมื่อเกิดกรณีหรือความขัดแย้งขึ้นในอนาคต²⁶ ดังนั้น ปอล-อองรี สปาก ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมจึงเห็นควรที่จะจัดตั้งการ

²⁴ รัฐบาลที่ร่วมลงนามในครั้งนี้ประกอบไปด้วย สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก อิตาลี ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก นอร์เวย์ และสวีเดน

²⁵ Aldrich, Richard L., (2001), *The Hidden Hand-Britain, America and Cold War Secret Intelligence*, (London: John Murray (Publishers) Ltd.)

²⁶ Urwin, Derek W. (1995), *The Community of Europe - A History of European Integration Since 1945*, (second edition) (London: Longman), p. 35.

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

รวมกลุ่มเฉพาะประเทศที่เห็นด้วยกับแนวทางนี้ซึ่งมีด้วยกัน 6 ชาติ (The Six) ซึ่งประกอบไปด้วยฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมันตะวันตก และกลุ่มประเทศเบเนลักซ์ นอกจากนี้ สปากยังเห็นด้วยว่าเมื่อในคณะมนตรียุโรปมีแนวทางที่แตกต่างกันอย่างนี้แล้วคงจะทำให้ดำเนินการได้ลำบากจึงตัดสินใจลาออกจากการเป็นประธานของคณะมนตรียุโรปใน ค.ศ.1951 โดยกล่าวว่า The Six นั้นจะต้องดำเนินการโดยปราศจากการสนับสนุนของสหราชอาณาจักรถ้าต้องการให้ทิศทางของการรวมยุโรปนั้นมีความก้าวหน้า” ซึ่งเป็นแนวทางที่มองเห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากมองแล้วว่าการนำสหราชอาณาจักรเข้ามาจะทำให้กระบวนการรวมยุโรปนั้นมีอุปสรรคล่าช้าไปอีก

ความพยายามก่อนการเกิดขึ้นสนธิสัญญาโรม

ในช่วง ค.ศ.1949 เยอรมันตะวันตกมีรัฐบาลปกครองตนเองภายใต้นายกรัฐมนตรี คอนราด อะเดนาวร์ ซึ่งมีนโยบายในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่ดีสามารถฟื้นฟูประเทศได้อย่างรวดเร็ว สิ่งนี้มาพร้อมกับคำถามที่ว่า เยอรมันตะวันตกกับการรวมยุโรปนั้นควรจะเป็นไปอย่างไร สหราชอาณาจักรเองนั้นมีที่ท่าต้อนรับอย่างเต็มที่ ในขณะที่ฝรั่งเศสนั้นยังคงถกเถียงอยู่กับปัญหาเดิมเรื่องของการตั้ง คณะกรรมาธิการนานาชาติเพื่อควบคุมแคว้นรุห์ เพื่อควบคุมการผลิตถ่านหินและเหล็กกล้าของเยอรมนีตะวันตกโดยเหตุผลเบื้องหลังที่ฝรั่งเศสจะสามารถใช้อิทธิพลที่มีอยู่ในองค์กรนี้นำเอาแร่ธาตุที่สำคัญทั้งสองนี้มาใช้ในการฟื้นฟูประเทศได้ การดำเนินการลักษณะนี้แน่นอนว่าได้รับการคัดค้านจากเยอรมันตะวันตกอย่างรุนแรง เช่นเดียวกับที่สหรัฐฯ เห็นด้วยกับสหราชอาณาจักรเนื่องจากมองผลของการจัดตั้งองค์กรที่จะส่งผลต่อความสามารถในการต่อต้านคอมมิวนิสต์

²⁷ Ibid., p. 54.

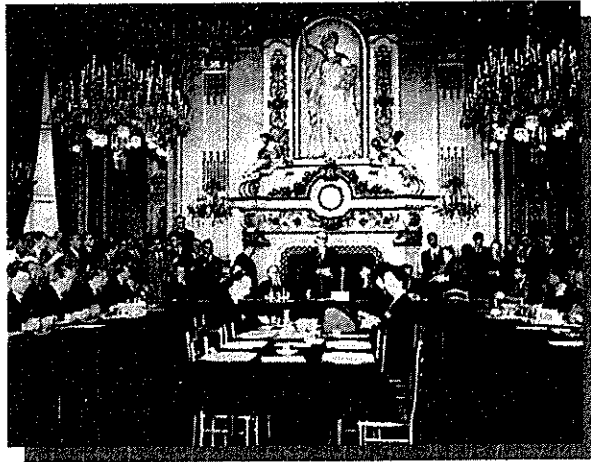
ในยุโรปตะวันตก ทำให้ท้ายที่สุดสหรัฐฯ ต้องเข้ามากดดันเพื่อคลี่คลายปัญหานี้ มอเนต์เองได้เห็นช่วงจังหวะนี้เป็นสิ่งสำคัญที่รอคอยอยู่ในการสร้างองค์กรแบบเหนือรัฐเพื่อควบคุมถ่านหินและเหล็กกล้าตามที่ได้หวังไว้ในการสร้าง 'United States of Europe' จึงได้ทำการร่างแผนการดังกล่าวขึ้น เมื่อสำเร็จแล้วมอเนต์ดำเนินกลยุทธ์ตามวิธีของเขาคือการไม่ดำเนินการโดยออกหน้าเองแต่จะแสวงหาพันธมิตรในการสนับสนุนและนำเสนอแผนงานนี้ และอีกเหตุผลคือ ในช่วงนั้นมอเนต์ไม่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนในรัฐบาล ดังนั้น บุคคลที่มอเนต์มองว่าสามารถจะทำให้แผนงานของเขาเป็นจริงได้คือรัฐมนตรีต่างประเทศในขณะนั้น โรเบิร์ต ชูมาน ซึ่งหลังจากทราบแผนงานนี้แล้วก็ได้ให้ความสนใจอย่างยิ่งและเต็มใจจะสนับสนุนแผนงานนี้ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม 'แผนการชูมาน' (Schuman Plan) ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วไม่ใช่เป็นสิ่งที่ชูมานเริ่มต้นเลย เพียงแต่เป็นผู้รับหลักการและนำเสนอเท่านั้น²⁸

ขณะเดียวกันร่างแผนงานนี้ก็ได้ออกส่งไปยังเยอรมันตะวันตกและได้รับความเห็นชอบจาก คอนราด อะเดนาวร์ ด้วยเช่นเดียวกัน จากความลงตัวของฝรั่งเศสและเยอรมันตะวันตกเช่นนี้แล้วทำให้ในวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 1950 มีการประกาศ 'แถลงการณ์ชูมาน' (Shuman Declaration) ขึ้นโดยเนื้อหาหลักเน้นถึงการสร้างความแข็งแกร่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางอุตสาหกรรม ซึ่งนำมาสู่การยุติข้อพิพาทระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมันตะวันตก เนื่องจากมีผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจร่วมกัน²⁹ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาจนมาเป็นสหภาพยุโรปอย่างที่เรารู้จักกันดีในปัจจุบัน และวันที่ 9 พฤษภาคมของทุกปี ยังถือว่าเป็น 'วันยุโรป' (Europe Day) อีกด้วย

²⁸ Fransen, op.cit., p.42.

²⁹ Booker, op.cit., p.65.

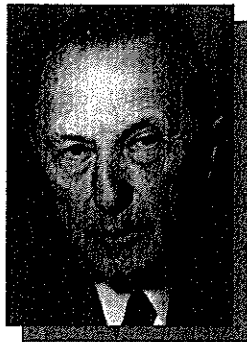
ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

Schuman Declaration
(www.europaallalavagna.it)

สำหรับสหราชอาณาจักรนั้นได้รับการแจ้งถึงแผนการชูมานเพียงไม่กี่ชั่วโมงก่อนประกาศเป็นแถลงการณ์ รวมถึงเมื่อทราบภายหลังว่า สหราชอาณาจักรก็ได้รับทราบแผนการนี้ก่อนหน้านี้แล้วทำให้นายกรัฐมนตรี เคลเมนต์ แอตลี (Clement Attlee) ตั้งข้อสงสัยว่าเป็นแผนที่สหราชอาณาจักรและฝรั่งเศสร่วมกันสมคบคิด (conspiracy) เพื่อกันมิให้สหราชอาณาจักรเข้าร่วมแผนการดังกล่าว³⁰ ซึ่งเป็นสิ่งที่มอเนต์ตั้งใจไว้ตั้งแต่แรกเนื่องจากมองถึงแนวทางที่แตกต่างของสหราชอาณาจักรที่จะส่งผลเป็นอุปสรรคต่อแผนการรวมยุโรปของมอเนต์

³⁰ Denman, Roy, (1996), *Miss Chances- Britain and Europe in the Twentieth Century*, (London: Cassell Publishers Ltd), p. 187.

Konrad Adenauer
(<http://europa.jel.ltu>)

ในส่วนของอะเดนาวร์นั้นจริงๆ แล้วถึงแม้จะเห็นด้วยกับแผนการนี้ แต่ก็เกรงว่าการที่ไม่ดึงสหราชอาณาจักรเข้าร่วมจะทำให้ฝรั่งเศสมีอิทธิพลครอบงำเกินไป แต่จากการพบกับมอเนต์ก็ได้รับคำยืนยันว่าจะดำเนินการในลักษณะที่ทั้งสองชาติมีความเท่าเทียมกัน หลังจากแถลงการณ์ชุมชนได้ประกาศออกไปแผนงานขั้นต่อไป ได้แก่ การจัดตั้งองค์กรแบบเหนือรัฐขึ้นมาโดยมีคณะกรรมการธิการ (High Authority ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น Commissioner) เป็นผู้ตัดสินใจ ตามมาด้วยการจัดตั้ง คณะมนตรี (Council of Ministers) ซึ่งเป็นที่ประชุมของรัฐมนตรีจากประเทศสมาชิก รวมถึงการจัดทำรูปแบบการลงคะแนนเสียงแบบใหม่ที่เรียกว่า Qualified Majority Voting (QMV) เพื่อมิให้จากการที่ฝรั่งเศสและเยอรมันตะวันตกซึ่งเป็นชาติใหญ่ได้เปรียบในการลงคะแนนเสียงกับชาติอื่น³¹ และเพื่อให้

³¹ Qualified Majority Voting เป็นวิธีกำหนดน้ำหนักในการลงคะแนนเสียงของแต่ละประเทศสมาชิกไม่เท่ากันโดยคิดคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนประชากรของประเทศสมาชิกในช่วงทศวรรษที่ 1950 นั้นจะแบ่งเป็นสัดส่วนดังนี้ เยอรมัน (4) ฝรั่งเศส (4) อิตาลี (4) เบลเยียม (2) เนเธอร์แลนด์ (2) ลักเซมเบิร์ก (1) โดยจะต้องได้คะแนนเสียง 12 จาก 17 เสียง โดยที่สามารถมีการ Block Vote ได้ถ้ามีคะแนนเสียงอย่างน้อย 6 คะแนน ดูได้จาก

ย็อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

องค์กรนี้เป็นแบบเหนือรัฐจริงๆ มอเนต์ได้กำหนดไว้ในแผนว่า คณะมนตรีจะไม่มีอำนาจในการสั่งหรือแทรกแซงการตัดสินใจของคณะกรรมการธิการ สิ่งนี้ถือว่าเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของกลุ่มนิยมแนวคิดแบบเหนือรัฐ (Supra-nationalism) ครั้งสำคัญ สำหรับสหราชอาณาจักรเองเหตุผลสำคัญที่ไม่เข้าร่วมเนื่อง จากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศได้ทำการแปรรูปอุตสาหกรรมถ่านหินและเหล็กกล้าเข้ามาเป็นของรัฐจึงยังไม่เห็นด้วยที่จะยื่นการควบคุมในส่วนนี้ให้กับองค์กรนานาชาติดูแลในผลประโยชน์ของประเทศ รวมถึงเกรงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับการจ้างงานเนื่องจากอุตสาหกรรมทั้งสองนี้มีแรงงานอยู่เกือบ 1.2 คน จึงไม่แน่ใจว่าองค์กรนานาชาติที่จะตั้งขึ้นจะเข้ามาดูแลและสามารถรักษาอัตราจ้างงานได้มากน้อยเพียงใด รวมถึงกระทรวงกลาโหมยังได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับศักยภาพของประเทศในการทำสงครามถ้าอุตสาหกรรมทั้งสองอย่างนี้ไปอยู่ในการดูแลขององค์กรนานาชาตินี้ สำหรับอิตาลี และกลุ่มเบนเนลักซ์ สนับสนุนแนวทางนี้ตั้งแต่การประชุมที่กรุงเฮกใน ค.ศ.1948 แล้ว ทำ्यที่สุดความพยายามของ The Six นั้นก็ออกมาเป็นรูปธรรมเมื่อมีการลงนามใน 'สนธิสัญญาปารีส' (Treaty of Paris) ขึ้นในวันที่ 18 เมษายน ค.ศ.1951 ในการตั้ง 'ประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้ายุโรป' (European Coal and Steel Community-ECSC) ขึ้นโดยไม่เป็นที่น่าแปลกใจที่ มอเนต์ได้เป็นประธานคนแรกของประชาคมนี้ หลังจากนั้นได้มีความพยายามที่จะขยายการรวมกลุ่มยุโรปไปในด้านต่างๆ ซึ่งบางส่วนก็ไม่ได้รับการตอบรับจากกลุ่ม The Six เช่น ความพยายามในการจัดตั้ง ประชาคมเพื่อการป้องกันยุโรป (European Defense Community-EDC) เนื่องจากฝรั่งเศสมองถึงความปลอดภัยของตนเองในการที่ไม่ควรจะยินยอมสละอำนาจอธิปไตยในด้านความมั่นคงของตนในการจัดตั้ง EDC ขึ้น จากความล้มเหลวในการจัดตั้ง EDC นั้น ทำให้ผู้

ที่สนับสนุนความคิดในการรวมยุโรปเห็นว่าการรวมยุโรปนั้นน่าจะทำได้ในภาคส่วนที่มีผลกระทบน้อยต่อประเทศสมาชิก แต่ให้ประโยชน์ร่วมอย่างสูงสุด ซึ่งควรจะเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนำการรวมกลุ่มทางการเมืองที่ น่าจะตามมาถ้าการรวมกลุ่มในเชิงเศรษฐกิจนั้นประสบผลสำเร็จ ทำให้มีแนวคิดในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC) และ ประชาคม พลังงานปรมาณูยุโรป (European Atomic Energy Community- Euratom) จากการประชุมที่เมสสินา (Messina) ของกลุ่ม The Six ซึ่งได้นำมาสู่การลงนามของสนธิสัญญากรุงโรมในวันที่ 25 มีนาคม ค.ศ. 1957 ซึ่ง เนื้อหาของสนธิสัญญานี้ถือได้ว่าเป็นเนื้อหาหลักที่สหภาพยุโรปได้นำมาปรับ ใช้จนถึงปัจจุบันนั้น ถือเป็นจุดกำเนิดของสหภาพยุโรปในปัจจุบัน

The Representatives from Founding nations signing the Treaty of Rome in 1957 (The Economist)

ย้อนพินิจ: พัฒนาการการรวมยุโรปก่อนสนธิสัญญาโรม

เอกสารอ้างอิง

- Aldrich, Richard L., (2001), *The Hidden Hand-Britain, America and Cold War Secret Intelligence*, (London: John Murray (Publishers) Ltd.)
- Ball, George, (1989), *The Past Has Another Pattern*, (New York: Norton and Co.).
- Booker, Christopher and North, Richard (2005), *The Great Deception: Can the European Union Survive?*, (London: New York, Continuum).
- Carls, Stephen Douglas (1993), *Louis Loucheur and The Shaping of Modern France 1916-1931* (Baton Rouge: Louisiana State University Press).
- Coleman, Peter., (1989), *The Liberal Conspiracy: The Congress for Cultural Freedom and the Struggle for the Mind of Europe*, (New York: Free Press).
- Denman, Roy, (1996), *Miss Chances- Britain and Europe in the Twentieth Century*, (London: Cassell Publishers Ltd).
- Dinan, Desmond (2002), *Ever Closer Union*, (New York and London: Palgrave Macmillan).
- Federal Union, (2007), *The Ventotene Manifesto*,
www.federalunion.org.uk/archives/ventotene.shtml.
- Fransen, Fredric (2001), *The Supranational Politics of Jean Monnet: Ideas and Origins of the European Community*, (Connecticut: Greenwood Press).
- Horne, Alistair (ed.) (1998), *Macmillan 1894-1956*, (London: Macmillan).
- Jean Monnet (2007), *A Short Bibliography*, (Altiero Spinelli Institute for Federalist Studies), www.eurplace.org/federal/monnet.
- Laughland, John (1997), *The Tainted Source- The Undemocratic Origins of The European Idea*, (London: Warner Book).
- Lipgens, Walter (1985), *Documents on the History of European Integration, Volume 1. Continental Plans for European Union*, (Berlin, New York: Walter de Gruyter).

Mayne, Richard and Pinder, John (1990), *Federal Union: The Pioneers- A History of Federal Union* (London: Macmillan).

Milward, A.S., (2002), *The Rise and Fall of a National Strategy*, (London: Frank Cass).

Urwin, Derek W. (1995), *The Community of Europe- A History of European Integration Since 1945*, 2nd ed. (London: Longman).

Winer, Antje and Diez, Thomas (2004), *European Integration Theory*, (Oxford, New York: Oxford University Press).

มณีนมัย รัตนมณี (2522), *ประวัติศาสตร์การทูตยุโรป ค.ศ.1815-1914*, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

วิมลวรรณ ภัทรโรตม (2540), *ยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2*, (กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์).

Frank-Walter Steinmeier
Federal Foreign Minister of Germany
(www.interet-general.info)

**“...Foreign policy is increasingly becoming
world domestic policy.
We must adapt to this situation...”**

ผลกระทบของเอเชียที่แข็งแกร่งขึ้นต่อเยอรมนีและยุโรป

แฟรงค์-วอลเตอร์ ชไตน์ไมเออร์

บทความชิ้นนี้ เป็นสุนทรพจน์ของแฟรงค์-วอลเตอร์ ชไตน์ไมเออร์ (Frank-Walter Steinmeier) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของเยอรมนี ในโอกาสครบรอบปีที่ 49 ของสมาคม Tönissteiner Kreis

ผู้เขียนได้เน้นย้ำการเสนอความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การแข่งขันอย่างยุติธรรมกับระบบตลาดแรงงาน และสถานที่การทำงานกับนโยบายสังคม ซึ่งกำลังถูกท้าทายด้วยปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนแนวความคิดดังกล่าวให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ ผู้เขียนได้เสนอแนวทาง 5 ประการสำหรับยุโรปและเอเชีย เพื่อพิจารณาในการร่วมมือกัน

กล่าวคือ (1) นโยบายของยุโรปต่อเอเชียควรจริงจังและเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น (2) ต่างฝ่ายต้องเฝ้าระวังนโยบายของประเทศใหญ่ๆ เช่น จีนกับอินเดีย โดยเฉพาะนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม เพราะนโยบายดังกล่าวสามารถมีผลกระทบในวงกว้าง (3) ยุโรปและเอเชียควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในเชิงยุทธศาสตร์ (4) ยุโรปควรเน้นการร่วมมือกับองค์การของเอเชียในระดับภูมิภาค (5) ทั้งสองฝ่ายจะต้องกำหนดระเบียบการของการเจรจาระหว่างกันให้ชัดเจน โดยเฉพาะมาตรฐานต่างๆ ที่ควรเห็นพ้องต้องกัน

THE IMPACT OF A STRONGER ASIA ON GERMANY AND EUROPE

Frank-Walter Steinmeier

Excellency,

Ladies and gentlemen of the Tönissteiner Kreis,

Anyone who has looked out over the skyline of a major Asian city comes back to Germany a changed person. And in saying this, I do not mean so much the impressive modernity of many East Asian countries, or the equally impressive transition taking place at the western Asian end of the Silk Road. Rather I mean the whole panorama, the "bigger picture" to which Asia opens our eyes.

Of all the regions in the world, Asia is the source of the most dramatic and, in historical terms, most enduring changes in our lives today – changes which have the power to call into

* The speech by Federal Foreign Minister of Germany at the 49th annual meeting of the Tönissteiner Kreis

question even our self-perception. The world watches the consistent growth of Asian economies with amazement. Should this trend continue, Asia will be home to three of the world's five largest national economies within this generation: Japan, China and India. Smaller Asian states are experiencing considerable economic momentum, too. Trade and investment between Asian partners have put an end to the previous one-sided orientation towards western markets. The logical result is that the gravitational centre of global economic development is shifting ever more towards countries of the Asia-Pacific region.

But Asia has clearly also gained greater political influence. It plays a confident role in defining themes and developments on the international stage, and is becoming active in regions where it previously had only minimal presence. What is more, and we could see this at the ASEAN Summit just recently: Asia may be growing slowly in political terms, but it is indeed growing noticeably closer together.

In light of globalisation, developments in Asia also have a direct impact on us, both politically and economically. I am not talking about the anti-globalisation hysteria sparked by a certain German current affairs magazine. On the contrary. What I am talking about is an enhanced perception of the relationship between economic growth, fair competition and the implications of labour market, business location and social policy. I truly believe that closer economic networking between Europe and Asia can bring political advantages for both sides, too. What is decisive is

THE IMPACT OF A STRONGER ASIA ON GERMANY AND EUROPE

how we shape this network, so often insufficiently described with the buzz word "globalisation."

Allow me to elaborate in five theses the most important political challenges which face us in this respect.

First of all, we must strengthen European policy in Asia. Asia will not wait for Germany and Europe. If it is in our interests to influence developments in the region – and I have absolutely no doubt that it is – we must reach out to Asia.

Thanks to its bilateral policy, Germany has a good position in Asia. But only by intelligently combining bilateral relations and concerted European action can we exploit the potential for an active and visible European policy in Asia.

For a long time – perhaps even too long – Europe has not been one of Asia's prominent political partners. This applies to the fields of security and stability in particular. Colonial connections aside, political encounters with Asia up until the end of the last century were relatively few and far between. Europe's political significance and influence continues to be somewhat underestimated in Asia.

We have now begun to address and eliminate these shortcomings. I might point to the successful initiation of negotiations on partnership and cooperation agreements with a number of Asian countries, discussions on new trade agreements, the launching of strategic and energy-related dialogue, participation in Asian organisations and our intensification of contractual ties with, for example, the ASEAN community. Trade

agreements carry special political symbolism here, implying as they do political as well as economic interests.

Until recently, Europe was the only major stakeholder in Asia not to have trodden this path. And with good reason; as our highest priority was and remains establishing agreement within the World Trade Organisation (WTO). We will continue to hope for this agreement while addressing the question of bilateral agreements more pragmatically where they make sense – and goodness knows this is not always the case. This approach offers us new opportunities in Asia. Already today, it is clear how interested our Asian partners are in what the EU has to offer. We are establishing ourselves as a natural partner to Asia over the whole range of relevant political and economic matters.

My first thesis is thus that we must use the European dimension of our relations with Asia to become politically and economically more effective.

My second point comes back to my initial idea, i.e. that "size matters." Maybe some of you here also played the car version of top trumps when you were young. The question was always which car had more cubic capacity and which had more horse power. Children playing "country top trumps" today would probably discard the European cards straight away or swap them for Asian ones. The Chinese card would be particularly coveted: the largest monetary reserves in the world, the largest coal industry, the highest steel production – and the list could go on. But the same applies to the dark side of globalisation: China's

THE IMPACT OF A STRONGER ASIA ON GERMANY AND EUROPE

environmental record, its hunger for energy. China already consumes twice as much energy as the second largest industrialised nation on earth – Japan.

Half of Asia's energy demand stems from the development of transport. The consequences for health and infrastructure in Asia's megacities can be easily predicted. When we consider that standard levels of per capita consumption in almost every growth-related area in Asia currently represent just a sixth or a tenth of those in the west, it is clear what we will have to reckon with in future. As consumption levels in Asia catch up with those in the west, critical developments will become ever more acute. The political implications of these "size" developments represent one of the greatest challenges of our future.

Let me make my position clear: Just as I am opposed to anti-globalisation hysteria, I am equally opposed to resigned talk about a growth apocalypse. We are not simply helpless in the face of these developments. It is nevertheless apparent that the next 20 or 30 years will be decisive in terms of how we use our planet. It would be impossible to address in this speech the challenges which face us in this respect in any comprehensive way. I will thus limit myself to a few cursory remarks:

The pursuit of western standards cannot and should not be criticised. It is important to remember this, as the challenge from Asia is often portrayed as a deliberate attack or a targeted threat. It is clear that the policies of nation states the size of India or China will have global dimensions. Decisions taken in these

countries have a direct impact in other areas of the world – as I said, size matters. This applies as much to climate policy as to the use of resources.

Our contacts with these states today are no longer a matter of bilateral relations, but a question of our common future. And this interaction is in no way a one-way street. This is why we want dialogue and joint action in all significant policy areas. Our interest is in sustainable development at national, regional and international level. If we are all to benefit from solutions, we must make sure that we develop these together. If we want Asian countries to play a responsible role on the international stage, then we must play a responsible role in Asian development. We must reach out to Asia in this respect too.

Thirdly, and this is the logical conclusion: we must promote and, above all, more clearly define the extension of strategic partnerships. We have three main tasks in this respect: firstly, ensuring stable development within the countries and the smooth integration of India and China into the regional and international political context, accompanied and supported by an enhanced partnership with Japan. Secondly, shaping economic development in Europe and Asia to mutual advantage. This means above all securing the basic conditions for fair competition and sustainable economic activity. Thirdly, defining security and cross-sector tasks at regional and international level. The focus here should be on strengthening the United Nations and implementing multilateral solutions.

THE IMPACT OF A STRONGER ASIA ON GERMANY AND EUROPE

I would now like to move onto a fourth thesis, which is connected to the previous three, but states furthermore that if we need to strengthen the European approach, if "size matters" and if strategic partnerships are to define our future, we Europeans must also intensify cooperation with regional organisations in Asia. And as strange as it may sound, we must do this precisely because Europe is a successful model. Asian development testifies to this. For like Europe, and thanks to the example of the European Union, Asia today can be considered more as an area of dynamic networks than as an assortment of bilateral relations. This is why we must strengthen partnerships with regional organisations, secure membership and observer status in new structures in Asia and use these positions to play an influential role in Asian issues.

Already in southern Asia, the EU is applying for observer status in the SAARC (South Asian Association for Regional Cooperation). It has strengthened its participation in the Asian Regional Forum, a key player in terms of security-related issues. With the 30 year anniversary of EU-ASEAN partnership this year, we will significantly build on and extend political and security policy ties. This is particularly important as the last ASEAN Summit saw the community agree on an ambitious charter project for intensified integration – a project which will bring stability and security to South East Asia.

We must promote open regional organisations in Asia and support democratic states. Japan, India, South Korea, Australia and New Zealand remain our points of reference. The EU must

cease to view the continent from afar and adopt a creative internal perspective. Only in this way will we be able to "take a seat at the table" in Asia.

This creative perspective means first and foremost making a contribution to security in the region. I would like to mention two areas of danger. First of all, there is energy security, and more generally, the issue of access to vital raw materials. You are all aware of my opinion here, namely that we must stop natural resources from becoming the currency of power in the 21st century. Secondly, and I will dwell on this point a little longer, there are dangers arising from the aggressive nationalism, fundamentalism and xenophobia present in many regions in Asia – a region containing at least three nuclear powers.

Europe will not be able to be a partner to Asia in the long term without making a contribution to security in this area. This means comprehensive development aid, advisory projects, promoting multilateral regulations and civilian conflict management. Here we need to be more pro-active. Europe does not need – with regard to Asia in particular – to hide its light under a bushel: it plays a leading international role in defining standards in the area of "soft power," such as benchmarks for good governance, social equality, environmental protection, energy efficiency and sustainability. We have a duty to present and promote the European model with confidence, in Asia as well as in Europe. We can and should extend our security identity in Asia beyond the "hard power" possessed by the US in particular. This approach

THE IMPACT OF A STRONGER ASIA
ON GERMANY AND EUROPE

has already proved successful, for example in Aceh/Indonesia last year. We should continue to take on responsibility wherever this makes sense.

In conclusion, I would like to expound a fifth thesis, namely that we must define the rules of dialogue. This means engaging China and other Asian countries and ensuring their commitment to responsible international action and respect for international standards. This goes for the observance of human rights as well as for a responsible policy in Africa. I am quietly confident that this will be successful. China itself has made progress recently, seeking inclusion in multilateral structures. Deficits nevertheless remain, for example in its human rights record at home and its structuring of aid programmes abroad.

But neither are we – and I would like to make this quite clear – beyond reproach. We should use the planned exchange to agree on the aims and principles of our policies. What do we want in Africa? What standards should govern the donating of international aid? After all, in Asia we are dealing with states which are economically successful without being democratically sound. Neither is this a new phenomenon – Germany in the 19th century serves as just one example. This is all the more reason to hold fast to the concept of the rule of law and the political values of democracy and human rights in general. We cannot shirk these issues. Rather we must increase our efforts to engage in confident and indeed critical dialogue with our Asian partners.

Development in Asia has changed the basic conditions for our foreign policy. And confronted with the uncomfortable realities of today's world, it is in our own interests not to pull the German blanket over our heads.

Our future is out there in the world. Foreign policy has for a long time now meant more than classical diplomacy, and today extends to a range of internal policy areas, from the environment to the economy. China's and India's environmental policy in the next few years will play a fundamental role in deciding whether our grandchildren come to know Germany's highest mountain as a snow-covered one, or whether all of the ice will have melted by this time. To put it succinctly: Foreign policy is increasingly becoming world domestic policy. We must adapt to this situation. Our way of thinking here in Germany needs to become more international, and we must embrace problems and cultures which have affected us little up to this point. This applies not only to politicians, but to companies and managers, trade unions, education ministers, teachers and pupils, and initiatives and associations like your own.

THE IMPACT OF A STRONGER ASIA ON GERMANY AND EUROPE

Note

The Tönissteiner Kreis was founded in 1958 by leading German business associations, the Donors' Association for the Promotion of Sciences and Humanities in Germany and the Federal Government. The organisation is a non-partisan network of decision-makers from science, public administration, business, trade associations and politics aimed at promoting political dialogue and preparing young leaders for international responsibilities. It is supported by the Federation of German Industries, the Confederation of German Employers' Associations, the German Academic Exchange Service, the German Association of Chambers of Industry and Commerce and the Donors' Association for the Promotion of Sciences and Humanities in Germany.

วารสารยุโรปศึกษา

Paula Lehtomäki
Minister for Foreign Trade and
Development of the Republic of Finland
(www.ek.fi)

“...แม้ปัจจุบันทิศทางความสนใจของนักธุรกิจ
ยุโรปและฝ่ายยุโรปโดยรวมมุ่งไปที่จีนเป็นหลัก...
แต่การส่งเสริมและผลักดันความสนใจของภาคธุรกิจ
ยุโรปต่อกลุ่มประเทศอาเซียน/ไทย ยังเป็นประเด็น
ไม่ควรละเลย..”

ABSTRACT

THE 10th ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF): THE 10th ANNIVERSARY OF SUCCESS OR FAILURE?

Thaieurope.net

The Asia-Europe Business Forum (AEBF) was established only 6 months after the first ASEM Summit. After 10 years of establishment, the AEBF has been criticised for being only a talk-shop. However, this paper argues that the value of AEBF lies at its importance as a process of dialogue and networking between business people and policy-makers between Europe and Asia. By focusing on its value as a process rather than a generator of policy outcomes, this paper notes that the forum has a close connection with other ASEM economic bodies, both formally (through AEBF Recommendations) and informally (through AEBF participation and representation in these sets of ASEM meetings). These linkages with other ASEM economic bodies can undoubtedly be seen as a form of useful dialogue and networking, linking governments and businesses in Europe and Asia together. This paper examines the AEBF process, with a particular focus on the outcome of the 10th AEBF in Helsinki, Finland. It evaluates the extent to which the AEBF has been a successful instrument in supporting business co-operation and promoting trade and investment between the EU and Asia, and suggests some policy recommendations for Thailand in the AEBF, and the ASEM process in general.

THE 10th ASIA-EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF): ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

ทีมงานไทยยุโรปเน็ต*

Asia-Europe Business Forum (AEBF) คือการประชุมเพื่อพบปะกันของภาคธุรกิจ/เอกชนจากเอเชียและยุโรป ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี 1996 เป็นครั้งแรกที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เพียง 6 เดือนหลังจากการประชุมเอเชีย-ยุโรป หรือ อาเซม (Asia-Europe Meeting-ASEM) ครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา AEBF ได้ถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของเสาเศรษฐกิจของ ASEM ที่ผ่านมา AEBF จัดขึ้นทุกๆ ปี และตั้งแต่การประชุมสุดยอด ASEM (ASEM Summit) ณ กรุงฮานอย เมื่อปี 1995 ได้เปลี่ยนเป็นการจัดทุก 2 ปี

วัตถุประสงค์หลักของการประชุม AEBF มี 2 ประการด้วยกัน ได้แก่ เพื่อสร้างเครือข่ายและความเชื่อมโยงระหว่างภาคธุรกิจเอเชียและยุโรปกันเอง และเพื่อสร้างเครือข่ายและความเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนของสองภูมิภาค ที่สำคัญ AEBF เป็นโอกาสให้ภาคเอกชนได้พบปะเพื่อหารือและแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการ ASEM ผ่านการ

* ทีมงานที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของหน่วยราชการไทยในยุโรปทุกแห่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม เดือนภัย และแก้ไขปัญหายุโรปเพื่อคนไทย

เสนอข้อเสนอแนะ (Recommendations) โดยประธาน AEBF และผู้แทน นำเสนอข้อเสนอแนะต่อผู้นำเอเชียและยุโรปในระหว่างการประชุมสุดยอด ผู้นำ ASEM นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะของ AEBF จะได้รับการนำเสนอต่อ กระบวนการ ASEM ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจเอเชีย-ยุโรป (EMM) และการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงด้านการค้าและการลงทุน (Senior Officials Meeting on Trade and Investment-SOMTI) เพื่อภาครัฐของประเทศสมาชิก ASEM นำไปปรับใช้ในเชิงนโยบาย ทั้งนี้เพื่อเป็นการ สนับสนุนการดำเนินการของเสาหลักด้านเศรษฐกิจของ ASEM และเพื่อมุ่ง ส่งเสริมความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างยุโรป-เอเชียให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

หากแต่ 10 ปีที่ผ่านมา การประชุม AEBF ได้ส่งผลในเชิงรูปธรรม ในการผลักดันพลวัตทางเศรษฐกิจของสองภูมิภาคได้มากน้อยเพียงไร ยังคงเป็นคำถามที่ยังต้องการคำตอบ มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากหลายฝ่าย ว่า AEBF เป็นเพียงเวทีแห่งการสนทนา (Talk-Shop) อีกเวทีหนึ่ง เช่นเดียวกับ ASEM ที่มีได้ส่งผลในเชิงรูปธรรมมากเท่าไรนัก นอกจากนี้ นักธุรกิจและผู้ที่มีประสบการณ์ในการเข้าประชุม AEBF หลายท่านยังได้ วิพากษ์วิจารณ์ว่า ประเทศสมาชิก ASEM มิได้นำ ข้อเสนอแนะของ AEBF ไปปรับใช้ในทางปฏิบัติอย่างจริงจังเท่าที่ควร เช่นนั้นแล้ว คุณค่าของการ พบปะกันในเวทีอย่าง AEBF อยู่ที่ไหนเล่า

หากจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ในระยะสั้น การประชุม AEBF อาจ ยังมีได้ส่งผลในเชิงรูปธรรมโดยตรงต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเอเชีย-ยุโรป หากแต่วิเคราะห์ถึงคุณค่าในระยะยาว การประชุม AEBF หรือแม้แต่ การประชุม ASEM เองก็มีคุณค่าในตัวเอง คือเป็นเวทีให้สองภูมิภาคเอเชีย และยุโรปได้มีโอกาสพบปะหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และ ปัญหาทางการค้า เพื่อสร้างเครือข่ายและเพื่อประสานความเข้าใจกันระหว่าง กันให้ดีขึ้น อันจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์และพัฒนาความสัมพันธ์ของ

THE 10TH ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF):

ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

สองภูมิภาคที่มีความแตกต่างกันอยู่มาก โดยเฉพาะระหว่างภาคธุรกิจ ให้
ยิ่งแข็งแกร่งขึ้นต่อไป

การประชุม AEBF ครั้งล่าสุด ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 10-11 กันยายน
2006 ณ กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ เป็นโอกาสครบรอบ 10 ปี บทความ
นี้มุ่งนำเสนอสาระสำคัญของการประชุม AEBF ครั้งที่ 10 จากประสบการณ์
จริงในการเข้าร่วมประชุม¹ พร้อมวิเคราะห์บทบาทและทิศทางของการ
ประชุม AEBF ในอนาคตและนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับ
ประเทศไทย

การประชุม AEBF ครั้งที่ 10

Asia-Europe Business Forum (AEBF) ครั้งที่ 10
เป็นการประชุมระหว่างภาคธุรกิจเอเชีย-ยุโรป จัดขึ้นระหว่างวันที่ 10-11
กันยายน 2006 ณ กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ควบคู่ไปกับการประชุม
สุดยอดผู้นำ ASEM ครั้งนี้เป็นโอกาสครบรอบ 10 ปี ประธานาธิบดีแห่ง
ฟินแลนด์ ทาร์ยา ฮาโลเนน (Tarja Halonen) เป็นประธานเปิดการประชุม
และมีนักธุรกิจชั้นนำและเจ้าหน้าที่จากภาครัฐจากเอเชียและยุโรปเข้าร่วม
กว่า 200 คน เพื่อหารือโอกาส ปัญหา และสิ่งท้าทายในการดำเนินการค้า
ธุรกิจ และความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างเอเชียและยุโรป จากนั้น ภาค
ธุรกิจเสนอข้อเสนอและมุมมองจากภาคธุรกิจต่อที่ประชุม ASEM โดยการ
ประชุมในปีนี้ได้หัวข้อหลักว่า 'Partnership for Sustainable Growth'

คริสตอฟเฟอร์ ทักเซล (Christoffer Taxell) ประธานสหพันธ์
อุตสาหกรรมฟินแลนด์ (Confederation of Finnish Industries) รับผิดชอบที่

¹ ทีมงานได้เข้าร่วมการประชุม AEBF ครั้งที่ 10 ณ กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ใน
ฐานะผู้สังเกตการณ์จากประเทศไทย

เป็นประธานสำหรับการประชุม AEBF ครั้งที่ 10 ภายใต้หัวข้อการประชุมข้างต้น ซึ่งหมายถึงเอเชียและยุโรปจะร่วมกันเมื่อสร้างพันธมิตรบนพื้นฐานของการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนทั้งด้านด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาจสังเกตได้ว่าการรวมประเด็นเรื่องการเจริญเติบโตแบบยั่งยืน สิ่งแวดล้อม และสังคม เข้ามาเป็นส่วนหลักของการหารือ เนื่องจากฟินแลนด์นับเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจนเป็นอันดับหนึ่งของโลก ในขณะเดียวกันยังให้ความสำคัญแก่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และประชาชนมีคุณภาพชีวิตสูงด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งหมายถึงความสำเร็จของการพัฒนาแบบยั่งยืนนั่นเอง

วิสัยทัศน์จากประธานาธิบดีแห่งฟินแลนด์

ในโอกาส เป็นประธานเปิดการประชุม AEBF ประธานาธิบดีฮาโลเนนแห่งฟินแลนด์ กล่าวเน้นถึงความสัมพันธ์เอเชียยุโรปที่แข็งแกร่งและยาวนาน ปัจจุบัน ASEM ครบรอบ 10 ปี แล้วในขณะที่ตนยังรำลึกถึงความทรงจำอันดีระหว่างการประชุม ASEM ครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ได้เป็นอย่างดี ฮาโลเนนยังได้เน้นถึงความท้าทายของกระแสโลกาภิวัตน์ในกระแสโลกปัจจุบันว่า ทุกฝ่ายควรคำนึงถึงการพัฒนาแบบยั่งยืน การใช้พลังงานที่สะอาด การพัฒนาการศึกษาและการวิจัย ความมั่นคงด้านสังคม และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ซึ่งฟินแลนด์ให้ความสำคัญแก่ประเด็นเหล่านี้มาก และตนเชื่อว่า สังคมสวัสดิการ (welfare society) เป็นรากฐานสำคัญอันหนึ่งของความสำเร็จของฟินแลนด์ในการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน นอกจากนี้ ความโปร่งใสไร้คอร์รัปชันและการรักษา

THE 10TH ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF):

ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

กฎเกณฑ์ในสังคม (rules of law) ทำให้ภาคธุรกิจสามารถดำเนินการได้ดี
ในบรรยากาศที่มั่นคงและมีความมั่นใจสูง

ที่สำคัญ ประธานาธิบดีฮาโลเนนยังเน้นต่อภาคธุรกิจเอเชียและ
ยุโรปถึงการเร่งพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมว่าเป็นเรื่องที่
ยุโรปให้ความสำคัญมาก และยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว
กับผู้นำ ASEM ในการประชุม

โลกาภิวัตน์ การสร้างขีดความสามารถในการ แข่งขัน พลังงาน และกรอบการเจรจาพหุภาคี

ประเด็น เกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ การสร้างขีดความสามารถ
ในการแข่งขัน พลังงาน และเกี่ยวกับการเจรจาการค้าพหุภาคี
(multilateralism vs. regionalism) เป็นหัวข้อหลักสำหรับการหารือในการ
ประชุมย่อยของการประชุม AEBF วันแรก โดยผู้เข้าร่วมหารือเป็นนักธุรกิจ
ชั้นของเอเชียและยุโรป อาทิ

ยอร์มา ออลลีลา (Jorma Ollila) ประธานคณะกรรมการบริหาร
บริษัทโนเกีย

ฟู เชนหยู (Fu Chengyu) ประธานคณะกรรมการบริหารของกลุ่ม
บริษัทน้ำมันนอกชายฝั่งจีน (China National Offshore Oil Corporation
Limited-CNOOC)

และผู้นำระดับสูงจากองค์การระหว่างประเทศ อาทิ

รูฟัส เยอร์ซา (Rufus Yerxa) ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ (Deputy
Director General) ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organisation-
WTO)

ฮารุฮิโกะ คุโรดะ (Haruhiko Kuroda) ตำแหน่งประธานธนาคาร
เพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank)

ยอร์มา ออลลิลา เรียกร้องให้มีการลดการกีดกันทางการค้า (protectionism) ที่ดูเหมือนจะมากยิ่งขึ้นในกระแสเศรษฐกิจโลกปัจจุบันในหลายภูมิภาค และเน้นว่าธุรกิจต้องการความเป็นสากล (global) ต้องการตลาดที่เปิดกว้าง กฎเกณฑ์และระเบียบทางการค้าที่โปร่งใสและคาดเดาได้ และต้องมีการลดการแข่งขันแบบที่ไม่เป็นธรรมให้น้อยลง และบรรยากาศการลงทุนที่ดีขึ้น ออลลิลาเรียกร้องให้ฝ่ายเอเชียร่วมเคียงข้างยุโรปในการส่งเสริมกฎเกณฑ์การค้าโลกในกรอบองค์การการค้าโลก และเน้นว่าแม้ข้อตกลงจากการเจรจารอบโดฮา ลงจะน้อยกว่าที่มุ่งหวังไว้แต่ยังดีกว่าไม่มีการตกลงอะไรเลย นอกจากนั้น การเจรจาการค้าทวีภาคีแม้จะดูดึงดูดสำหรับการค้าในช่วงแรก แต่กลับไม่ได้สร้างผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และไม่สามารถมาแทนที่ความตกลงแบบพหุภาคีได้

ยกตัวอย่างความสำเร็จของความร่วมมือกันในยุโรป (แผนการปกป้องประโยชน์เฉพาะของประเทศตน) และการสร้างกรอบร่วมกันบนพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจแบบเปิดและเปิดกว้างสำหรับการแข่งขันในระดับโลก ได้แก่ การสร้างมาตรฐานด้านเทคนิคสำหรับโทรศัพท์มือถือระบบ GSM ซึ่งนำมาซึ่งผู้ใช้กว่า 2 พันล้านคนในทั้งหมดทวีป ด้วยเทคโนโลยีจากทุกบริษัทจากทุกภูมิภาคแข่งขันกันในตลาดเสรีระดับโลก หากเอเชียสามารถเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการการตั้งกฎเกณฑ์ (standardisation) ระดับภูมิภาคยุโรปและระดับโลก และในทางกลับกัน ยุโรปเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้นในเอเชีย จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกันของสองภูมิภาค ทั้งท้ายด้วยคำกล่าวที่ว่า 'no war... more bridges'

ฟู เจงหยู กล่าวเน้นว่าการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของจีนมิได้เป็นเพียงการช่วยเหลือประชากรหลายร้อยล้านคนจากความยากจน แต่เป็นการสร้างความต้องการการนำเข้าที่เพิ่มสูงขึ้นไปพร้อมๆ กัน ซึ่งเป็นโอกาสของทุกฝ่าย นอกจากนั้น ยืนยันการสนับสนุนตลาดเสรีที่เปิดกว้างสำหรับการแข่งขันและเรียกร้องให้ลดนโยบายกีดกันทางการค้าลง

THE 10TH ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF):

ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

ตัวอย่างเช่นมาตรการป้องกันการทุ่มตลาด (anti-dumping) ซึ่งจำนวน 1 ใน 7 ของการสอบสวนการทุ่มตลาดเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับจีน ซึ่งสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจให้จีนอย่างมาก

ผู้เข้าร่วมการประชุมสอบถามเรื่องการวางแผนการใช้พลังงานของจีนในขณะที่ก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ พู เจงหยูตอบว่าจีนจะไม่ใช้พลังงานมากขึ้นอย่างที่เคยหลายฝ่ายเกรง แต่จะใช้ในปริมาณคงเดิม และจะไม่มีการนำเข้าน้ำมันที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้น มีนโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและพลังงานทดแทน อาทิ พลังงานลมในการทำฟาร์มให้มากขึ้นด้วย

รูฟัส เยอร์ชา ผู้เป็นตัวแทนองค์การการค้าโลก ได้กล่าวถึงทิศทางในปัจจุบันที่หลายภูมิภาคหันไปหาการเจรจาในระดับภูมิภาคและทวีภาคี หรือที่เรียกว่า Regional Trade Arrangement (RTAs) กันมากขึ้น RTAs นี้มีจำนวนกว่า 300 ครั้ง คิดเป็นจำนวนกว่า 50 เปอร์เซนต์ของการค้าโลก แม้ RTAs จะเป็นทางออกที่ง่ายกว่าในขณะที่ยังคงมีการเจรจาในกรอบพหุภาคีอยู่ แต่ข้อเสียหลายประการของ RTAs คือ เป็นการสร้างความไม่เป็นธรรมและไม่เท่าเทียมกัน เป็นการสร้างศูนย์อำนาจให้ประเทศที่มีอำนาจทางการค้ามากเป็นผู้ควบคุม ในขณะที่ประเทศเล็กจะเป็นผู้พ่ายแพ้ และอาจไม่มีบุคลากรพอสำหรับการเจรจาที่ซับซ้อน ในที่สุดนำไปสู่สิ่งที่เรียกกันหนาหูว่า ความซับซ้อนและยุ่งยากในซามสเปกตตี (Spaghetti Bowl)

การเจรจาเขตการค้าเสรีและพหุภาคีต้องส่งเสริมกันและกัน การเจรจา RTAs จะดำเนินไปได้แต่ต้องอยู่ในกรอบพหุภาคี กรอบพหุภาคีเป็นตัวนำความโปร่งใสมาสู่การในระดับภูมิภาคและทวีภาคี

ฮารุฮิโตะ คูโรดะ ให้ความสำคัญแก่การรวมตัวในกรอบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพิเศษ โดยกล่าวเห็นว่า การรวมตัวระดับภูมิภาคในกรอบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเจริญเติบโตมากกว่าในทวีปอเมริกาผ่าน NAFTA และในยุโรปผ่านเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign

Direct Investment-FDI) ภายในภูมิภาคนี้รวมทั้งญี่ปุ่นมีจำนวนมาก ในเอเชียมี FTAs หรือ RTAs ที่กำลังปรับใช้แล้วเป็นจำนวน 81 ราย อีก 51 รายกำลังอยู่ระหว่างการเจรจา และ 51 รายได้รับการเสนอแล้ว ทั้งนี้ เนื่องจากการเจรจาการค้าพหุภาคีไม่คืบหน้า เพื่อป้องกันผลเสียสิ่งๆที่เรียกว่า noodle bowl (หรือ spaghetti bowl ในแบบฉบับของเอเชีย) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียจึงมุ่งสร้างกรอบในการเจรจา FTAs ในเอเชียโดยจะออกรายงาน (ร่วมกับ Inter-American Development Bank) เกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจของ FTAs ในเอเชียและลาตินอเมริกา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจับตามองการขยายตัวของ FTAs ฐานข้อมูลใหม่เกี่ยวกับ FTA เพื่อช่วยเหลือให้ประเทศสร้างความสามารถในการเจรจา FTAs และเพื่อส่งเสริมให้การเจรจา FTAs ให้อยู่ในกรอบของ Single Asia-Wide Best Practice FTA อย่างน้อยเพื่อเป็นกรอบเจรจา FTA ในระดับภูมิภาคในเอเชีย

คุโรดะยังเน้นอีกว่า ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียส่งเสริมการรวมตัวในเอเชียในลักษณะภูมิภาคแบบเปิด (Open Regionalism) ที่ไม่เป็นการสร้างปราการแห่งเอเชีย (Fortress Asia) แต่จะเป็นการรวมเอเชียให้เป็นส่วนหนึ่งของโลก ให้เอเชียปฏิบัติในระดับภูมิภาค โดยที่คิดในระบบโลกาภิวัตน์ (act regionally while continuing to think globally)

เอเชีย-ยุโรปเรียนรู้จากกันและกันได้อย่างไร

ในการประชุมย่อยวันที่สองของการประชุม เป็นการหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นว่าสองภูมิภาคจะเรียนรู้จากกันและกันได้อย่างไร (What can we learn from each other?) มีผู้เข้าร่วมหารือได้แก่

THE 10TH ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF):

ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

พอลา เลห์โตมากิ (Paula Lehtomaki) รัฐมนตรีการค้า
ต่างประเทศและการพัฒนาของฟินแลนด์

ฌาก กราเวโร (Jacques Graveriau) ตำแหน่งประธานสถาบัน
เอชอีซี ยูเรเชีย (HEC Eurasia Institute) ประเทศฝรั่งเศส

ที. พี. ฮาร์ดิมาน (T. P. Hardiman) ตำแหน่งประธานของบริษัท
ไอบีเอ็ม อินเตอร์เนชันแนล ทรัสเตอร์ เซอร์วิส (IBM International
Treasury Services Company Limited) ประเทศไอร์แลนด์

ฮิซาโยชิ ฟุวะ (Hisayoshi Fuwa) ตำแหน่งรองประธานกลุ่มบริษัท
โตชิบา (Toshiba Corporation) แห่งประเทศญี่ปุ่น

และเจน นำชัยศิริ กรรมการบริหารและรองประธานคณะกรรมการ
การบริหารสถาบันพลังงานเพื่ออุตสาหกรรม สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ร่วมเป็นวิทยากรในการหารือหัวข้อดังกล่าว

ในโอกาสดังกล่าว ฌาก กราเวโร เน้นว่า เอเชียและยุโรปมีความ
แตกต่างกันอย่างมากในด้านวัฒนธรรม ความคิดอ่าน อันส่งผลต่อความ
แตกต่างของแนวความคิดในการดำเนินธุรกิจ สองภูมิภาคจึงต้องใช้เวลา
เรียนรู้ระหว่างกันและประสานความเข้าใจระหว่างกันได้มากขึ้น

ส่วน เจน นำชัยศิริ ผู้แทนจำประเทศไทยเสนอว่าเพื่อที่สองภูมิภาค
จะเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เอเชียและยุโรปควรมุ่งสร้างความร่วมมือกันในด้าน
เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อมให้แข็งแกร่งขึ้น นอกจากนี้ การ
ส่งเสริมการศึกษาและให้ความรู้แก่ภาคอุตสาหกรรมในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ
ก็เป็นสิ่งจำเป็น

เสียงจากภาคธุรกิจ...สู่ผู้นำ ASEM

ระหว่าง การประชุมเป็นระยะเวลา 2 วัน ผู้นำภาคธุรกิจและ
เจ้าหน้าที่จากภาครัฐเอเชียและยุโรปร่วมระดมสมองเพื่อหาข้อสรุปเป็น

ข้อเสนอแนะของภาคธุรกิจต่อที่ประชุมสุดยอด ASEM โดยคริสตอฟเฟอร์ ทักเซด ประธาน AEBF 10 ได้นำเสนอข้อเสนอแนะของ AEBF เสนอต่อผู้นำ ASEM เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2006 มีสาระสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1: ภาคธุรกิจต้องการความมั่นใจสำหรับการดำเนินธุรกิจในฐานะสถานการณทางเศรษฐกิจและกรอบกฎระเบียบที่มั่นคงและสามารถคาดการณ์ได้ อันหมายถึงว่าข้อกีดกันทางการค้าไม่ว่าจะเป็นสินค้า บริการและการลงทุนควรหมดไป ภาคธุรกิจเห็นว่ากรอบการดำเนินการค้าแบบพหุภาคียังเป็นกรอบที่มีความเหมาะสมที่สุด ดังนั้น ภาคธุรกิจเรียกร้องให้ประเทศสมาชิก ASEM เร่งดำเนินการสนับสนุนให้การเจรจาการค้าพหุภาคีในกรอบโดฮาที่กำลังประสบปัญญายู่กลับคืนมาอีกครั้ง

ประการที่ 2: ภาคธุรกิจเรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศสมาชิก ASEM สนับสนุนการแข่งขันที่เสรีของธุรกิจ โดยการลดกฎเกณฑ์และปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียม การแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรให้ความสำคัญแก่การอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ SME เป็นพิเศษ การค้าเสรีเป็นกุญแจสำคัญเพื่อสร้างการเจริญเติบโตและความเจริญก้าวหน้าในสังคม

ประการที่ 3: ภาคธุรกิจให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อประเด็นท้าทายร่วมกันระหว่างยุโรปและเอเชียอันได้แก่ความมั่นคงด้านพลังงานและการแหล่งพลังงานที่รักษาสีสิ่งแวดล้อมในราคาที่เหมาะสม ภาคธุรกิจเรียกร้องว่าควรเปิดโอกาสสำหรับทางเลือกหลายทางเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน

อาจสังเกตได้ว่า แม้จะมีความพยายามนำเสนอข้อเสนอแนะของ AEBF ต่อผู้นำ ASEM ข้อเสนอดังกล่าวเป็นข้อเสนอที่เป็นไปได้และนำไปใช้ได้จริง แต่ ข้อเสนอแนะของ AEBF ยังเป็นข้อเสนอที่กว้างๆ และไม่สามารถลงรายละเอียดได้ เนื่องจากเป็นการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผลประโยชน์ที่มีความสนใจแตกต่างกันอยู่มากออกมาเป็นข้อเสนอ

THE 10TH ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF):

ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

เดี่ยว ดังนั้น จึงอาจเป็นเรื่องยากที่จะนำเสนอข้อเสนอที่มีความเฉพาะเจาะจงนอกจากนั้น ประเด็นที่นำเสนอยังเป็นประเด็นในลักษณะปัจจุบันทันด่วน หรือประเด็นร้อนที่ได้รับความสนใจช่วงเวลานั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา หรือเรื่องพลังงาน

มีรายละเอียดจำนวนมากที่ภาคธุรกิจได้ระดมสมองและถกเถียงกันในเวทีดังกล่าว แต่ไม่สามารถนำเสนอรายละเอียดทั้งหมดต่อที่ประชุมสุดยอดผู้นำ ASEM ได้ ในกรณีดังกล่าวสร้างเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ นักธุรกิจที่เข้าร่วมการประชุมบางกลุ่มว่า นี่เป็นจุดอ่อนของการประชุม AEBF ที่ไม่สามารถนำเสนอสาระสำคัญของการประชุมหลายประการเสนอต่อที่ผู้นำ ASEM ได้

อย่างไรก็ดี ภาคธุรกิจเอเชียและยุโรปจะยื่นข้อเสนอที่เข้าร่วมหารือกันในแต่ละ Working Groups ต่อกระบวนการ ASEM ได้แก่ การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจเอเชีย-ยุโรป (EMM) และการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงด้านการค้าและการลงทุน (Senior Officials Meeting on Trade and Investment-SOMTI) เพื่อภาครัฐของประเทศสมาชิก ASEM นำไปปรับใช้ในเชิงนโยบาย ต่อไป

กลุ่มการค้า: เน้นใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) เสนอให้มีการใช้กฎเกณฑ์ด้านศุลกากร (Customs Regulations) ที่ง่าย มีประสิทธิภาพและโปร่งใส 2) การเสนอให้มีการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้นใหม่เพื่อลดการกีดกันทางการค้าและเพื่อควบคุมกฎเกณฑ์สากลเรื่อง Technical Regulations, Standards and Conformity Assessment (SCA) และ 3) รัฐบาลของประเทศสมาชิก ASEM ควรออกมาตรการเชิงปฏิบัติเพื่อการต่อต้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

กลุ่มการลงทุน: ส่งเสริมให้มีการรวมเรื่องการลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจา FTA ในระดับภูมิภาคและทวิภาคีระหว่างยุโรปและเอเชีย

เพื่อเป็นการรักษากฎการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในด้านการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก ASEM

กลุ่มการบริการการเงิน: เน้นให้มีการส่งเสริมกฎเกณฑ์ในตลาดการเงินที่โปร่งใส และให้มีการจัดตั้งระบบการควบคุมดูแลบริการด้านการเงินการคลัง (supervisory culture) ในระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก ASEM เพื่อให้ภาคธุรกิจ สามารถดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise-SME)

กลุ่มเทคโนโลยีการสื่อสารและข้อมูลข่าวสาร: ส่งเสริมเรื่อง digitalisation ของบริการของภาครัฐ การเก็บเงิน การธนาคาร และศุลกากรระหว่างยุโรปและเอเชีย และเน้นว่าควรให้ความสำคัญประเด็นความปลอดภัยของเครือข่ายการสื่อสารและการรักษาข้อมูลให้มากขึ้นมิใช่เพียงในระดับประเทศแต่ระหว่างประเทศสมาชิก ASEM ด้วย

กลุ่มสาธารณูปโภคพื้นฐาน: เน้นการส่งเสริมประเด็นการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ (energy efficiency) และเน้นว่าควรเปิดทางเลือกให้แก่แหล่งพลังงานที่หลากหลาย ทั้งนี้รวมถึงการใช้พลังงานนิวเคลียร์และพลังงานทดแทน เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนในสองภูมิภาค

ปัญหาและสิ่งท้าทายสำหรับ AEBF

อาจสังเกตได้ว่า การประชุม AEBF ควรจะเป็นการประชุมระหว่างภาคธุรกิจ แต่ปัจจุบัน กลับมีนักธุรกิจเข้าร่วมค่อนข้างน้อย หากแต่ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ บางประเทศไม่มีตัวแทนภาคธุรกิจเข้าร่วมเสียด้วยซ้ำ อาทิ สหราชอาณาจักร สำหรับฝ่ายไทยมีนักธุรกิจชั้นนำเข้าร่วม 2 ท่าน คือ เจน นำชัยศิริ กรรมการบริหารและรองประธานคณะ

THE 10TH ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF):

ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

กรรมการบริหารสถาบันพลังงานเพื่ออุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งร่วมเป็นวิทยากรใน Plenary Session เรื่อง “what can we learn from each other?” และ เสาวราช สัจจมาโรค กรรมการบริหารหอการค้าไทยและรองประธานคณะกรรมการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเข้าร่วมเป็นวิทยากรใน Working Group ด้านการลงทุน

AEBF มักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากหลายฝ่ายถึงปัญหาเรื่องความต่อเนื่องและการติดตามผลการดำเนินงานของการประชุม และดูเหมือนภาคธุรกิจเริ่มลดความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุม AEBF ลง เนื่องจากอ้างว่าข้อเสนอแนะที่เสนอต่อที่ประชุม ASEM ไม่ได้รับการนำไปปรับใช้ในทางปฏิบัติจากภาครัฐของประเทศสมาชิกอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร การประชุม AEBF ที่กรุงเฮลซิงกิครั้งนี้ ซึ่งเป็นโอกาสครบรอบ 10 ปีการประชุม AEBF จึงได้มีการหารือถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างกว้างขวาง เพื่อให้การประชุมเดินหน้าต่อไปอย่างประสบความสำเร็จ

ที่ประชุม AEBF10 ภาคธุรกิจเรียกร้องให้ภาครัฐประเทศสมาชิก ASEM นำข้อเสนอของภาคธุรกิจไปปรับใช้ให้เกิดผลทางรูปธรรมมากขึ้น และเสนอว่าควรมีการจัดตั้งเลขานุการแบบถาวรในอนาคตเพื่อทำหน้าที่ประสานงานและสร้างความต่อเนื่องระหว่างการประชุมที่จัดขึ้นทุกๆ 2 ปี หากแต่ประเด็นการตั้ง เลขานุการถาวรยังไม่ได้ข้อสรุป แต่จะนำไปหารือในการประชุม AEBF ครั้งที่ 11 ต่อไป นอกจากนั้น ที่ประชุมฯ ได้ตกลงให้มีการใช้สัญลักษณ์ของการประชุม AEBF ครั้งที่ 10 นี้เป็นสัญลักษณ์ถาวรของ AEBF

แม้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์หนาแน่นว่า AEBF เป็นเพียง Talking Shop หรือเวทีแห่งการสนทนาแต่ไม่มีการนำข้อเสนอไปปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม ข้อดีของ AEBF ที่ควรตระหนักคือ การมีเวทีอย่าง AEBF เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพื่อสร้างกลุ่มสนทนาและสร้างเครือข่าย (Dialogue and Networking Forum) ระหว่างกันมิได้เป็นเรื่องเสียหาย หากแต่เป็นเวทีที่

สองภูมิภาคอย่างเอเชีย-ยุโรปซึ่งดูยังห่างเหินกันอยู่จะได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนทัศนะ และสร้างความไว้วางใจระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจ เอเชียและยุโรปในระยะยาว หากแต่ AEBF จะสามารถดึงดูดนักธุรกิจ เอเชียและยุโรปเข้าร่วมกระบวนการ ASEM ได้มากขึ้นหรือไม่และยั่งยืน เพียงไร ต้องจับตาดูกันต่อไป การประชุม AEBF ครั้งต่อไป ครั้งที่ 11 จะจัดขึ้นที่ประเทศจีน โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการค้าระหว่าง ประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน (China Council for Promotion of International Trade-CCPIT) เป็นประธานจัดการประชุม ควบคู่ไปกับการประชุมสุดยอดผู้นำ ASEM ที่ประเทศจีน

บทสรุปและข้อเสนอแนะสำหรับไทย

การประชุม AEBF เป็นเพียงการพบปะหารือและเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและเอกชนเอเชียและยุโรปในลักษณะ dialogue and networking ที่เป็นกรอบกว้าง ซึ่งการหารือเพื่อผลักดัน ประเด็นที่เฉพาะเจาะจงอาจทำได้ยาก นอกจากนั้น ความสนใจของภาค ธุรกิจยุโรปยังมุ่งไปที่จีนเป็นหลัก แต่บทบาทของกลุ่มประเทศอาเซียนใน สายตาของภาคธุรกิจยุโรปดูเหมือนจะลดน้อยถอยลง หลังจากการประชุม AEBF ได้มีการจัดการประชุม EU-China Business Summit ในวันที่ 12 กันยายน 2549 ซึ่งได้รับความสนใจมากอย่างมากและการประชุม AEBF ครั้งต่อไปก็จะจัดขึ้นที่ประเทศจีนด้วย

แม้ปัจจุบันทิศทางความสนใจของนักธุรกิจยุโรปและฝ่ายยุโรป โดยรวมมุ่งไปที่จีนเป็นหลัก ซึ่งมีใช้เรื่องน่าแปลกใจในสถานการณ์ที่บทบาท ทางเศรษฐกิจใหม่ของจีนเป็นที่สนใจของทุกฝ่าย แต่การส่งเสริมและ ผลักดันความสนใจของภาคธุรกิจยุโรปต่อกลุ่มประเทศอาเซียน/ไทย และ ในทางกลับกันการสร้าง ความสนใจของภาคธุรกิจอาเซียน/ไทยต่อยุโรป ยัง

THE 10TH ASIA EUROPE BUSINESS FORUM (AEBF):

ครบรอบ 10 ปี แห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว?

เป็นประเด็นที่ไม่ควรละเลย ในขณะที่ AEBF เป็นเวทีที่เป็นประโยชน์ในระยะยาวสำหรับการประสานความสัมพันธ์ในกรอบกว้างระหว่างเอเชียและยุโรป แต่นอกเหนือจากการหารือในกรอบกว้างอย่าง AEBF ควรมีเวทีสำหรับการหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างภาคเอกชนไทย-ยุโรป ในลักษณะทวิภาคี เพื่อมิให้ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ/เศรษฐกิจระหว่างเอเชีย/ไทยและยุโรปต้องลดน้อยถอยความสำคัญลง และถูกบดบังไปด้วยบทบาทของนักธุรกิจจีน ซึ่งเมื่อนักถึงเอเชีย ฝ่ายยุโรปมักจะนึกถึงจีนเท่านั้น

นักธุรกิจไทย-ยุโรปยังรู้จักกันน้อย การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินธุรกิจยังอยู่ในวงจำกัด เวทีการพบปะกันในระดับทวิภาคีของนักธุรกิจไทย-ยุโรปจะเป็นเวทีที่ภาคธุรกิจสองฝ่ายจะมีโอกาสหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคทางการค้า การดำเนินธุรกิจ เพื่อโอกาสใหม่ๆ สำหรับการค้าและการลงทุน อีกทั้ง จะเป็นเวทีที่ภาครัฐไทย-ยุโรปจะได้รับข้อเสนอแนะจากภาคธุรกิจ เพื่อนำไปปรับใช้ในการส่งเสริมความสัมพันธ์เศรษฐกิจไทย-ยุโรปที่ยังมีศักยภาพให้พัฒนาต่อไป

วารสารยุโรปศึกษา

“...เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างดังกล่าวแล้ว
ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงตระหนักว่ากระบวนการอาเซียน
ไม่ใช่ ‘panacea’ หรือยาวิเศษที่สามารถจัดการและแก้ไข
ทุกปัญหาในบริบทของความสัมพันธ์เอเชียและยุโรป...”

ABSTRACT

ASEM 6: STILL WATER RUNS DEEP... BUT WHERE IT HEADS?

Thaieurope.net

After 10 years of establishment, many observers labelled the Asia-Europe Meeting (ASEM) process as a 'talk-shop' where a myriad of issues were discussed but only few concrete outcomes was achieved, particularly in the political and economic areas. Finland, the host of ASEM 6, announced that this Summit would devote to the evaluation of the ASEM process, in order to determine necessary reforms that would pave the way for the future of ASEM. However, it was widely regarded that this Summit still carried on its 'talk-shop' fashion and remained voluntary in its nature. Hence, on the surface, it seemed that ASEM 6 led to no change to the relationship between Asia and Europe. A closer examination, however, found some interesting observations that might lead to changes in the relationship between the two regions as well as among Asian countries. Due to these signs, Thailand may have to review their strategic policies on the EU. This article was divided into two parts. The first part will sum up the results of the ASEM 6 Meeting; the second part will analyse the results, arguing for the need to strengthen the Thai - EU bilateral approach, in order to achieve a more vigorous Thai - EU relation.

อาเซียน 6: น่านิ่งไหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน?

ทีมไทยยุโรปเน็ต*

บทนำ

การประชุม สุตยอตเอเชีย-ยุโรป ครั้งที่ 6 (The 6th Asia-Europe Meeting) หรือ อาเซม 6 (ASEM 6) ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ เมื่อวันที่ 10-11 กันยายน พ.ศ.2549 อาจไม่เป็นไปตามความคาดหวังของหลายๆ ฝ่าย ที่หวังจะเห็นการประชุมครั้งนี้แตกต่างไปจากการประชุมครั้งที่ผ่านๆ มา ฟินแลนด์เจ้าภาพการประชุม ได้ประกาศไว้ว่า ในโอกาสครบรอบ 10 ปีของกระบวนการอาเซม การประชุมครั้งนี้จะเป็นการประเมินผลการดำเนินงานในรอบหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา และเสนอแนวทางเพื่อปฏิรูปกระบวนการอาเซมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมักถูกวิพากษ์วิจารณ์จากทั้งประเทศสมาชิกอาเซมเอง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายยุโรป) และจากผู้ติดตามการดำเนินงานของอาเซมว่า ที่ผ่านมา อาเซมเป็นเพียงเวทีที่ผู้นำประเทศสมาชิกเข้าร่วมเพื่อพูดคุยในเรื่องทั่วไป และไม่สามารสรสร้างผลทางเศรษฐกิจและการเมืองได้อย่างเป็นรูปธรรม หรือเป็นได้แค่เพียง 'Talk-Shop'

* ทีมงานที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของหน่วยราชการไทยในยุโรปทุกแห่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม เดือนภัย และแก้ไขปัญหายุโรปเพื่อคนไทย - ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะผู้แทนไทยประจำประชาคมยุโรปทุกท่านที่ช่วยเสริมประสบการณ์จริงและให้ความเห็นเชิงลึกอันมีค่าอย่างยิ่งยวดต่อ บทความนี้ (www.thaieurope.net)

หากมองเพียงผิวเผินอาจดูเหมือนว่า การประชุมสุดยอดอาเซียน 6 ไม่ได้แตกต่างจากการประชุมครั้งก่อนๆ มากนัก และไม่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของกระบวนการอาเซียนแต่อย่างใด แต่หากวิเคราะห์ผลการประชุมสุดยอดอาเซียน 6 อย่างลึกซึ้ง จะพบว่า ภายใต้หน้ากากที่อาจดูราบเรียบ การประชุมสุดยอด อาเซียน 6 ได้สะท้อนทิศทางที่น่าสนใจเกี่ยวกับพัฒนาการและอนาคตของ กระบวนการอาเซียน การบูรณาการในภูมิภาคเอเชีย ความสัมพันธ์เอเชีย-ยุโรป รวมไปถึงกระแสการเมืองโลกโดยรวม อันส่งผลให้ประเทศไทยอาจจำเป็นต้องทบทวนนโยบายและท่าทีของไทยต่อภูมิภาคยุโรปในทุกๆ ระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับพหุภาคี (Multilateral) ระดับภูมิภาค (Regional) หรือระดับทวิภาคี (Bilateral)

บทความนี้ไม่เพียงแต่นำเสนอรายงานสรุปผลการประชุมสุดยอดอาเซียน 6 แต่ยังวิเคราะห์ผลการประชุม โดยชี้ให้เห็นว่า แม้กระบวนการอาเซียนจะถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนาแน่นว่าเป็นเพียง 'Talk-Shop' แต่อันที่จริงแล้วกระบวนการอาเซียนนั้นมีความสำคัญและมีคุณค่าในตัวเอง นอกจากนี้บทความนี้ยังวิเคราะห์ผลกระทบต่อนโยบายไทย และเสนอแนวทางเพื่อกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับภูมิภาคยุโรป/สหภาพยุโรปให้ยิ่งงอกงามยิ่งขึ้น ทั้งในกรอบกระบวนการอาเซียนเองและในกรอบทวิภาคีควบคู่กันไป

สรุปผลการประชุมสุดยอดอาเซียน 6

การประชุม สดุดยอดอาเซียน 6 ได้ผลสรุปเป็นเอกสารสำคัญ 3 ฉบับ คือ 1) แถลงการณ์ของประธานการประชุม (Chairman's Statement) ซึ่งสะท้อนหัวข้อหลักๆ ในการประชุม 2) ปฏิญญาว่าด้วยสภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง (Declaration on Climate Change) และ 3) ปฏิญญาเฮลซิงกิว่าด้วยอนาคตอาเซียน (Helsinki Declaration on the Future of ASEM) โดยสาระสำคัญของการประชุม อาจสรุปได้ดังนี้

อาเซม 6: นานิ่งไหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน?

1. การขยายสมาชิกภาพอาเซม - ตามแถลงการณ์ของประธานการประชุม ประเทศสมาชิก อาเซมได้ตกลงที่จะขยายสมาชิกภาพอาเซม รับอินเดีย ปากีสถาน มองโกเลีย และเลขาธิการอาเซียน เข้าร่วมเป็นสมาชิกฝ่ายเอเชีย และรับโรมาเนีย บัลแกเรีย ซึ่งจะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปในปี 2007 เป็นสมาชิกอาเซมฝ่ายยุโรป โดยสมาชิกใหม่ทั้งหมดจะเข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซมครั้งต่อไป ที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ในปี 2008

2. ปฏิญญาว่าด้วยสภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง - ที่ประชุมรับรองปฏิญญาว่าด้วยสภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง เพื่อแสดงว่าประเทศสมาชิกอาเซมเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) และตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเจรจาในระดับนานาชาติหลังจากที่พิธีสารเกียวโตจะหมดอายุลง อีกทั้ง ประเทศสมาชิกอาเซมยังได้ตกลงให้มีความร่วมมือเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี และการลงทุนร่วมกันในเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ เทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทน และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. อนาคตของอาเซมและการปฏิรูปกระบวนการอาเซม - ก่อนการประชุมสุดยอดอาเซม 6 ฟินแลนด์ในฐานะผู้จัดการประชุมร่วมกับญี่ปุ่นจัดทำรายงาน 'ASEM in Its Tenth Year: Looking Back, Looking Forward' ซึ่งเป็นรายงานวิจัยที่รวบรวมความเห็นของประเทศสมาชิกอาเซมเกี่ยวกับอนาคตของอาเซม เพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับการปฏิรูปกระบวนการอาเซม หลังจากครบรอบ 10 ปี

ในการนี้ ที่ประชุมได้หารือเรื่องอนาคตของอาเซม ตามสาระสำคัญของรายงาน 'ASEM in Its Tenth Year' ดังกล่าว และได้รับรองปฏิญญาเฮลซิงกิว่าด้วยอนาคตอาเซม แต่อาจกล่าวได้ว่าปฏิญญาเฮลซิงกิไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปกระบวนการอาเซมไปจากเดิมมากนัก และข้อสรุปในปฏิญญายังสะท้อนลักษณะของการดำเนินงานและความร่วมมือแบบเดิม กล่าวคือ กระบวนการอาเซมนั้นยังคงเน้นความร่วมมือที่ครอบคลุมทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม/วัฒนธรรม นอกจากนั้น ใน

โอกาสการเริ่มต้นทศวรรษที่สองของกระบวนการอาเซม ที่ประชุมได้ตกลงว่าอาเซมจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการรับมือกับประเด็นที่ทั้งโลกให้ความสนใจและมีความกังวล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นสิ่งแวดล้อม สภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง และความมั่นคงด้านพลังงาน

สำหรับการหารือเรื่องกระบวนการทำงานและกลไกของอาเซม ซึ่งหลายฝ่ายตั้งข้อสังเกตว่าลักษณะกระบวนการทำงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น การไม่มีสถาบันรองรับ และไม่มีการบังคับใช้ผลการประชุม ทำให้กระบวนการอาเซมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในการประชุมสุดยอดครั้งนี้ ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซมเห็นพ้องว่า อาเซมจะยังคงยึดมั่นในปรัชญาของกระบวนการทำงานในปัจจุบัน คือ เป็นความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ เน้นความสมัครใจที่จะร่วมมือตามข้อตกลง และมีความยืดหยุ่น เพียงแต่ได้มีการเสนอแนวทางสำหรับการประสานงานในรูปแบบใหม่ๆ อันจะช่วยให้การดำเนินงานมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การตั้งเลขาธิการเสมือนจริงของอาเซม (ASEM Virtual Secretariat) เพื่อสนับสนุนในเชิงเทคนิค การตั้งกลุ่มอีเมล หรือการใช้กระดานข่าว

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาหารือในที่ประชุมสุดยอดครั้งนี้ ล้วนเป็นประเด็นกว้างๆ ไม่เป็นประเด็นที่อ่อนไหวจนเกินไป และอยู่ในความสนใจของทุกฝ่าย อาทิ ความร่วมมือเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย การส่งเสริมความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและอารยธรรม รวมถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงด้านพลังงาน โดยประเด็นหนักๆ ทางการเมืองไม่ได้ถูกหยิบยกขึ้นหารือในการประชุมอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด

อนึ่ง ในการประชุมรอบอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างการรับประทานอาหารค่ำของผู้นำ ได้มีกล่าวถึงสถานการณ์ภายในของสองภูมิภาค และพัฒนาการของกระบวนการบูรณาการ/การรวมตัวในยุโรปและอาเซียน และยังได้มีการหยิบยก ‘ประเด็นร้อน’ อย่างประเด็นเกาหลีเหนือ และพม่าขึ้นมาหารือด้วย โดยประเทศยุโรป เช่น ฟินแลนด์ ในฐานะ

อาเซียน 6: นานิ่งโหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน?

ประธานสหภาพยุโรปเนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร ได้ใช้โอกาสดังกล่าวแสดงถึง 'ความกังวลและความผิดหวังอย่างยิ่งยวด' ต่อสถานการณ์ในพม่า โดยการหารือดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่เป็นทางการ และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกระบวนการประชุมหลัก

วิเคราะห์ผลการประชุมสุดยอดอาเซียน 6

จากรายงาน สรุปผลการประชุมข้างต้น อาจดูเหมือนว่าการประชุมสุดยอดอาเซียน 6 ครั้งนี้ ไม่มีความแตกต่างจากการประชุมสุดยอดในครั้งอื่นๆ คือยังคงเป็นเวทีเปิดให้ผู้นำจากประเทศเอเชียและยุโรปได้มีโอกาสถกประเด็นต่างๆ อย่างกว้างๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีผลปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ส่วนประเด็นที่ตกลงกันได้ก็มักจะเป็นประเด็นรองๆ ที่ไม่มีผลทางการเมืองหรือเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การศึกษา วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ปฏิญญาเฮลซิงกิว่าด้วยอนาคตอาเซียนก็เป็นเพียงการตอกย้ำรูปแบบและวิธีการดำเนินงานแบบเดิมของกระบวนการอาเซียน โดยไม่ได้ระบุข้อเสนอที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ตามที่รายงาน 'ASEM in its Tenth Year' ได้เรียกร้องไว้

หากดูอย่างผิวเผินอาจดูเหมือนว่า การประชุมอาเซียน 6 ไม่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างในความสัมพันธ์ระหว่างเอเชียและยุโรปแต่อย่างใด แต่หากพินิจพิเคราะห์ให้ลึกซึ้งจะเห็นว่าผลสรุปของการประชุมในครั้งนี้สะท้อน ทิศทางที่น่าสนใจสำหรับพัฒนาการของกระบวนการอาเซียน การบูรณาการ/การรวมตัวในภูมิภาคเอเชีย ความสัมพันธ์เอเชียและยุโรป รวมไปถึงกระแสการเมืองโลกโดยรวมในหลายประการ

อาเซม 6 กับทิศทางในอนาคตของอาเซม

ประเด็นที่น่าสนใจที่สุดประการหนึ่งของการประชุมสุดยอดในครั้งนี้คือ ‘การถกประเด็นครบรอบสิบปีอาเซม’ เพื่อค้นหาแนวทางในอนาคตของอาเซม โดยที่ประชุมสามารถตกลงกันได้ประเด็นดังกล่าว และประกาศออกมาเป็นปฏิญญาเฮลซิงกิเรื่องอนาคตอาเซม

ปฏิญญาเฮลซิงกิเรื่องอนาคตอาเซม เป็นภาพสะท้อนว่า หลังจาก 10 ปีผ่านไป บรรดาประเทศสมาชิกอาเซมตระหนักว่า กระบวนการอาเซม เป็น กระบวนการของการบรรจบพบกันของอารยธรรมตะวันออกและตะวันตก สองอารยธรรมเก่าแก่ของโลกที่มีความแตกต่างกัน ประเทศสมาชิกอาเซมไม่เพียงแต่มีรูปแบบทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ต่างกัน แต่ยังมีรากเหง้าทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันด้วย แม้สองภูมิภาคจะมีความแตกต่างกัน แต่กลับมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจ ทั้งในบริบทระหว่างสองภูมิภาคและในบริบทของเศรษฐกิจโลกโดยรวม

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างดังกล่าวแล้ว ประเทศสมาชิกอาเซม จึงตระหนักว่ากระบวนการอาเซมไม่ใช่ ‘panacea’ หรือยาวิเศษที่สามารถใช้จัดการและแก้ไขทุกปัญหาในบริบทของความสัมพันธ์เอเชียและยุโรป ทว่า อาเซมเหมาะที่จะใช้เป็นเวทีสำหรับการหารือ การสร้างเครือข่าย การสร้างความเข้าใจอันดี และที่สำคัญ อาเซมควรเน้นการสร้างความร่วมมือในประเด็น ‘soft security’ เช่น สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงด้านพลังงาน ซึ่งเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายต่างมีความสนใจและความกังวลร่วมกัน และสามารถนำไปต่อยอดในการพบพหุภาคีหรือในเวทีโลกได้ การหลีกเลี่ยงไม่พูดคุยหรือเจรจาในประเด็นที่อ่อนไหวทางการเมืองในที่ประชุมสุดยอดอาเซม เช่น ปัญหาพม่า มิได้หมายความว่าอาเซม ไม่มีประสิทธิภาพ เพียงพอที่จะจัดการเรื่องดังกล่าว เพียงแต่อาจ ‘ไม่เหมาะสม’ การที่ฝ่ายยุโรปหลีกเลี่ยงที่จะนำเรื่องพม่ามาเป็นอุปสรรคในการประชุมสุดยอดในครั้งนี้ เพียงแค่หยิบยกไปกล่าวอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างการประชุม

อาเซม 6: นานิ่งไหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน?

เลี้ยงรับรอง จึงนับเป็นท่าทีในทางบวกของฝ่ายสหภาพยุโรป ที่จะมุ่งใช้ประโยชน์จากกระบวนการอาเซมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

แม้ประเด็น 'soft security' อาจดูไม่หวือหวา หรือสามารถเห็นผลที่หน้า ตื่นตาตื่นใจอย่างประเด็นอื่นๆ ทางการเมืองและเศรษฐกิจ แต่ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบความมั่นคงของการเมืองโลกโดยรวมในระยะยาว ดังที่ผู้นำอาเซมได้กล่าวไว้ว่าประเด็น 'soft security' เป็น 'การลงทุนในความมั่นคงของโลกที่สำคัญ' ดังนั้น อาเซมจึงได้เรียนรู้แล้วว่า จะมีประโยชน์อันใดที่จะย้อนหยิบยกประเด็นปัญหาทางการเมืองอื่นๆ ที่ทราบกันอยู่แล้วว่าจะไม่สามารถตกลงกันได้ขึ้นมาถกเถียงอีกในการประชุมซ้ำแล้วซ้ำอีก หลังจากครบรอบหนึ่งทศวรรษคงจะถึงเวลาที่อาเซมควรจะมีหน้าสู่อนาคต และเดินหน้าสืบสานความร่วมมือในประเด็นที่ทั้งยุโรปและเอเชียต่างมีความสนใจร่วมกันอย่างจริงจัง ไม่ยื้อย่นาเอาเวลาแห่งความร่วมมือมาใช้เพื่อผลักดันประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ หรือใช้เวลาถกเถียงกับคำถามประเภท 'What ASEM could have done?' อีก

อีกทั้ง ที่ประชุมอาเซม 6 ลงความเห็นว่ อาเซมจะยังคงปรัชญาความร่วมมือแบบเดิม รูปแบบของการประชุมอาเซมจะยังคงเป็นโครงสร้างที่เปิดไม่เป็นทางการเน้นการสร้างเครือข่าย ซึ่งจะสามารถมีพัฒนาการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจโลกได้ตลอดเวลา และเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการจัดการดูแลความสัมพันธ์ระหว่างสองภูมิภาคมากกว่าแบบที่มีการตั้งเป็นสถาบัน หรือการบังคับใช้ข้อตกลงตามกฎหมาย (Institutionalisation) และยังเป็นเครื่องมือและเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะให้ประเทศเอเชียและยุโรปไปสืบสานความสัมพันธ์ในด้านอื่นและระดับอื่นต่อไป หรือในอีกนัยหนึ่ง อาเซมไม่ใช่เป็นเพียงแค่กระบวนการที่มีผลสำเร็จครบถ้วนในตัวเอง หากแต่เป็นตัวกระตุ้นให้ความสัมพันธ์ระหว่างเอเชียและยุโรปออกเยไปในด้านอื่นๆ เช่น เรื่องการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาคธุรกิจหรือการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งอาจเหมาะที่จะนำไปผลักดันต่อไปในเชิงปฏิบัติในเวทีอื่นหรือระดับอื่นมากกว่า

กล่าวโดยสรุปคือ เมื่ออาเซียนจะเลือกเดินทางหน้าความร่วมมือเอเชีย-ยุโรปไปในลักษณะแบบยืดหยุ่นและไม่เป็นทางการ และหารือกันเฉพาะในประเด็นที่เป็นที่สนใจของสองฝ่ายดังกล่าวแล้ว ก็ควรจะทำให้ดีที่สุด หากในอนาคต สถานการณ์การเมืองเศรษฐกิจของเปลี่ยนไป ลักษณะโครงสร้างที่ยืดหยุ่นดังกล่าวก็จะเอื้อให้อาเซียนสามารถปรับเปลี่ยนบทบาท ทิศทางหรือลักษณะความร่วมมือไปได้ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าว

อาเซียน 6 กับกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของเอเชีย (COMMON ASIAN IDENTITY)

เหตุ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน 6 ได้ตกลงที่จะขยายสมาชิกภาพอาเซียน โดยจะรวมเลขาธิการอาเซียน อินเดีย ปากีสถาน และมองโกเลีย เข้ามาร่วมฝ่ายเอเชีย นับว่าส่งผลสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของเอเชีย

ที่ผ่านมา เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่ากระบวนการอาเซียนเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากเวทีอาเซียนเป็นเวทีเดียวที่เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ พร้อมจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นได้มีความเป็นตัวตนร่วมกันในฐานะ 'เอเชีย' ต่อกลุ่มประเทศจากภูมิภาคอื่น 'the other' อย่าง 'ยุโรป'

การเพิ่ม 'เลขาธิการอาเซียน' ในฝ่ายเอเชีย อาจมองได้ว่าเป็นหนึ่งความพยายามที่จะรักษาความสมดุลระหว่างฝ่ายเอเชียและยุโรป เนื่องจากทางฝ่ายยุโรปมีจำนวนมากกว่า (ยุโรปมีประเทศสมาชิก 25 ประเทศ และคณะกรรมการยุโรปด้วย รวมเป็น 26 ที่นั่ง ในขณะที่ฝ่ายเอเชียมี 13 ที่นั่ง คือ ประเทศอาเซียน 10 ประเทศ และจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น) ฝ่ายเอเชียจึงเห็นพ้องที่จะเพิ่มเลขาธิการอาเซียนเข้ามาเพื่อสร้างความสมดุล อย่างไรก็ตาม

อาเซม 6: นานิ่งไหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน?

ดี ยังต้องตระหนักว่าเลขาธิการอาเซียนยังมีอำนาจและหน้าที่แตกต่างจาก คณะกรรมการยุโรปอยู่มาก

หากมองในอีกแง่หนึ่ง การที่เลขาธิการอาเซียนได้เข้าร่วม กระบวนการ อาเซมอาจเป็นสัญญาณที่น่าสนใจต่อกระบวนการบูรณาการ ในเชิงสถาบัน หรือที่ว่า “Institutionalisation” และสร้างอัตลักษณ์ร่วมของ ประเทศอาเซียนกับประเทศจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด ทั้งนี้ แม้เรายังไม่ อาจทราบได้ในขณะนี้ว่า เลขาธิการอาเซียนจะมีบทบาทเช่นใดและมากแค่ไหน ในการประชุมครั้งหน้า แต่เพียงการเข้ามามีส่วนร่วมของเลขาธิการ อาเซียนในกระบวนการอาเซมก็ถือเป็นสัญญาณที่น่าสนใจ

ส่วนการรวมประเทศจากเอเชียอีก 3 ประเทศ ได้แก่ อินเดีย ปากีสถาน และมองโกเลีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรวมอินเดียเข้ามาในฝ่าย เอเชียอาจเป็นเรื่องของการรักษาดุลอำนาจในฝ่ายเอเชียกันเอง ไม่ว่าจะเป็น จากมุมมองของประเทศอาเซียนที่ต้องการอินเดียเข้ามารักษาสถิตกับจีน ซึ่งกำลังมีบทบาทเด่นมากขึ้นเรื่อยๆ หรืออาจเป็นไปเพื่อเพิ่มจำนวนประเทศ เอเชีย เพื่อรักษาสมดุลระหว่างเอเชียกับยุโรป ซึ่งกำลังจะรับสมาชิกใหม่ อย่างโรมาเนียและบัลแกเรียเข้ามาอีก หรือหากมองในอีกแง่หนึ่ง การ รวมอินเดียเข้ามานั้นอาจเป็นเหตุผลทางเศรษฐกิจ เนื่องจากอินเดียมีความ เกี่ยวโยงทางการค้าและการลงทุนกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากนี้ ในยุคที่ประเด็นเรื่องมุสลิมมีความสำคัญต่อการเมือง โลก การเข้าร่วมของปากีสถานจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นการ ขยายกระบวนการอาเซมสู่โลกมุสลิมได้มากขึ้นกว่าเดิม ที่สำคัญการเข้าร่วม ของสองประเทศยักษ์ใหญ่แห่งเอเชียใต้ (อินเดียและปากีสถาน) ยังเป็นอีก หนึ่งสัญญาณว่า จากเดิมในช่วงทศวรรษ 1990 ที่ได้ให้น้ำหนักอัตลักษณ์ของ ทวีปเอเชียในกรอบอาเซมไปที่เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นสำคัญ แต่ปัจจุบันได้ขยายมาครอบคลุมถึงเอเชียใต้แล้วด้วย

ไม่ว่าเหตุผลใดจะเป็นเหตุผลหลัก การรวมอินเดีย ปากีสถาน และมองโกเลีย เข้ามาอยู่ในฝ่ายเอเชีย ย่อมช่วยเสริมพลวัตรให้แก่กระบวนการอาเซม จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการอาเซมเป็นเวทีที่ช่วยหล่อหลอมอัตลักษณ์ร่วมของเอเชียได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะมีบทบาทเช่นไรในการช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์ใหม่ ดังกล่าว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ต้องดูผลในระยะยาวและน่าจับตาต่อไป

อาเซม 6 กับกระแสการเมืองโลก

หนึ่งในประเด็นท้าทายเมื่อครั้งก่อตั้งกระบวนการอาเซมเมื่อสิบปีที่ผ่านมา คือการเสริมสร้างความสัมพันธ์ยุโรป-เอเชียเพื่อคานอำนาจสหรัฐอเมริกาที่มากขึ้นในเวทีโลก การที่การประชุมสุดยอดอาเซม 6 ได้ตกลงที่จะให้ประเด็น ‘soft security’ เป็นทิศทางหลักของกระบวนการอาเซมต่อไปนับเป็นสัญญาณอันดี หากประเทศสมาชิกอาเซมสามารถสร้างความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้นในประเด็นดังกล่าวอาจสร้างเป็นแรงกดดันต่อสหรัฐอเมริกา ทำให้มีอาจนิ่งเฉยต่อประเด็น ‘soft security’ อย่างสิ้นเชิงได้ ดังนั้น ในระยะยาว ความร่วมมือในกรอบอาเซมอาจกลายเป็นหนึ่งในปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในกระแสการเมืองโลก ที่สามารถช่วยผลักดันให้สหรัฐอเมริกา กลับมาให้ความสำคัญในระบบพหุภาคี และเพิ่มความสำคัญของเรื่อง ‘soft security’ ในมิติความมั่นคงและการเมืองโลกก็เป็นได้

อาเซม 6 กับประเทศไทย

เมื่อพิจารณา ผลการประชุมสุดยอดอาเซม 6 และทิศทางอาเซมในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าอาเซมกำลังมุ่งไปสู่การเป็นเวทีระหว่างภูมิภาคเพื่อการหารือประเด็นที่มีมิติความสนใจร่วมกันในระดับนานาชาติ (an

อาเซม 6: น้ำนิ่งไหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน?

inter-regional tool for pursuing global issues) อย่างสังคม วัฒนธรรม พลังงาน สิ่งแวดล้อม โดย ดร.บาร์ต กาเอนส์ (Dr. Bart Gaens) เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศของฟินแลนด์ และหนึ่งในคณะ ผู้จัดการประชุมสุดยอดอาเซม 6 ได้ให้ข้อสังเกต¹ ว่าอาเซมอาจโน้มเอียงไปจากจุดประสงค์เดิมเมื่อครั้งแรกตั้ง คือเน้นการประสานความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ/การค้าระหว่างเอเชียและยุโรป ไปสู่ประเด็นที่ 'อาเซมสามารถทำได้' ซึ่งก็คือ ประเด็นที่มีความสนใจและเป็นที่ยอมรับกันในระดับนานาชาติ เช่น สิ่งแวดล้อมและพลังงาน เป็นต้น

ทิศทางดังกล่าวสอดคล้องกับกระแสที่ประเทศสมาชิกอาเซมจะให้ความสำคัญกับการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแบบทวิภาคี ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการค้าของสหภาพยุโรปเองที่มุ่งสู่การค้าแบบทวิภาคีมากยิ่งขึ้น (โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาชะงักงัน) กระแสการจัดตั้งเขตการค้าเสรีในโลก และการที่การประชุมสุดยอดสหภาพยุโรป-จีน ครั้งที่ 9 ซึ่งจัดขึ้นก่อนหน้าการประชุมอาเซมเพียงหนึ่งวัน และดูจะได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางมากกว่าการประชุมสุดยอดอาเซม และมีผลการประชุมที่ครอบคลุมทุกมิติความสัมพันธ์และพัฒนาการของความสัมพันธ์สหภาพยุโรป-จีน ไปอย่างลึกซึ้งอีกระดับหนึ่ง เช่น การตกลงทำ Partnership and Co-operation Agreement ฉบับใหม่

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน กับสหภาพยุโรปให้เข้มแข็งขึ้น ประเทศไทยอาจจำต้องเร่งดำเนินการผ่านกรอบความสัมพันธ์ในระดับอื่นๆ อาทิ กรอบสหภาพยุโรป-อาเซียน และกรอบทวิภาคี ควบคู่ไปกับความสัมพันธ์ในกรอบกระบวนการอาเซมด้วย

¹ ในการสัมมนาของ European Policy Centre (EPC) ในหัวข้อ EU-Asia Relations in the Wake of the ASEM Summit เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2006 ณ กรุงบรัสเซลส์

จุดยืนของประเทศไทยในอาเซียน

การขยาย สมาชิกภาพอาเซียนรวมอินเดีย ปากีสถาน และมองโกเลีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมประเทศยักษ์ใหญ่อินเดีย ย่อมส่งผลกระทบต่อบทบาทของกลุ่มประเทศอาเซียนและไทยในเวทีอาเซียน กล่าวคือ การที่อินเดียเข้ามาเป็นหนึ่งในผู้เล่นในการสร้างความสัมพันธ์ 'เอเชีย-ยุโรป' ซึ่งมียักษ์ใหญ่อินจีนและญี่ปุ่นอยู่ก่อนแล้ว ในระยะยาว หลายยักษ์ใหญ่ของเอเชียเหล่านี้อาจเข้ามาบดบัง และทำให้สหภาพยุโรปมองข้ามประเทศอาเซียนและประเทศไทยไป

หากเป็นเช่นนั้น ไทยและกลุ่มอาเซียนจึงอาจต้องเร่งหาจุดยืนและอำนาจต่อรองในกระบวนการอาเซียน เพื่อกระตุ้นความสัมพันธ์กับภูมิภาคยุโรปและสหภาพยุโรป มิให้ความสัมพันธ์จืดจางและถูกมองข้ามไปในที่สุด

การกระตุ้นความสัมพันธ์กับภูมิภาคยุโรปและสหภาพยุโรปทำได้ในหลายรูปแบบและหลายระดับ หากมองเฉพาะในกรอบกระบวนการอาเซียนแล้ว หนึ่งในหนทางที่อาจช่วยกระตุ้นความสนใจที่สหภาพยุโรปมีต่อไทยในระยะยาวคือ การอาสาเป็นผู้นำในการดำเนินการ 'leader country' ในประเด็นที่ไทยมีความสนใจและมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และทุกประเทศสมาชิกอาเซียนให้ความสำคัญ อาทิ พลังงานทดแทน และผลักดันให้มีการจัดตั้งสถาบัน พร้อมจัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อให้ไทยจะได้เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือในเรื่องนี้ดังกล่าวอย่างถาวร ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยทำให้ประเทศไทยอยู่ในความสนใจของประเทศสมาชิกอาเซียนตลอดเวลาและต่อเนื่อง

โดยสรุปแล้ว แม้การประชุมสุดยอดอาเซียน 6 อาจไม่มีผลที่หวือหวา น่าสนใจ แต่กลับมีผลต่อทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างเอเชียและยุโรปในเชิง โครงสร้างอย่างลึกซึ้งไม่ได้ หากประเทศไทยเห็นว่าการดำเนินความสัมพันธ์กับสหภาพยุโรปมีความสำคัญและไม่อาจยอมให้จืดจางลงได้

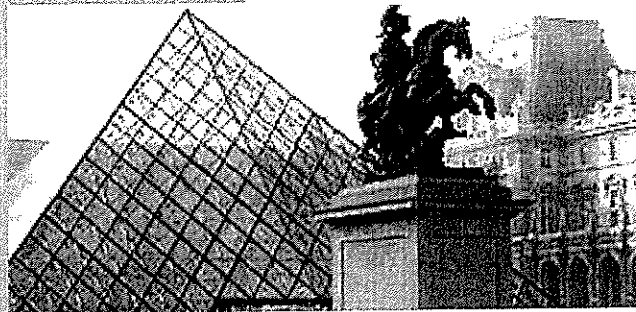
อาเซม 6: น้ำนิ่งไหลลึก... แต่จะไหลไปทางไหน?

อาจต้องเร่งหากลยุทธ์ต่างๆ มากระตุ้นความสนใจของสหภาพยุโรปไม่ว่าจะ
ในกรอบอาเซม อาเซียน และกรอบทวิภาคี มิเช่นนั้น ในระยะยาว ประเทศ
ที่กระตือรือร้นและน่าสนใจกว่า อาทิ จีน อินเดีย และประเทศเอเชียอื่นๆ
จะก้าวขึ้นมาแทนที่และบดบังความสำคัญไปได้

เอกสารอ้างอิง

งานสัมมนาของ European Policy Centre (EPC) ในหัวข้อ 'EU - Asia Relations in the Wake of the ASEM Summit' เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2006 ณ กรุงบรัสเซลล์

รายงานการประชุมเอเชีย-ยุโรป (ASEM 6) โดยกรมยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ

(www.louvre.fr)

“...เราคงไม่สามารถประเมินมูลค่าของทรัพย์สิน
ที่มีอยู่ทั้งหมดภายในลูฟร์ได้
ผลงานหลายชิ้นมีอายุนับย้อนไปได้หลายพันปี
ประกอบกับผลงานหลายชิ้นในพิพิธภัณฑ์เป็นสมบัติ
ส่วนพระองค์ของพระราชวงศ์และราชินีกุลของฝรั่งเศส
จึงทำให้ผลงานในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ไม่สามารถหาได้ในที่อื่นใดใน...”

ABSTRACT

THE LOUVRE MUSEUM: CENTRE OF THE WORLD CULTURAL HERITAGE

Jiradej Mahawannakij

The Louvre Museum can be mentioned to as the biggest museum in the world. Millions of visitors annually come to visit this attractively decorated place. It can be said that the Louvre Museum is one of the French people's prides.

At first, the Louvre Museum was built in 1190 as a royal palace (Palais Royal), in which purpose was later changed. It was altered to be a palace of arts. After the French Revolution in 1789, the Jacobin held the Louvre Museum and turned it to be the French National Museum.

In 1981, the glass pyramid was built in front of the Museum, and the site of the Museum was extended.

To emphasise its importance and greatness, the second Louvre Museum is under construction. The new branch will be complete in 2009.

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

จิระเดช มหาวรรณกิจ

บทนำ

พิพิธภัณฑ์ คือสถานที่รวบรวมโบราณวัตถุ งานศิลปะ รวมถึงทรัพย์สินอันมีทั้งมูลค่าและคุณค่า ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหรือทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสะท้อนความเจริญของประเทศหนึ่งๆ ซึ่งพิพิธภัณฑ์ในแต่ละประเทศก็จะมีขนาดและรายละเอียดที่แตกต่างกันไป แต่หากเรากล่าวถึงพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมผลงานศิลปะหายากจากทั่วทุกมุมโลกไว้มากที่สุดในโลกก็คงจะหนีไม่พ้นพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ (Louvre) แห่งประเทศฝรั่งเศส (ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า มูเซ ดู ลูฟร์ [Musée du Louvre]) เพราะพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ถือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกที่ชาวฝรั่งเศสเองภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ไปเยือนฝรั่งเศสเป็นจำนวนปีละไม่ต่ำกว่า 5 ล้านคนต้องปลีกเวลาราวครึ่งวันเพื่อไปเยี่ยมชมเยือนสถานที่สำคัญแห่งนี้ ในบทความนี้ท่านผู้อ่านจะได้รับทราบเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โดยสังเขปของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ และจะได้สัมผัสกับบรรยากาศที่อบอุ่นไปด้วยกลิ่นอายทางวัฒนธรรมจากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งถูกรวบรวมไว้ในภายในสถานที่หนึ่งเดียว ณ กรุงปารีสแห่งนี้

พิพิธภัณฑลัฟร์ในประวัติศาสตร์

อาคาร ของลัฟร์ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นเป็นพิพิธภัณฑมาตั้งแต่แรกเริ่ม ในอดีตนั้นลัฟร์เป็นถึงพระราชวัง (Palais Royal) การก่อสร้างลัฟร์เริ่มต้นขึ้นในศตวรรษที่ 12 (ปี ค.ศ.1190) อันเป็นรัชสมัยของพระเจ้าฟิลิป ออกุส (Philippe Auguste) หรือ ฟิลิปที่ 2 กษัตริย์แห่งราชวงศ์กาเปเทียง (Capétien) โดยสร้างให้มีลักษณะเป็นป้อมปราการเพื่อป้องกันกรุงปารีส จากการโจมตีของศัตรูที่รุกรานโดยเฉพาะพวกไวกิง (Viking) ซึ่งล่องเรือมาตามแม่น้ำแซน (Seine)

จุดประสงค์ของลัฟร์ได้เปลี่ยนไปในสมัยของพระเจ้าชาร์ลที่ 5 (Charles V) พระองค์ได้รับสั่งให้ปรับปรุงลัฟร์เป็นพระราชวังแห่งศิลปะ และสร้างให้เป็นที่พักประทับ หลังจากรัชสมัยของพระเจ้าชาร์ลที่ 5 พระราชวังลัฟร์ก็ไม่ได้เป็นที่ประทับของกษัตริย์อีกจนกระทั่งปี 1546 เมื่อพระเจ้าฟร็องซัวที่ 1 (François I) ขึ้นเป็นกษัตริย์ พระองค์ได้สั่งให้แก้ไขพระราชวังลัฟร์ใหม่โดยให้รื้อถอนป้อมปราการออกและเริ่มสร้างปีกตะวันตกเฉียงใต้บริเวณที่เป็นลานจัตุรัส (Cour Carrée) ในปัจจุบัน (ลานจัตุรัสคือตัวอาคารด้านปีกซุลลี-Sully)

พระเจ้าฟร็องซัวที่ 1

(www.w3perl.com/img/histoire/france/francois1)

ในรัชสมัยของพระเจ้าฟร็องซัวที่ 1 ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการสะสมผลงานทางศิลปะของพิพิธภัณฑลัฟร์เพราะพระองค์เป็นกษัตริย์ที่มีพระชนม์ชีพอยู่ในยุคเรอเนซองส์ (Renaissance) ซึ่งเป็นกระบวนการฟื้นฟูศิลปะวิทยาของกรีกและโรมันพระองค์มีรับสั่งให้ปิแอร์ เลสโกต์ (Pierre Lescot) สถาปนิกที่มีฝีมือที่สุดในช่วงนั้นเข้ามาดูแลงานก่อสร้าง

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

เพิ่มเติมของพระราชวังลูฟร์ นอกจากนั้น พระองค์ยังสนับสนุนศิลปะสาขาต่างๆ รวมถึงให้การอุปถัมภ์ศิลปินที่มีชื่อเสียงหลายคนในช่วงนั้น โดยเฉพาะเลโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo Da Vinci) บรมครูผู้สร้างสรรค์ผลงานชิ้นสำคัญอย่าง 'โมนาลิซา' (ภาษาฝรั่งเศสเรียกภาพนี้ว่า 'ลา โจกอนด์'-La Joconde) โดยถึงกับทรงออกปากเชิญดา วินชีให้มาพำนักที่คฤหาสน์หลังเล็กชื่อ โกลส-ลูเซ (Clos-Lucé) ซึ่งอยู่ภายในอาณาเขตของปราสาทอองบวส (Le Château d'Amboise) แถบลุ่มแม่น้ำลัวร์ (Loire) ในช่วงบั้นปลายของชีวิต (ปี 1516) โดยดา วินชีได้นำผลงานชิ้นเอกของเขาชื่อโมนาลิซาติดตัวมาด้วย และพระเจ้าฟร็องซัวได้ขอซื้อภาพโมนาลิซาจากดา วินชีด้วยราคา 4,000 เอกู¹ (écu หน่วยเงินตราที่เป็นเหรียญของฝรั่งเศสในสมัยนั้น) ด้วยเหตุนี้ภาพโมนาลิซาจึงเป็นสมบัติของฝรั่งเศสสืบมา

การก่อสร้างพระราชวังลูฟร์ดำเนินต่อมาในรัชสมัยของพระเจ้าอองรีที่ 2 (Henri II) มเหสีของพระองค์คือพระนางแคเธอรีน เดอเมดิชี (Catherine de Medici) ผู้มาจากตระกูลทรงอิทธิพลของอิตาลีได้มีรับสั่งให้สร้างพระราชวังและสวนตุยเลอรี (Palais et Jardin des Tuileries ปัจจุบันอยู่ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถาน) โดยวางแผนไว้ว่าจะเชื่อมพระราชวังดังกล่าวเข้ากับพระราชวังลูฟร์

ในรัชสมัยของพระเจ้าอองรีที่ 4 (Henri IV) พิพิธภัณฑสถานลูฟร์ได้ทำการผนวกแกรนด์แกลเลอรี (Grande Galerie) ซึ่งเป็นโถงทางเดินที่ยาวที่สุดของลูฟร์เพิ่มเข้าไป โถงแห่งนี้มีความยาว ¼ ไมล์ และกว้างราว 100 ฟุต (ในปัจจุบันใช้แสดงงานภาพเขียนอิตาลีเลียน) นอกจากนั้นในสมัยนี้ยังได้เชื่อมต่อสวนตุยเลอรี (Tuileries) เข้ากับพระราชวังลูฟร์อีกด้วย

รัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 (Louis XIII) การก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานยังดำเนินต่อมา โดยได้สถาปนาชื่อตั้งอย่าง เลอแมร์ซิเย (Lemercier) และหลุยส์ เลอ วา (Louis Le Vau) มาเป็นผู้ควบคุม จวบจนกระทั่งรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ 14¹ ได้เกิดการจลาจลขึ้นเรียกกันว่ากบฏลา ฟรงต์ (La

¹ Available on: <http://en.wikipedia.org/wiki/Monalisa> (สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2549)

Fronde) ซึ่งเป็นสงครามกลางเมืองเพื่อลดอำนาจกษัตริย์และต่อต้านคาร์ดินัลมาซาเร็ง (Cardinal Mazarin - ผู้เป็นทายาททางการเมืองของคาร์ดินัลริเชอลีเยอ บุคคลผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองมาก) แม้ว่าฝ่ายกษัตริย์จะชนะ แต่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงเบื่อหน่ายกรุงปารีสและเริ่มสนพระทัยพระตำหนักแวร์ซาย (Versailles) นอกกรุงปารีสซึ่งอยู่ห่างไกลจากความวุ่นวายของเมืองหลวง ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงตำหนักที่ประทับเมื่อพระองค์เสด็จออกล่าสัตว์ พระองค์จึงตัดสินใจที่ว่าจะย้ายศูนย์กลางการบริหารแผ่นดินตลอดจนราชสำนักให้ไปอยู่ที่พระตำหนักแวร์ซายส์ทั้งหมดในปี 1682 และได้ทุ่มเทงบประมาณจำนวนมหาศาลในการก่อสร้างพระราชวังแวร์ซายให้หรูหราโอ่อ่าสมพระเกียรติ (การใช้จ่ายเงินจำนวนนี้เองที่ทำให้ประชาชนถูกขูดรีดภาษีอันเป็นแรงกดดันจนนำไปสู่การปฏิวัติฝรั่งเศส เพื่อล้มล้างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในปี 1789) นับตั้งแต่นั้นมาพระราชวังลูฟร์จึงค่อยๆ ลดความสำคัญในฐานะที่เป็นพระราชวังลง จึงส่งผลให้การก่อสร้างและการบูรณะพระราชวังต้องหยุดชะงักลง กล่าวกันว่าในสมัยนั้นพระราชวังลูฟร์ทรุดโทรมลงไปมาก

ในช่วงการปฏิวัติใหญ่ของฝรั่งเศส (Révolution Française) ในปี 1789 ซึ่งเป็นการโค่นล้มสถาบันกษัตริย์สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 (Louis XVI) นั้นพระราชวังลูฟร์ได้ถูกฝ่ายปฏิวัติยึดครอง มาร์กี เดอ มาริญี (Marquis de Marigny) และกงต์ ดองซีวีเล (Comte d'Angiviller) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการดูแลอาคารต่างๆ ในตอนนั้น ได้ร่างโครงการที่จะเปลี่ยนพระราชวังลูฟร์ให้เป็นพิพิธภัณฑสถาน² จนในที่สุดพระราชวังลูฟร์ก็ได้กลายเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของฝรั่งเศสเมื่อ ปี 1791 และได้รับการดัดแปลงบางส่วนเพื่อเปิดให้สาธารณชนได้เข้าชมเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 1793 (รัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 16) โดยในช่วงแรกๆ นั้นประชาชนทั่วไปสามารถเข้าชมได้เฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น และต่อมาในปี 1855 จึงได้มีการยกเลิกกฎนี้ ผลงานทางศิลปะที่จัดแสดงในช่วงนั้นมีเพียงแค่ 587 ชิ้น

² กษิติ กมลนาวัน, ฝรั่งเศส (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปราชญ์เปรี๊ยะ, 2549), 46.

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

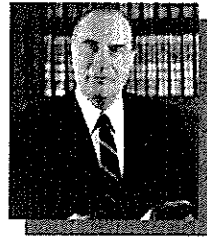
เมื่ออำนาจทางการเมือง การทหารและเศรษฐกิจของจักรวรรดิฝรั่งเศสได้ขึ้นถึงจุดสูงสุดในสมัยของจักรพรรดินโปเลียน ผลงานศิลปะจากทั่วยุโรปไม่ว่าจะเป็นเบลเยียม ฮอลแลนด์ เยอรมนี ออสเตรีย และอิตาลีถูกส่งเข้ามาที่ลูฟร์เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นพระองค์ได้ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายนอกของพิพิธภัณฑสถานโดยได้มีพระบัญชาให้สร้างประตูชัยการูเซล (L'Arc de Triomphe de Carrousel) ขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะของพระองค์ ณ สวนตุยเลอรี (Jardin de Tuileries) ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถาน

การเดินทางไปยังอียิปต์ของนโปเลียนในปี 1798-1799 ยังช่วยให้พิพิธภัณฑสถานลูฟร์ได้รับโบราณวัตถุจากอียิปต์และดินแดนแถบนั้นที่พระองค์ตีได้เป็นจำนวนมาก ในสมัยนี้พิพิธภัณฑสถานได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น 'พิพิธภัณฑสถานโปเลียน' (Napoleon Museum) อยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง และที่สำคัญนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศส ชอง-ฟร็องซัว ชองโปลิียง (Jean-François Champollion) ยังได้มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งส่วนของอารยธรรมอียิปต์ในพิพิธภัณฑสถานลูฟร์ด้วย เขาผู้นี้เป็นผู้ที่สามารถถอดความหมายของอักษรภาพอียิปต์หรือเฮียโรกลิฟ (hieroglyph) จากจารึกโบราณได้เป็นคนแรกของโลก จักรพรรดินโปเลียนยังได้รับสั่งให้บูรณะพิพิธภัณฑสถานโดยให้สถาปนิกช็อง เปร์ซีเย (Percier) และฟงแตน (Fontaine) ดูแลโครงการก่อสร้างปีกทางด้านถนนริวอลี (Rue Rivoli) และมาเสร็จในปี 1852 ในสมัยของจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 (Napoléon III - มีศักดิ์เป็นหลานของจักรพรรดินโปเลียนที่ 1) สมัยนี้ก็มีมีการปรับปรุงเช่นกันคือ พระองค์ได้สั่งให้สถาปนิกวิสกันตีและเลฟุเอล (Visconti and Lefuel) ปรับปรุงปีกตึกใหม่โดยใช้ศิลปะแบบนีโอ-บารอก (Neo-Baroque) เพื่อสะท้อนลักษณะศิลปะสมัยจักรวรรดิที่สอง (Second Empire) ของฝรั่งเศส

จะเห็นได้ว่าการก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์ลูฟร์จากป้อมปราการในยุคกลาง มาสู่พระราชวังและท้ายที่สุดกลายเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีชื่อเสียงระดับโลก กว่าจะเสร็จสมบูรณ์ต้องใช้เวลานานถึงขนาดที่ประเทศฝรั่งเศสผลัดเปลี่ยนกษัตริย์และจักรพรรดิไปแล้วหลายพระองค์ นั่นจึงทำให้ความสำคัญของลูฟร์ค่อยๆ เพิ่มมากขึ้น

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ในยุคร่วมสมัย

ประธานาธิบดีมิตแตรอง
(www.nonsolobiografie.it)

โฉมหน้า ของพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ไม่ได้ปรับเปลี่ยนขนาดใหญ่อีกเลยนับตั้งแต่สมัยของจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 ดังได้กล่าวแล้ว กาลเวลาที่ผ่านไปทำให้พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ต้องปรับตัวอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เข้ากับความทันสมัยมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของลูฟร์เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ.1981 ประธานาธิบดี ฟร็องซัว มิตแตรอง (François Mitterrand) ริเริ่มโครงการที่เรียกว่า 'Grand Louvre' โดยโครงการดังกล่าวจะทำการขยายพื้นที่ของลูฟร์โดยย้ายที่ทำการของกระทรวงการคลังซึ่งเคยอยู่ที่ลูฟร์ไปยังเขตแบร์ซี (Bercy)

และอนุมัติให้สร้างพีระมิดแก้วขึ้นบริเวณลานด้านหน้าของพิพิธภัณฑ์ โครงการสร้างพีระมิดเป็นสิ่งท้าทายมากเพราะการสร้างสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ลงตรงกลางลูฟร์นั้นอาจจะดูไม่เข้าท่า นอกจากนั้นยังต้องคำนึงด้วยว่าสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องไม่บดบังทัศนียภาพอันสวยงามของตัวอาคารที่มีอยู่เดิม ทางออกคือการใช้กระจกใส ผู้ประเมิโครงการดังกล่าวตั้งงบประมาณก่อสร้างไว้ที่ 50 ล้านฟรังก์ แต่เมื่อลงมือสร้างพีระมิด ลานน้ำพุ และบริเวณชั้นใต้ดินต้องใช้เงินไปถึง 2,000 ล้านฟรังก์ และทำพิธีเปิดในปี 1995 การก่อสร้างงานครั้งสำคัญนี้ได้สถาปนิกฝีมือเยี่ยมชาวอเมริกันเชื้อสายจีนชื่อว่า เอียว หมิง เป่ (Ieoh Ming Pei บางแห่งออกเสียงว่า เอ้อ หมิง เป่) เป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง และที่สำคัญในระหว่างการก่อสร้างซึ่งต้องทำการขุดดินได้ลานนโปเลียนนั่นเองจึงได้มีการค้นพบโครงกระดูกมนุษย์ รวมถึงรากฐานโบราณของปราสาทจึงได้ทำการเก็บรักษาไว้ในส่วนใต้ดินปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

เอียว หมิง ไป
(www.pritzkerprize.com)

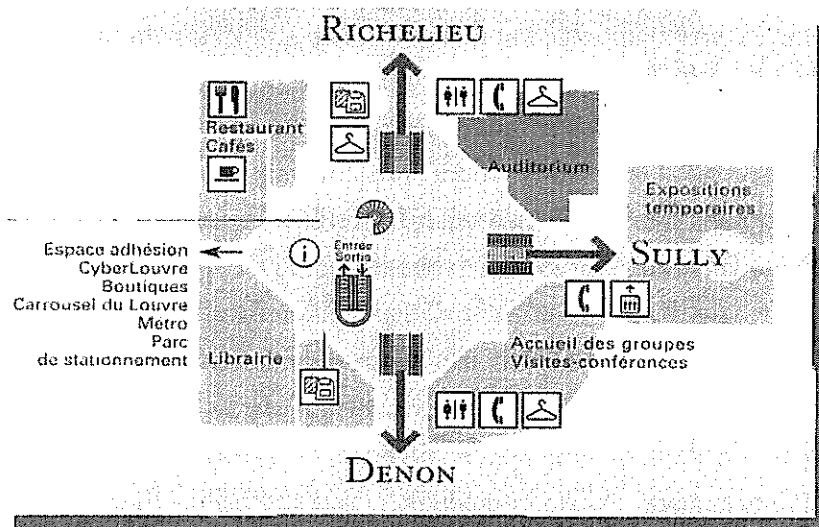

พีระมิดใหญ่บริเวณใจกลางลานนโปเลียนมีความสูง 21 เมตร ฐานกว้าง 35 เมตร ใช้แผ่นกระจกทรงข้าวหลามตัดขนาดกว้างด้านละ 1.90 เมตร จำนวน 612 แผ่นประกอบยึดติดกันโดยใช้สายเคเบิลเหล็ก รวมน้ำหนักแล้วได้ 86 ตัน และยังมีพีระมิดขนาดเล็กอีก 3 อัน แต่ละอันมีความสูง 5 เมตรและมีฐานกว้าง 8 เมตร โดยบริเวณใต้พีระมิดแต่ละอันจะติดตั้งไฟประดับตกแต่งเพื่อให้แสงสว่างตอนกลางคืนอีกกว่า 900 ดวง นอกจากนั้นยังมีสระน้ำรูปทรงสามเหลี่ยมพร้อมน้ำพุอีก 7 สระล้อมรอบพีระมิดใหญ่อีกด้วย

นอกจากนั้นยังมีสิ่งที่น่าสนใจอีกสิ่งหนึ่งนั่นก็คือพีระมิดหัวกลับ หรือ ลา พีรามิด แองแวร์เซ (La pyramide inversée) ซึ่งถูกกล่าวอ้างในนวนิยายและภาพยนตร์ชื่อดัง “รหัสลับดาวินชี” ว่าเป็นสถานที่ฝังศพของแมรี แมกดาลีน (Mary Magdalene) ผู้ที่นวนิยายอ้างว่าเป็นภรรยาของพระเยซู สิ่งก่อสร้างนี้มีลักษณะเป็นพีระมิดสองอันหันปลายยอดชนกัน แต่แตกต่างกันที่ขนาด เพราะพีระมิดแก้วด้านล่างนั้นมีความสูงจากพื้นเพียง 1.4 เมตร ในขณะที่พีระมิดด้านบนนั้นมีความสูงถึง 13.3 เมตร โดยที่พีระมิดทั้งหมดที่กล่าวถึงมานั้นทำหน้าที่เป็นช่องรับแสงและตัวกระจายแสงไปยังพื้นที่รอบๆ และพื้นที่บริเวณใต้ดิน และที่สำคัญพีระมิดใหญ่ยังทำหน้าที่เป็นทางเข้าหลักอีกทางหนึ่งของลูฟร์ด้วย ภายใต้พีระมิดใหญ่นี้จะมีบันไดวนพาผู้เข้าชมลงสู่คูหาเบื้องล่าง

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ตั้งตระหง่านอยู่ริมแม่น้ำแซน อันเป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านใจกลางกรุงปารีส ตัวอาคารในปัจจุบันมีทั้งหมด 3 ชั้น นอกจากนั้นยังมีชั้นใต้ดินอีก 1 ชั้น รูปทรงอาคารคล้ายรูปเกือกม้า มีพีระมิดแก้วตั้ง

ตระหง่านอยู่ตรงกลาง พร้อมสวนสไตล์ฝรั่งเศส ภายในอาคารยังถูกแบ่งออกเป็น 3 ปีกได้แก่ปีกริเชอลิเยอ (Richelieu) ปีกเดอนง (Denon) และปีกซุลลี (Sully) โดยปีกตึกทั้ง 3 ได้ชื่อมาจากรัฐบุรุษและบุคคลสำคัญของฝรั่งเศส กล่าวคือ ปีกริเชอลิเยอได้ชื่อมาจากคาร์ดินัลริเชอลิเยอ ถือเป็นนักการเมืองคนสำคัญในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 และยังเป็นผู้สำเร็จราชการของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เมื่อยังทรงพระเยาว์อีกด้วย บุคคลผู้นี้เองที่ทำการรวบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและสร้างรากฐานอันมั่นคงให้กับระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของฝรั่งเศส ส่วนชื่อปีกเดอนงนั้นมาจากชื่อของโดมินิก วีวอง บารอนแห่งเดอนง (Dominique Vivant, Baron de Denon) ผู้เป็นทั้งศิลปิน นักเขียน นักการทูต และนักโบราณคดีในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 (Louis XV) และซุลลีนั้นก็คือชื่อของรัฐมนตรีคลังของฝรั่งเศสในรัชสมัยของพระเจ้าอ็องรีที่ 4 บุคคลผู้นี้เคยเป็นผู้ว่าการหลายเมืองและยังเคยเป็นผู้ว่าการของคุกบาสตีล (Bastille) อีกด้วย

ภาพปีกทั้ง 3 ของพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

วันที่ 20 พฤศจิกายน 1993 ถือเป็นวันสำคัญที่ลูฟร์ถูกเปลี่ยนจากพระราชวังมาเป็นพิพิธภัณฑ์อย่างเต็มตัว ในปีนั้นได้มีการทำพิธีเปิดปีกกริซอลิเยอซึ่งบูรณะและปรับปรุงเสร็จสิ้น และยังเป็นการเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสที่พิพิธภัณฑ์มีอายุครบ 200 ปีอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์มีพื้นที่ประมาณ 60,000 ตารางเมตร ประกอบด้วยห้องทั้งหมด 225 ห้อง รวบรวมผลงานทางศิลปะและวัฒนธรรมไว้มากกว่า 35,000 ชิ้น เฉพาะที่เป็นภาพเขียนประมาณ 6,000 ภาพ (ซึ่งนับว่ามีมากที่สุดในโลก) งานแกะสลักอีกราว 2,250 ชิ้น นอกจากนั้นเป็นผลงานศิลปะอื่นๆ เช่น เครื่องประดับ เครื่องใช้ ภาชนะ เป็นต้น ว่ากันว่าหากต้องการชมผลงานทั้งหมดต้องใช้เวลาราว 3 วันเต็มๆ เลยทีเดียว

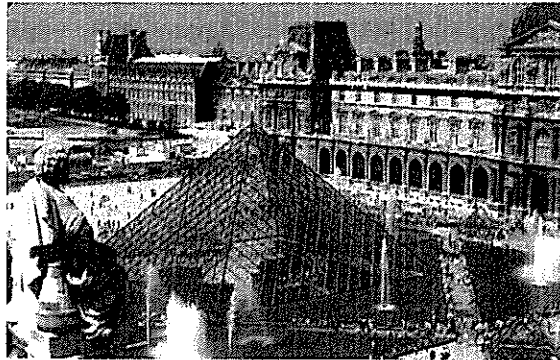
พิพิธภัณฑ์ลูฟร์เปิดทำการทุกวัน เวลา 9.00-18.00 นาฬิกา (ทุกวันพุธและวันศุกร์เปิดถึง 21.45 นาฬิกา) เว้นวันอังคารและวันหยุดราชการ อัตราค่าเข้าชมปกติอยู่ที่ 8.5 ยูโร (ประมาณ 400 บาท) แต่หากเข้าชมหลังเวลา 18 นาฬิกาเป็นต้นไปจะลดราคาเหลือ 6 ยูโร (ประมาณ 300 บาท) พิพิธภัณฑ์เปิดให้เข้าชมฟรีสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปีทุกวันศุกร์หลัง 18 นาฬิกาเป็นต้นไป นอกจากนั้นในวันอาทิตย์แรกของเดือนยังเปิดให้สาธารณชนทั่วไปและผู้ว่างงานเข้าชมฟรี และทางพิพิธภัณฑ์ยังมีบริการพิเศษสำหรับผู้พิการอีกด้วย (เช่น มีบริการให้เข็นรถเข็น มีคำบรรยายอักษรเบรลล์ ฯลฯ)

แต่เดิมนั้นพิพิธภัณฑ์ลูฟร์อยู่ภายใต้สังกัดของคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ (Réunion des Musées Nationaux) ซึ่งมีหน้าที่ดูแลและจัดการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติทั่วประเทศฝรั่งเศส แต่ในปัจจุบันลูฟร์มีอำนาจในการบริหารจัดการได้โดยตัวเองภายใต้หน่วยงานที่มีชื่อว่า 'Établissement Public Autonome'³ นับตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2005 ลูฟร์ค่อยๆ ทยอยห้ามผู้เข้าชมถ่ายรูป เนื่องจากผลงานทางศิลปะเป็น

³ Available on: <http://en.wikipedia.org/wiki/Louvre>. (สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2549).

จำนวนมากของลูฟร์มีความเปราะบางเป็นอย่างมากและอาจเป็นอันตรายได้ แม้แต่เพียงจากแสงแฟลช โดยจะมีแคตตาล็อกรูปภาพออนไลน์ให้บริการแทน

นอกจากนี้ภายในพิพิธภัณฑ์ยังมีระบบกรองอากาศที่ดีเยี่ยมเพื่อกำจัดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งออกมาจากลมหายใจของผู้เข้าชมที่อาจกัดกร่อนผลงานทางศิลปะได้

ภาพลานปิเลียนและพีระมิดแก้ว

พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ในอนาคต

เนื่องด้วย พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ได้เก็บรักษาผลงานไว้มาก และยังตั้งอยู่ในใจกลางกรุงปารีส ทำให้การขยายพื้นที่ไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นบรรดาผู้บริหารพิพิธภัณฑ์จึงมีความเห็นที่จะขยายสาขาของพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ขึ้นไปทางทิศเหนือของกรุงปารีส โดยวางแผนไว้ว่าจะสร้างอาคารที่ทำจากกระจกใสและอะลูมิเนียมตั้งอยู่ตรงกลางสวนขนาดใหญ่เพื่อเป็นอาคารหลังใหม่ของลูฟร์ มีการประมาณการค่าใช้จ่ายของโครงการไว้ที่ 117 ล้านยูโร โดยมีบริษัท SANAA ของประเทศญี่ปุ่นรับหน้าที่เป็นผู้ออกแบบ

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

อาคารหลังใหม่นี้คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2009 สามารถรองรับผลงานทางศิลปะอีกราว 500-600 ชิ้น และรองรับผู้เข้าชมได้ราว 500.000 คนต่อปี โดยเมืองใหญ่ 5 เมืองที่เข้ารับการพิจารณาให้เป็นสถานที่สร้างอาคารใหม่ของลูฟร์ได้แก่ อาเมียง (Amiens) โบโลญ-ซูร์-แมร์ (Bologne-sur-Mer) กาเลส์ (Calais) ลองส์ (Lens) และ วาลองเซียน (Valenciennes)

ในปี 2004 นายกรัฐมนตรีของ-ปีแอร์ ราฟฟาแรง (Jean-Pierre Raffarin) ได้ตัดสินใจเลือกเมืองลองส์ในแคว้นนอร์-ปา-เดอ-กาเลส์ (Nord-Pas-de-Calais) ให้เป็นสถานที่ตั้งของโครงการใหม่นี้ ดังนั้นโครงการนี้จึงได้ชื่อว่าลูฟร์-ลองส์ (Louvre-Lens)⁴ นั่นเอง

ผลงานชิ้นสำคัญในพิพิธภัณฑสถานลูฟร์

นอกจาก จะเป็นศูนย์รวมของงานศิลปะของฝรั่งเศสเองแล้ว พิพิธภัณฑสถานลูฟร์ยังมีวัตถุโบราณซึ่งเป็นศิลปะอันล้ำค่าจากชาติต่างๆ ที่ฝรั่งเศสเคยมีอิทธิพลปกครองมาในอดีต ส่วนใหญ่ได้มาจากตะวันออกกลางและประเทศอาณานิคมในทวีปเอเชีย เราคงไม่สามารถประเมินมูลค่าของทรัพย์สินที่มีอยู่ทั้งหมดภายในลูฟร์ได้ ผลงานหลายชิ้นมีอายุนับย้อนไปได้หลายพันปี อีกทั้งผลงานหลายชิ้นในพิพิธภัณฑสถานเป็นสมบัติส่วนพระองค์ของพระราชวงศ์และราชินิกุลของฝรั่งเศสจึงทำให้ผลงานในพิพิธภัณฑสถานนี้ไม่สามารถหาได้ในที่อื่นใดในโลก

พิพิธภัณฑสถานลูฟร์จัดแสดงผลงานโดยแบ่งออกเป็น 7 หมวดใหญ่ๆ ดังนี้

1. โบราณวัตถุจากอารยธรรมตะวันออก และศิลปะอิสลาม
2. โบราณวัตถุจากอารยธรรมอียิปต์

⁴ หากสนใจรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวสามารถเข้าไปดูได้ที่

<http://www.cr-npdc.fr/louvre-lens/intro.htm>

3. โบราณวัตถุจากอารยธรรมกรีก อีทรัสกัน (อิตาลีโบราณ) และโรมัน
4. ผลงานศิลปะ (objet d'art)
5. รูปประติมากรรม
6. ผลงานศิลปะกราฟฟิค
7. ภาพเขียน

การจะเอ่ยถึงผลงานศิลปะที่มีอยู่ทั้งหมดของลูฟร์ในบทความชิ้นนี้คงจะดูเกินกำลัง ผู้เขียนจึงขอนำเสนอผลงานศิลปะชิ้นสำคัญที่มีชื่อเสียงระดับโลก 3 ชิ้นที่ผู้มาเยือนลูฟร์ทุกคนคงจะไม่พลาดโอกาสที่จะไปชื่นชมด้วยตาของตนเอง

ภาพวาดโมนาลิซา (The Mona Lisa)

ภาพวาดสตรีท้วมแฝงไปด้วยรอยยิ้มปริศนาภาพนี้เป็นผลงานของเลโอนาร์โด ดา วินชี จิตรกรเอกชาวอิตาลี ซึ่งมีชีวิตอยู่ในสมัยเรอแนสซองส์ เขาเริ่มวาดภาพดังกล่าวใน 1503 และวาดเสร็จในอีก 4 ปีถัดมา (1507) ตามประวัติศาสตร์ผู้หญิงในภาพเป็นภรรยาของวาณิชชาว ฟลอเรนซ์นามว่า ฟรานเชสโก เดล จอกอนโด (Francesco del Giocondo) ตัวเธอเองชื่อว่า ลิซา เกราร์ดินี (Lisa Gherardini) โดยว่าจ้างให้ดา วินชีเขียนภาพเหมือนของตน แต่บางเกร็ดอ้างว่าภาพดังกล่าวเป็นภาพที่ดา วินชีจินตนาการตัวเองเป็นผู้หญิงแล้ววาดขึ้น แต่ไม่ว่าที่มาของภาพจะเป็นอย่างไรภาพวาดชิ้นนี้ก็ถือเป็นภาพวาดที่มีราคาแพงที่สุดในโลก

เมื่อดา วินชีเดินทางมาพำนักอยู่ในฝรั่งเศสตามคำเชิญของพระเจ้าฟร็องซัวเขาก็ได้นำภาพดังกล่าวมาด้วยและขายให้กับพระเจ้าฟร็องซัวด้งได้กล่าวแล้วภาพวาดดังกล่าวถูกย้ายไปตั้งในหลายสถานที่สำคัญๆ เช่น พระราชวังฟงแตนโบล (Fontainebleau) พระราชวังแวร์ซาย (Versailles) หลังจากการปฏิวัติฝรั่งเศสภาพก็ถูกย้ายมาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานลูฟร์และในสมัยของจักรพรรดินโปเลียนภาพนี้ก็ถูกย้ายอีกครั้งหนึ่ง ไปแขวนอยู่ที่ห้องบรรทมของพระองค์ในพระราชวังตุยเลอรี จนในที่สุดก็กลับสู่ลูฟร์อีกครั้ง

พิพิธภัณฑลัฟร์: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

(ในช่วงที่ฝรั่งเศสมีสงคราม เช่น สงครามฝรั่งเศสกับปรัสเซียในปี 1870 หรือ สงครามโลก ก็จะมีการย้ายภาพดังกล่าวไปเก็บในสถานที่ปลอดภัย)

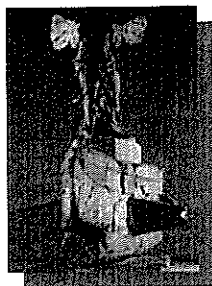
ความนิยมและมูลค่าของภาพเขียนดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้นเพราะรูปแบบการวาดพิเศษเฉพาะตัว ผู้หมายปองภาพจึงมีมากและเกิดการขโมยภาพเขียนขึ้นในปี 1911 พิพิธภัณฑลัฟร์ต้องปิดชั่วคราวนาน 1 สัปดาห์เพื่อทำการสอบสวนหาตัวคนร้ายจนในที่สุดก็สามารถจับตัวคนร้ายได้ (ชื่อว่า วินเซนโซ เปรูจา - Vincenzo Peruggia ซึ่งเป็นลูกจ้างทำความสะอาดของลัฟร์เอง) และภาพวาดก็ได้กลับคืนสู่ที่เดิมอีกครั้งในปี 1913

นอกจากนั้นภาพวาดนี้ยังเดินทางออกนอกประเทศอย่างเป็นทางการในบางโอกาสเพื่อไปจัดแสดงในงานนิทรรศการต่างๆ เช่น ที่นิวยอร์กและวอชิงตันในปี 1962-63 และที่มอสโก ในปี 1974

ปัจจุบันภาพวาดโมนาลิซาจัดแสดงอยู่ที่ชั้น 2 ในห้องหมายเลข 6 (ตามแผนผังล่าสุดของพิพิธภัณฑลัฟร์) ฝั่งปีกเดอนอน บริเวณรอบๆ รูปจะมีราวกัน นอกจากนั้นยังมีกระจกเพิลิกซิ กลาสหรือกระจกกันกระสุนใส่ครอบภาพวาดเอาไว้ด้วยเพื่อความปลอดภัย

รูปแกะสลัก ‘ปีกแห่งชัยชนะ’ (Winged Victory)

(หรือ ลา วิกตัวร์ เดอ ซาโมทราซ La Victoire de Samothrace)

(http://en.wikipedia.org/wiki/Victoire_de_Samothrace)

รูปประติมากรรมนี้เป็นสตรีมีปีกยืนอยู่เหนือหินที่มีลักษณะคล้ายหัวเรือ มีความสูง 275 เซนติเมตร ทำจากหินอ่อน ชื่อของประติมากรรมรูปนี้มาจากลักษณะของรูปสลักที่มีปีกอยู่ด้านหลัง และคำว่าชัยชนะนั้นมาจากชื่อของเทพีไนกี้ (Nike) ซึ่งเป็นเทพีแห่งชัยชนะตามเทวดำเนินกรีก-โรมันซึ่งเชื่อกันว่ารูปสลักดังกล่าวสร้างขึ้นตามแบบเทป็องค์นี้ รูปสลักนี้ถูกค้นพบโดยนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศส ชาร์ล ชองบัวโซ (Charles Champoiseau) ในปี 1863 ณ เกาะซาโมทราส ของประเทศกรีซ ผลงานชิ้นนี้ถือเป็นหนึ่งในงานชิ้นเอกของอารยธรรมเฮเลนนิสติก (Hellenistic age-ปลายศตวรรษที่ 2 ก่อนคริสตกาล) ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ทั่วไปปรากฏนามของประติมากรอายุของรูปสลักดังกล่าวสามารถย้อนไปได้ถึง 190 ปีก่อนคริสตกาล

รูปสลัก 'ปีกแห่งชัยชนะ' ตั้งตระหง่านอยู่บริเวณเชิงบันไดระหว่างชั้น 1 (ส่วนแสดงโบราณวัตถุอิทรัสกันและโรมัน) และชั้น 2 (ส่วนแสดงภาพวาดอิตาเลียนหรือโถงแกรนด์ แกลอรี่) ด้านปีกเดออน

รูปแกะสลักวีนิสแห่งมิโล (Venus de Milo)

ประติมากรรมรูปนี้สร้างเป็นรูปสลักหินของเทพีโฟโรไดต์ (Aphrodite) หรือวีนิส ซึ่งเป็นเทพีแห่งความงามของตามตำนานเทพเจ้าของชาวกรีก-โรมันเชื่อกันว่าเป็นผลงานของอเล็กซานดรอส แห่งแอนท็อกซ (Alexandros of Antioch) ถูกค้นพบโดยชาวนาชื่อยอร์กอส (Yorgos) ในปี 1820 บนเกาะมิโลซึ่งตั้งอยู่ในทะเลอีเจียน (Aegean Sea) ประเทศกรีซ ความมีชื่อเสียงของรูปแกะสลักนี้มาจากความละเอียดอ่อนของการแกะสลักหินให้เป็นรูปเทพีสวมอาภรณ์ที่ดูพลิ้วสยายตามสายลมและยังสะท้อนรูปแบบความงามของสตรีกรีก มีความสูงประมาณ 2 เมตร เป็นศิลปะในยุคเฮเลนนิสติกเช่นเดียวกับรูปสลักปีกแห่งชัยชนะ แม้แขนทั้งสองข้างของรูปวีนิสจะหักไป แต่นั่นดูเหมือนจะไม่ได้ทำให้ความมีเสน่ห์ของวีนิสลดลงไปแต่อย่างใด

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ: ศูนย์กลางของมรดกทางวัฒนธรรมโลก

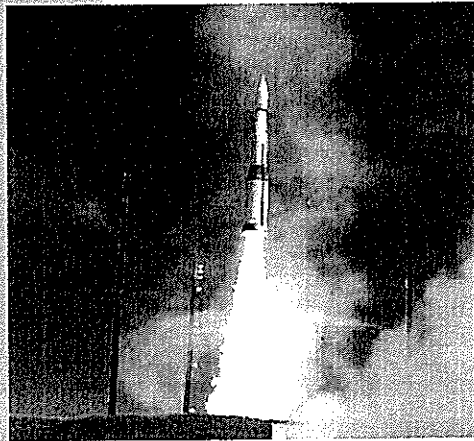
ปัจจุบันนี้รูปสลักหินอ่อนแห่งมิโลตั้งแสดงอยู่ที่ชั้น 1 ในส่วนของ
โบราณวัตถุกรีก ในปีกตีกซูลี

ระยะเวลากว่า 2 ศตวรรษนับตั้งแต่การเปิดให้สาธารณชนเข้าชม
ครั้งแรกเรื่อยมาจนถึงยุคปัจจุบัน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง
ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้เข้า
ชมหลายล้านคนในแต่ละปี และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี การ
ปรับเปลี่ยนโฉมใหม่ในแต่ละครั้งทำให้พิพิธภัณฑ์มีลักษณะที่น่าสนใจมากขึ้นทุก
ครั้ง และยังได้รับแรงสนับสนุน จากกระแสความนิยมนวนิยายและการ
ภาพยนตร์เรื่อง 'รหัสลับดาวินชี' ของแดน บราวน์ (Dan Brown) ก็ยังเป็น
สิ่งที่รับประกันได้ว่าลูฟร์จะยังคงทำหน้าที่นี้ได้ไปอีกต่อไปในอนาคต จึงไม่ผิด
นักที่จะกล่าวว่าลูฟร์เป็นสถานที่แห่งความกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่าง
แท้จริง

หากท่านผู้อ่านท่านใดมีความสนใจที่จะสัมผัสพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้
อย่างใกล้ชิด ชิดมากขึ้นนอกจากการอ่านหนังสือแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สามารถทำ
ได้ก็คือการหาโอกาสเพื่อไปเยือนสถานที่รวบรวมมรดกทางอารยธรรม
สำคัญของโลกแห่งนี้สักครั้งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กษิติ กมลนาวิน. (2549). ฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปราชญ์เบรียว.
- ชนาธิพย์ เกสรวัดนะ. (2543). ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝรั่งเศส (สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการจนถึงสมัยปฏิวัติฝรั่งเศส). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา คักดีศิริสัมพันธ์. บก. (2544). หน้าต่างสู่โลกกว้าง ฝรั่งเศส. แปลโดยพวงนิจ คำปิงส์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- สวางค์ มะลิกุล. (2540). มองฝรั่งเศส. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ PSP.
- Georges Poisson et al. (1996). Art et Histoire de Paris et Versailles. Édition française. Paris: BONECHI.
- Régine Boutégère et Susanna Longo (1999). Lire et Voyager a Paris. Genova: Cideb Editrice.
- แผ่นพับแผนผังและข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ลูฟร์เป็นภาษาฝรั่งเศส (Plan/Information: Français) จัดพิมพ์โดยพิพิธภัณฑ์ลูฟร์
- เว็บไซต์ทางการของพิพิธภัณฑ์ลูฟร์
- www.louvre.fr
- สารานุกรมออนไลน์เรื่องเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ลูฟร์
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Louvre>
- สารานุกรมออนไลน์เรื่องเกี่ยวกับภาพโมนาลิซา
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Monalisa>
- เว็บไซต์เกี่ยวกับโครงการ Louvre-Lens
- www.cr-npdc.fr/louvrelens

(www.globalsecurity.org)

“...โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ
จึงถือกำเนิดขึ้น เพื่อป้องกันประเทศจากภัยคุกคามใหม่
โดยเน้นการป้องกันการโจมตีจากขีปนาวุธ
ที่อาจถูกปล่อยออกมาจากประเทศที่เป็น ศัตรู...”

ABSTRACT

NATIONAL MISSILE DEFENCE OF THE UNITED STATES OF AMERICA AND THE EFFECTS ON EUROPEAN COUNTRIES

Narut Charoensri

National Missiles Defence (NMD) is an American project developed on the purpose of defending itself from the Rogue States' or third-world countries' missiles that are fired both with and without intention to attack.

This project challenges the world's politics. This USA's missile development breaks the agreement the United States sign with Russia (Anti-Ballistic Missile Treaty - ABM Treaty) in 1972. Therefore, many countries are worried about the changing in world's situation.

There are many supporters of this project, as well as those who oppose. This article is written to present the basic information of the NMD and the information of both supporting and opposing group in the United States and European countries.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ ของสหรัฐอเมริกาและพลก๊อญโรป¹

นรุตม์ เจริญศรี

“... นโยบายของสหรัฐอเมริกา คือ ต้องเร่งพัฒนาความเป็นไปไดทางเทคโนโลยีให้
ขีปนาวุธป้องกันประเทศมีประสิทธิภาพ คือให้มีความสามารถที่จะป้องกันสหรัฐอเมริกา
จากขีปนาวุธที่จะเข้ามาโจมตีทั้งที่เกิดจากอุบัติเหตุโดยมิได้ตั้งใจ
หรือโดยตั้งใจก็ตาม ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามต้องการ
จึงจำเป็นต้องมีการหาทุนสนับสนุนโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ...”
จาก The National Missile Defence Act of 1999

การเมือง ระหว่างประเทศในปัจจุบัน ประเด็นทางความมั่นคง
เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้นจากนักวิชาการ และผู้ที่มีหน้าที่ที่
เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เนื่องจากในปัจจุบันโลกต้องเผชิญกับปัญหาภัย
คุกคามใหม่ เช่น ไข้หวัดนก (Avian Influenza) การก่อการร้าย หรือการ
แพร่กระจายของอาวุธนิวเคลียร์ที่ในปัจจุบันกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงขึ้น
เรื่อยๆ ในสายตาของโลกตะวันตก เช่น ปัญหาการแพร่กระจายของอาวุธ
นิวเคลียร์ ในคาบสมุทรเกาหลี หรือปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ในประเทศ
อิหร่าน เป็นต้น

¹ บทความนี้อ้างอิงเหตุการณ์ถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2006.

จากสถานการณ์ที่การเมืองโลก และประเด็นความมั่นคงที่เปลี่ยนไป สหรัฐอเมริกาในฐานะประเทศที่มีความยิ่งใหญ่ทางการเมืองและเศรษฐกิจระดับโลก จนได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ครองความเป็นมหาอำนาจประเทศเดียวในเวทีการเมืองโลก (Unilateralism) จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป “โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ” (National Missile Defence-NMD) จึงถือกำเนิดขึ้น เพื่อป้องกันประเทศจากภัยคุกคามใหม่ โดยเน้นการป้องกันการโจมตีจากขีปนาวุธที่อาจถูกปล่อยออกมาจากประเทศที่เป็น “ศัตรู” กับสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาจเป็นกลุ่มบุคคลหรือรัฐที่สหรัฐฯ มองว่าเป็นภัยแก่ตน อาทิ กลุ่มผู้ก่อการร้าย รัฐอันธพาล เป็นต้น

บทความนี้ เขียนขึ้นเพื่อชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานของขีปนาวุธโดยทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานของโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ ตลอดจนผลกระทบจากโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาว่าส่งผลเช่นไรต่อประเทศในทวีปยุโรป เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงแนวคิดและมุมมองของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป ทั้งประเทศที่ได้รับผลโดยตรง เช่น การที่มีฐานที่ตั้งยิงขีปนาวุธเข้าไปตั้งอยู่ในประเทศ เป็นต้น หรือประเทศที่มีแนวคิดต่อต้านและแสดงตนออกมาให้สหรัฐอเมริกาหยุดการพัฒนาขีปนาวุธ เป็นต้น

ขีปนาวุธข้ามประเทศ: ภัยคุกคามต่อสหรัฐฯ

ปัจจุบัน ในเวทีการเมืองโลก ภัยคุกคามใหม่ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการการรับมือ และการหาทางป้องกันและแก้ไข ซึ่งประเทศต่างๆ ในโลกต่างต้องปรับตัวและรับให้ทัน เพื่อรักษาไว้ซึ่งเอกราชอธิปไตย

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่มีมาตรการป้องกันประเทศของตนจากภัยคุกคามใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคหลังสงครามเย็น โดยหนึ่งในภัยคุกคามใหม่ที่สหรัฐอเมริกามองในยุคนี คือ ขีปนาวุธข้ามทวีป (ICBM)

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

หากจะจำแนกชนิดหรือประเภทของขีปนาวุธที่มีอยู่ทั่วโลก จะพบว่าขีปนาวุธหลักๆ นั้น สามารถแบ่งออกมาได้เป็น 6 ประเภท คือ

1. ขีปนาวุธพิสัยใกล้ใช้ในสมรภูมิตัว (Battlefield Short-Range Ballistic Missile-BSRBM) มีพิสัยระยะการยิง 150 กิโลเมตร
2. ขีปนาวุธพิสัยใกล้ (Short-Range Ballistic Missile-SRBM) มีพิสัยระยะการยิง ต่ำกว่า 1,000 กิโลเมตร
3. ขีปนาวุธพิสัยปานกลาง (Medium-Range Ballistic Missile-MRBM) มีพิสัยระยะการยิง 1,000-2,500 กิโลเมตร
4. ขีปนาวุธพิสัยกลาง (Intermediate-Range Ballistic Missile-IRBM) มีพิสัยระยะการยิง 2,500-3,500 กิโลเมตร
5. ขีปนาวุธที่ยิงจากเรือดำน้ำ (Submarine Launched Ballistic Missile-SLBM) เป็นขีปนาวุธจากเรือดำน้ำ ไม่ปรากฏข้อมูลพิสัยระยะการยิง
6. ขีปนาวุธข้ามทวีป (Inter-Continental Ballistic Missile-ICBM) มีพิสัยระยะการยิงมากกว่า 3,500 กิโลเมตร

ขีปนาวุธข้ามทวีป หรือ ICBM นั้น ยังสามารถแบ่งแยกออกได้เป็นอีกสองประเภทด้วยกัน ดังนี้²

1. ขีปนาวุธพิสัยจำกัด Limited Range Inter-Continental Ballistic Missile (LRICBM) มีพิสัยระยะการยิง 3,500-8,000 กิโลเมตร
2. ขีปนาวุธพิสัยเต็ม Full Range Inter-Continental Ballistic Missile (FRICBM) มีพิสัยระยะการยิง 8,000-12,000 กิโลเมตร

ในประเภทของขีปนาวุธทั้งหมดนั้น ขีปนาวุธข้ามประเทศ หรือ Inter-Continental Ballistic Missile (ICBM) นั้น เป็นขีปนาวุธสำคัญที่สหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อตนเองโดยตรง และเป็นภัยที่คุกคาม

² http://en.wikipedia.org/wiki/Ballistic_missile (สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2006).

ที่ร้ายแรงมากที่สุด เนื่องจากขีปนาวุธข้ามประเทศถูกออกแบบมาให้มีความสามารถในการบรรจุหัวรบนิวเคลียร์ บางลูกสามารถบรรจุหัวรบนิวเคลียร์ได้มากกว่า 1 ลูก ปัจจุบันประเทศที่มีขีปนาวุธข้ามประเทศไว้ในครอบครอง คือ รัสเซีย สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐประชาชนจีน

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ

โครงการ ขีปนาวุธป้องกันประเทศ (National Missile Defence: NMD) เป็นโครงการที่เกิดขึ้นในปี 1993 โดยมีเป้าหมายเมื่อครั้งตั้งโครงการเพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ โครงสร้างกองกำลัง และโครงการป้องกันตนเองของสหรัฐอเมริกาให้มีความทันสมัยมากขึ้นหลังยุคสงครามเย็น เพราะหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปี ค.ศ.1991 ภัยคุกคามของสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนมาเป็นขีปนาวุธ (Ballistic Missile) ซึ่งอาจถูกปล่อยออกมาจากรัสเซีย อดีตรัฐบริวารของสหภาพโซเวียต หรือจีน ที่อาจพัฒนาขีดความสามารถของขีปนาวุธจนเป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐอเมริกา ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันภัยคุกคามดังกล่าว กระทรวงกลาโหมแห่งสหรัฐอเมริกา จึงได้เริ่มผลักดันให้เกิดโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศขึ้นเพื่อรักษาเสถียรภาพในการพัฒนาขีปนาวุธที่จะสามารถป้องกันสหรัฐอเมริกาให้รอดพ้นจากภัยคุกคาม³

“โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ” เป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการป้องกันขีปนาวุธ” (Ballistic Missile Defence-BMD) โดยระบบนี้มีเป้าหมายในการคุ้มครองแผ่นดินสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก อีกทั้งโครงการนี้ยังมีระบบอื่นๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ซึ่งเมื่อครั้งแรกที่มีการตั้งโครงการพัฒนาระบบป้องกันขีปนาวุธ (BMD) นั้น มี 4 โครงการใหญ่เป็นส่วนประกอบ ได้แก่ ขีปนาวุธป้องกันยุทธบริเวณ (Theatre Missile

³ <http://www.fas.org/spp/starwars/program/nmd> (สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2006).

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

Defence-TMD) โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ (National Missile Defence-NMD)⁴ โครงการพัฒนาต่อเนื่อง 5 ปี เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีนำสมัย ซึ่งนำมาใช้กับโครงการ TMD และ NMD และโครงการสุดท้ายคือโครงการพัฒนาระบบขีปนาวุธสนับสนุน⁵

โครงการพัฒนาขีปนาวุธป้องกันประเทศได้รับการวางแผนให้มีระดับชั้นการพัฒนาระบบการทำงานเป็นสามระดับอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- **ระดับที่ 1** ขีปนาวุธป้องกันประเทศจะต้องสามารถป้องกันขีปนาวุธที่ไม่มีความสลับซับซ้อนได้ (Unsophisticated Threats) ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่มาจากรัฐอันธพาล (Rogue State) โดยเร่งให้พัฒนาให้ระบบให้มีความสามารถในการป้องกันประเทศภายในสามปี โดยขีปนาวุธป้องกันประเทศยังต้องสามารถแยกแยะขีปนาวุธที่บรรจุหัวรบนิวเคลียร์จำนวนห้าลูก (Five Single-Warhead Missile) กับตัวล่อที่ไม่มีความสลับซับซ้อน (Unsophisticated Decoy) ออกจากกันได้ อีกทั้งยังต้องสามารถต่อกรกับมาตรการต่อต้านต่างๆ (Countermeasure) เช่น ตัวล่อหรืออุปกรณ์ต่อต้านอื่นๆ เป็นต้น
- **ระดับที่ 2** ขีปนาวุธป้องกันประเทศจะต้องสามารถโจมตีขีปนาวุธที่มีความสลับซับซ้อนที่ถูกยิงออกมาโดยได้รับอนุญาต และไม่ได้รับอนุญาต หรือการถูกยิงออกมาโดยอุบัติเหตุได้ อาวุธที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มอาวุธที่สลับซับซ้อนในระดับนี้ คือ ขีปนาวุธที่บรรจุหัวรบ

⁴ ความแตกต่างระหว่าง TMD และ NMD คือ TMD มีเป้าหมายขั้นพื้นฐานในการป้องกัน SRBM และ MRBM, ในขณะที่ NMD มีเป้าหมายในการป้องกัน ICBM.

⁵ สรุปจาก: ฉันทิมา อ่องสุริย์, นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา: เป้าหมายในการผลักดันโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ (National Missile Defence), กรุงเทพมหานคร: งานวิจัยเสริมหลักสูตร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547, หน้า 8-15 -- สามารถหาอ่านประวัติโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศโดยละเอียดได้ที่เอกสารนี้เช่นกัน.

นิวเคลียร์จำนวนหัวลูก (Five Single-Warhead Missile) และมีตัวล่อหรืออุปกรณ์ต่อต้านอื่นๆได้

- **ระดับที่ 3** ขีปนาวุธป้องกันประเทศจะต้องมีความสามารถในระดับสูง สามารถป้องกันขีปนาวุธที่มีความสลับซับซ้อนที่ถูกยิงออกมาโดยได้รับอนุญาต และไม่ได้รับอนุญาต หรือการถูกยิงออกมาโดยอุบัติเหตุได้ อาวุธที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีความสลับซับซ้อนในระดับนี้ คือ ขีปนาวุธที่บรรจุหัวรบนิวเคลียร์จำนวนยี่สิบลูก (Twenty Single-Warhead Missile) และมีตัวล่อหรืออุปกรณ์ต่อต้านอื่นๆได้

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศนั้นถูกวางเป้าหมายตามที่ได้กล่าวมา ไว้สามระดับในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นลำดับและเป้าหมายตารางการพัฒนาได้ดังนี้

โครงสร้าง	ระดับที่ 1	ระดับที่ 2	ระดับที่ 3
ปี	2005	2007	2010-2015
งบประมาณ	1-11 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ	13-14 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ	
ภัยคุกคามที่ต้องจัดการได้	ขีปนาวุธที่ไม่สลับซับซ้อน	ขีปนาวุธที่สลับซับซ้อน	
	ขีปนาวุธข้ามประเทศจำนวน 5 ลูก พร้อมด้วยหัวรบ 5 หัว	ขีปนาวุธข้ามประเทศจำนวน 25 ลูก พร้อมหัวรบ 25 หัวรบ และตัวล่อที่ไม่สลับซับซ้อน หรือ ขีปนาวุธข้ามประเทศจำนวน 5 ลูก พร้อม	ขีปนาวุธข้ามประเทศจำนวน 50 ลูก พร้อมหัวรบ 50 หัวรบ และตัวล่อที่ไม่สลับซับซ้อน หรือ ขีปนาวุธข้ามประเทศจำนวน 20 ลูก พร้อม

⁶ <http://www.fas.org/spp/starwars/program/nmd> (สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2006).

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

		หัวรบ 5 หัว และตัว ล่อที่มีประสิทธิภาพ ชั้นซ้อน 20 ตัวล่อ	หัวรบ 20 หัว และตัว ล่อที่มีประสิทธิภาพ ชั้นซ้อน 100 ตัวล่อ
--	--	---	---

องค์ประกอบหลักการทำงาน

1. Upgraded Early-Warning Radar (UEWR)
มีระบบจับสัญญาณหาขีปนาวุธที่ถูกยิงขึ้นมา
2. X-Band / Group-Based Radar (XBR)
มีหน้าที่ติดตามขีปนาวุธที่ UEWR จับสัญญาณได้ โดยมีความสามารถในการแยกตัวล่อและหัวรบออกจากกัน นอกจากนั้น
ในยามปกติยังมีหน้าที่สนับสนุนกิจการของยาวอวกาศ และ
ตรวจจับอวกาศที่พุ่งลงมาสู่พื้นโลก⁷
3. Space-based Infrared System (SBIRS)
เป็นดาวเทียมที่มีหน้าที่โคจรอยู่ในอวกาศในระดับวงโคจรที่
แตกต่างกันออกไป เพื่อจับสัญญาณขีปนาวุธ และสามารถจับ
สัญญาณขีปนาวุธได้ตั้งแต่ช่วงระยะต้นที่ยังออกมาก่อนที่จะขีปนาวุธ
นั้นจะเข้าสู่การจับสัญญาณได้โดย XBR
4. Ground Based Interceptor (GBI)
เป็นระบบสกัดกั้นหัวรบขีปนาวุธที่ขึ้นนอกบรรยากาศโลก โดยจะ
ยิงขีปนาวุธขึ้นไปพุ่งชนเพื่อทำลาย (hit-to-kill)
5. Battle Management / Command, Control and
Communications (BM/C3)
เป็นเสมือนสมองของระบบ NMD มีหน้าที่ควบคุม บัญชาการ และ
ประสานงานของระบบส่วนต่างๆ

⁷ รอยยิ้ม ปราบาส, สงครามอนาคต และนวัตกรรมทางทหาร 1, (กรุงเทพฯ: มติชน),
2547, หน้า 391.

การทำงานของขีปนาวุธป้องกันประเทศ

ขีปนาวุธข้ามทวีป (ICBM) ถือเป็นอาวุธที่สหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นภัยคุกคามสูงสุดต่อประเทศ โดยขีปนาวุธข้ามทวีปมีระบบการทำงานแบ่งขั้นตอนการบินหรือการยิงออกจากฐานการยิงออกเป็น 3 ช่วงระดับ ได้แก่

ช่วงทะยานตัว (Boost Phase) ซึ่งเป็นช่วงที่ขีปนาวุธถีบตัวหนีแรงโน้มถ่วงโลก ใช้เวลา 1-5 นาทีแรก ซึ่งมักอยู่ที่ระดับความสูง 300 ไมล์ หรือน้อยกว่านั้น

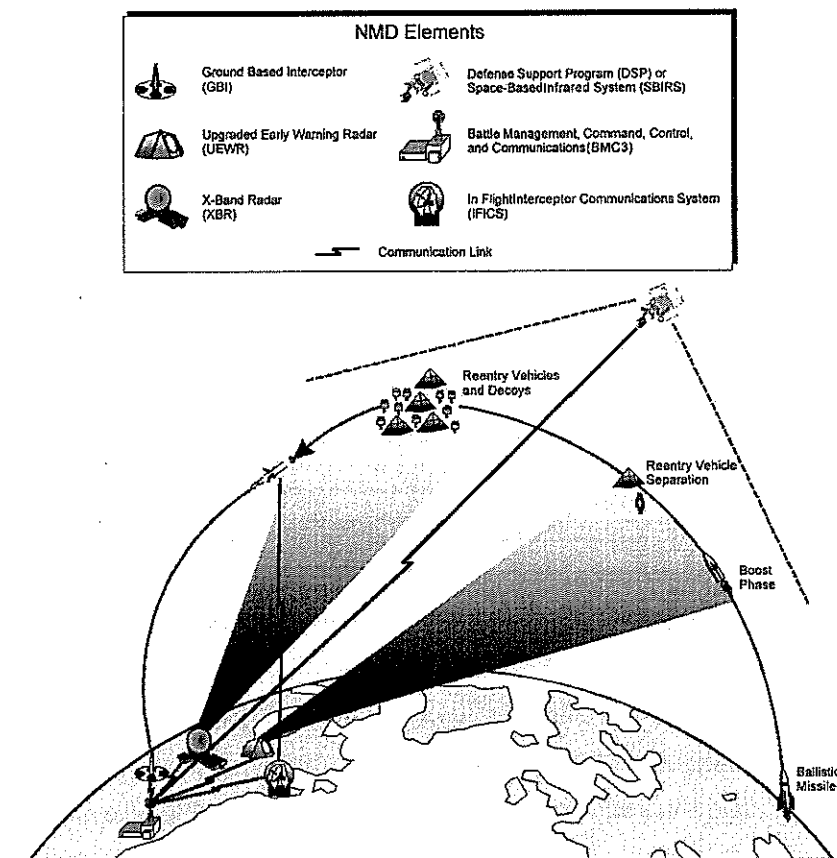
ช่วงกลาง (Midcourse Phase) เป็นช่วงที่ขีปนาวุธเริ่มเกาะเส้นทางการยิงซึ่งอยู่ในวงโคจร ซึ่งใช้เวลานาน ทำให้สามารถใช้ขีปนาวุธป้องกันประเทศโจมตีขีปนาวุธของศัตรูในช่วงนี้ได้

ช่วงสุดท้ายก่อนโจมตี (Terminal Phase) เป็นช่วงที่ขีปนาวุธจะโน้มตัวเข้าหาชั้นบรรยากาศเพื่อกลับเข้าสู่ผิวโลกอีกครั้ง ซึ่งเป็นช่วงที่ใช้เวลาน้อยกว่า 60 วินาที เป็นช่วงที่ขีปนาวุธจะเข้าใกล้เป้าหมายในการโจมตี ทำให้เป็นช่วงที่ยากที่สุดที่จะป้องกันขีปนาวุธ

สหรัฐอเมริกาได้ออกแบบพัฒนาการทำงานของขีปนาวุธป้องกันประเทศให้สามารถทำลายหรือสกัดกั้นขีปนาวุธที่ถูกปล่อยออกมาได้ทั้งใน 6 ระดับขั้นตอนการทำงานดังกล่าว โดยมีองค์การป้องกันขีปนาวุธ (Missile Defence Agency-MAD) สังกัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดูแลโดยตรง ซึ่งระบบการป้องกันสามระดับนี้ เรียกว่า “ระบบป้องกันแบบชั้น” (Layered Defence System)

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

The NMD Concept of Operations

รูปภาพ 1 กระบวนการทำงานของระบบ
(<http://fas.org/spp/starwars/program/nmd-conops>)

การยับยั้งหรือการทำลายขีปนาวุธ

ขีปนาวุธป้องกันประเทศ มี 3 วิธีด้วยกันที่จะใช้หยุดยั้งหรือสกัดกั้นขีปนาวุธ

วิธีการแรก สหรัฐอเมริกาได้วางแผนที่จะพัฒนาเรดาร์บนอวกาศ และ X-band radar ที่ตั้งอยู่ทั้งบนพื้นดินและในทะเล ให้มีความสามารถเป็นตัวบ่งชี้ระนาบขีปนาวุธที่ถูกยิงออกมาแล้วอันไหนคือตัวปล่อยและอันไหนคือหัวรบ นอกเหนือไปจากนี้เรดาร์ที่ตั้งอยู่บนอวกาศและบนพื้นดินจะทำงานคำนวณหาเส้นทาง ความเร็วที่แน่นอนของขีปนาวุธ เพื่อจะส่งขีปนาวุธป้องกันประเทศไปโจมตีได้ถูกต้องแม่นยำ

เมื่อสหรัฐอเมริกาได้ข้อมูลที่แน่นอนของขีปนาวุธที่ถูกส่งออกมาแล้ว สหรัฐอเมริกาจะส่งขีปนาวุธสกัดกั้น (Interceptor Missile) ขึ้นไปเพื่อสกัดกั้นขีปนาวุธเหล่านั้นในระหว่างช่วงกลางนี้ อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาวางแผนที่จะค้นหา และคำนวณค่าของขีปนาวุธเหล่านั้นให้เร็วและถูกต้องมากขึ้น เพื่อที่จะโจมตีขีปนาวุธตั้งแต่ที่ยังอยู่ในระยะช่วงยิงขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเรื่องตัวปล่อยหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้น เช่น หากเรดาร์ไม่สามารถแยกขีปนาวุธออกจากตัวปล่อยได้ถูกต้อง

ฐานที่ปล่อยขีปนาวุธ (Silo) ตั้งอยู่ที่วานเดนเบิร์ก (Vandenberg) แคลิฟอร์เนียและฟอร์ตกรีนลี (California and Fort Greely) และอะลาสกา (Alaska) นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังวางแผนไว้ว่าในอนาคตจะนำขีปนาวุธสกัดกั้นไปตั้งฐานอยู่รอบโลก ซึ่งเป็นไปได้ที่จะตั้งที่ยุโรปตะวันออก และในสหราชอาณาจักร

วิธีที่สอง คือการใช้ Aegis Cruiser⁸ ซึ่งจะถูกรับให้มีลักษณะพิเศษ คือจะโจมตีขีปนาวุธในช่วงกลาง (Midcourse Phase)⁹ อีกทั้ง

⁸ Aegis Cruiser คือ ระบบป้องกันขีปนาวุธของกองทัพแห่งสหรัฐอเมริกา ระบบนี้พัฒนาขึ้นเพื่อเชื่อมโยงระบบการติดต่อระหว่างเรือและติดตั้งขีปนาวุธบนเรือเพื่อโจมตีขีปนาวุธศัตรู นอกจากนี้ประเทศที่นำระบบนี้ไปใช้ ยังมีญี่ปุ่น สเปน นอร์เวย์ ออสเตรเลีย และเกาหลีใต้

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

คุณสมบัติพิเศษของขีปนาวุธสกัดกั้นที่ตั้งฐานการยิงอยู่บนเรือนั้น จะทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถเคลื่อนย้ายไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อให้ใกล้กับสถานที่ที่สหรัฐอเมริกา mong ว่ามีภัยคุกคามอยู่ ซึ่งโครงการนี้ได้รับการพัฒนาอยู่ที่ญี่ปุ่น ที่ต้องเผชิญหน้ากับเกาหลีเหนือ อีกทั้งมีแนวโน้มที่จะพัฒนาโครงการนี้ต่อไปได้หวั่น ลำสุดท้ายนี้วางแผนให้โครงการ Aegis-Equipped Warships ให้สำเร็จก่อนฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ.2008 ซึ่งเรือทั้ง 6 ลำได้รับการเปิดเผยข้อมูลออกมาว่าประกอบไปด้วยเรือ คงโกว (Kongou) โฉมไค (Choukai) ซึ่งประจำการอยู่ที่ ซาเซโบะ (Sasebo) เมียวโคว (Myoukou) ประจำการอยู่ที่ ไมซุรุ (Maizuru) คิริชิม่า (Kirishima) ประจำการอยู่ที่ โยโกซูกะ (Yokosuka) ลำที่ 5 อยู่ในระหว่างการพัฒนาเรือชื่อ อะทาโกะ (Atago) และลำที่ 6 อยู่ในระหว่างการก่อสร้างที่ นางาซากิ (Nagasaki) ซึ่งเมื่อเสร็จแล้วจะประจำการอยู่ที่ ซาเซโบะ (Sasebo)⁹

วิธีต่อมาคือการใช้เครื่องบิน Air-Borne Laser ซึ่งมีอำนาจในการยับยั้งข้อมูลของขีปนาวุธมิให้ได้รับข้อมูลจากฐานที่ยิงเพื่อมิให้โจมตีเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเลเซอร์นี้จะถูกติดตั้งไว้บน Boeing 747 ที่จะบินเข้าไปเหนือบริเวณที่เป็นภัยคุกคาม หรือบินจากสหรัฐอเมริกาไปยังเลเซอร์ใส่ขีปนาวุธที่อยู่ในช่วงถีบตัว¹⁰

หนทางสุดท้าย โดยการใช้ Space-Based Laser (SBL) แต่ SBL นั้น ยังมีปัญหาในเรื่องงบประมาณ และหากจะใช้พลังงานในการยิงเลเซอร์ออกมาจะต้องใช้พลังงานมหาศาล หนทางเดียวที่น่าจะเป็นไปได้ คือ การใช้พลังงานนิวเคลียร์

⁹ http://www.missilethreat.com/systems/aegis_usa.html (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2006).

¹⁰ เพิ่งอ้าง.

¹¹ <http://www.fas.org/spp/starwars/program/abl.htm> (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2006).

สถานที่ตั้งฐานปล่อยขีปนาวุธป้องกันประเทศ

ดังที่ ได้กล่าวมาแล้ว โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศนั้น ต้องมีฐานที่ตั้งเพื่อใช้ปล่อยขีปนาวุธ (Silo) เพื่อใช้สกัดกั้นขีปนาวุธอันจะสร้างความเสียหายต่อสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรนั้น ประเด็นทางด้านสถานที่อันเป็นที่ตั้งของฐานปล่อยขีปนาวุธนั้น ก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูด เนื่องจากภูมิรัฐศาสตร์ (Political Geography) อันเป็นปัจจัยสำคัญในการตั้งสถานที่ตั้งนั้นมีความสำคัญมาก เนื่องจากขีปนาวุธที่จะต้องปล่อยออกไปนั้น ต้องถูกปล่อยจากฐานที่ตั้งที่อยู่ในภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม ทั้งสถานที่ที่สามารถยิงออกไปสกัดกั้นได้ทันเวลาก่อนที่จะขีปนาวุธจากฝ่ายศัตรูจะสร้างความเสียหายต่อสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร

สถานที่ตั้งของโครงการนั้นได้ถูกวางแผนไว้ตามแผนการพัฒนาโครงการ 3 ระดับ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยตารางนี้จะแสดงถึงสถานที่ตั้งฐานยิงขีปนาวุธในสหรัฐอเมริกาเอง และแสดงถึงที่ตั้งของอุปกรณ์ชนิดอื่นๆ ที่ต้องทำงานร่วมกันในโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ โดยสรุปออกมาได้เป็น ดังนี้¹²

ตารางแสดงความร่วมมือโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ

โครงการ	ระดับที่ 1	ระดับที่ 2	ระดับที่ 3
	2005	2007	2010-2015
GBI	Alaska	Alaska	Alaska Grand Forks
UEWR	Beale Clear Cape Cod Fylingdales Thule	Beale Clear Cape Cod Fylingdales Thule	Beale Clear Cape Cod Fylingdales Thule

¹² <http://www.fas.org/spp/starwars/program/nmd> (สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2006).

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

XBR	Shemya	Shemya Clear Fylingdales	Shemya Clear Fylingdales Thule Beale Cape Cod Grand Forks Hawaii South Korea
Space Sensors	DSP ¹³ SBIRS-HIGH ¹⁴	DSP SBIRS-HIGH SBIRS-LOW	SBIRS-HIGH SBIRS-LOW
IFICS ¹⁵	Alaska Shemya Caribou	Alaska Shemya Caribou Munising	Alaska Shemya Caribou Munising Hawaii

¹³ DSP หรือ Defence Support Programme คือ ซึ่งเป็นโครงการดาวเทียม (Satellite) ที่สนับสนุนการทำงานของ Satellite Early Warning System (SEWS) ลอยอยู่เหนือพื้นดิน 35,900 กิโลเมตร มีหน้าที่ตรวจจับแหล่งกำเนิดความร้อน เช่น ความร้อนจากขีปนาวุธ หรือการปล่อยยานอวกาศ และการระเบิดของนิวเคลียร์. (ข้อมูลจาก: http://en.wikipedia.org/wiki/Defense_Support_Program [สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2006]).

¹⁴ Space-Based Infrared System (SBIRS) มีเป้าหมายในการเตือนสหรัฐอเมริกาจากการถูกโจมตีจากขีปนาวุธ แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ SBIRS-HIGH และ SBIRS-LOW ซึ่ง SBIRS-HIGH คือ การทำงานร่วมกันของดาวเทียม 4 ดวงที่โคจรรอยู่ในวงโคจรระดับสูง โดยทำหน้าที่ในการเตือนและจับตาดูขีปนาวุธ ในขณะที่ SBIRS-LOW คือ การทำงานร่วมกันของดาวเทียม 24 ดวง ที่ลอยอยู่ในวงโคจรระดับที่ต่ำลงมา มีหน้าที่ในการแบ่งแยกว่าอันไหนคือหัวรบ อันไหนคือตัวล่อ.

¹⁵ IFICS คือ In Flight Interceptor Communications System

ปฏิกิริยาต่อโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ

เมื่อโครงการ ขีปนาวุธป้องกันประเทศเกิดขึ้น ปฏิกิริยาตอบโต้ที่ปรากฏขึ้นทั้งในสหรัฐอเมริกาเองและในเวทีการเมืองระดับโลกก็ตอบสนองออกมาในสองลักษณะ คือกลุ่มที่เห็นด้วยกับโครงการ และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ

○ กลุ่มที่สนับสนุนในสหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกามีกลุ่มสนับสนุนหลัก อาทิ สมาชิกสภาในสังกัดพรรครีพับลิกันและพรรคเดโมแครต ดังจะเห็นได้จากการออกเสียงสนับสนุนร่างกฎหมายป้องกันขีปนาวุธแห่งชาติ (National Missile Defence Act 1999) ด้วยคะแนน 97 ต่อ 3 ในวุฒิสภาเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 1999 และ 345 ต่อ 71 ในสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 1999¹⁶ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่เห็นด้วยอีกหลายกลุ่ม เช่น Heritage Foundation, American Enterprise Institute (AEI), High Frontier, Empower America¹⁷ ซึ่งเหตุผลของการสนับสนุน อ้างถึงความต้องการความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ซึ่งจริงๆ แล้ว บางกลุ่มกลับเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช (George W. Bush)

นอกจากนี้กลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ (Neo-Conservative)¹⁸ ในสหรัฐอเมริกาเองก็ให้การสนับสนุนโครงการนี้อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มบุคคลในคณะรัฐบาลของจอร์จ ดับเบิลยู. บุช และบางคนอยู่ในฐานะตำแหน่งที่สามารถผลักดันให้แนวคิดของตนกลายเป็น

¹⁶ จันทิมา อ่องสุริรักษ์, อ้างแล้ว, หน้า 65.

¹⁷ เฟิงอ้าง, หน้า 65.

¹⁸ สามารถหาอ่านรายละเอียดของกลุ่ม Neo-Conservative โดยละเอียดได้ที่: จันทิมา อ่องสุริรักษ์, นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา 2001-2004: Bush Doctrine, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

นโยบายสาธารณะของสหรัฐอเมริกาได้ด้วย ซึ่งกลุ่มคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มี
อิทธิพลสูงในวงการธุรกิจ และสถาบันการศึกษาชั้นสูง¹⁹

○ กลุ่มที่ต่อต้านในสหรัฐอเมริกา

กลุ่มผู้ต่อต้านโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศมองว่า การที่
สหรัฐอเมริกาดำเนินการสร้างขีปนาวุธขึ้นมานั้น จะส่งผลต่อการแข่งขันการ
สร้างอาวุธนิวเคลียร์ระลอกใหม่ในเวทีโลก ตัวอย่างของกลุ่มที่คัดค้าน อาทิ

Global Network Against Weapons & Nuclear Power in
Space, Western States Legal Foundation (WSLF), Peace Action,
Alliance for Nuclear Accountability, Citizens Against Star Wars,
Federation of American Scientists, Coalition to Reduce Nuclear
Dangers, Union of Concerned Scientists เป็นต้น

นอกจากนี้ในเขตอลาสกาที่จะเข้าไปมีการตั้งฐานการยิงขีปนาวุธ
(Silo) นั้น มีหลายกลุ่มออกมาคัดค้าน เช่น

Citizens Opposed to Defence Experimentation (CODE),
Alaska Impact, Alaska Community Action on Toxics (ACAT) เป็นต้น

เหตุผลที่กลุ่มต่อต้านได้ให้ไว้ เช่น เหตุผลของกลุ่มกรีนพีซ
(Greenpeace USA) ได้แก่²⁰

1. โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศจะโน้มนำให้เกิดการแข่งขันสร้างอาวุธ
2. ระบบขีปนาวุธป้องกันไม่มีประสิทธิภาพ และมีอาจคุ้มครองพวกเราได้
3. โครงการขีปนาวุธเป็นแหล่งทำมาหากินของบริษัทอุตสาหกรรมทหารที่
คอร์รัปชันและทำให้ผู้เสียภาษีชาวอเมริกันต้องเสียเงินหลายพันล้านเหรียญไปโดยไม่
เกิดประโยชน์ใดๆ ขึ้นมา
4. โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศจะทำให้สันติภาพของโลกถูกคุกคามมาก
ยิ่งขึ้น

¹⁹ จันทิมา ช่องสุริรักษ์, อ้างแล้ว, หน้า 66.

²⁰ เพิ่งอ้าง, หน้า 72-74.

ร. โครงการนี้จะทำลายความก้าวหน้าที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโครงการลดอาวุธนิวเคลียร์ อีกทั้งบ่อนทำลายกฎระเบียบระหว่างประเทศที่สหรัฐฯ มองว่าไม่เอื้อประโยชน์ต่อตนเอง

แนวคิดของประเทศในยุโรปต่อโครงการ ขีปนาวุธป้องกันประเทศ

ประเทศ สมาชิกของกลุ่มองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organisation-NATO) หรือนาโต ส่วนมากแล้วมีท่าทีไม่เห็นด้วยต่อโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ²¹ อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่ได้เห็นด้วยกับโครงการ รัฐต่างๆ ในยุโรปกลับมีหิบบยกประเด็นนี้ขึ้นมาสู่เวทีถกเถียงกันอย่างจริงจัง อาจเป็นเพราะยุโรปเองเข้าใจเหตุผลทางยุทธศาสตร์ และผลประโยชน์ที่สหรัฐฯ กำลังเดินเกมอยู่ ว่าเป็นไปเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ แต่ประเด็นที่ยุโรปกังวล น่าจะเป็นท่าทีของรัสเซีย และจีนต่อโครงการนี้ เพราะยุโรปตระหนักดีว่า การพัฒนาขีปนาวุธขึ้นมาเช่นนี้ ย่อมจะส่งผลกระทบด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ทางทหารของรัสเซียและจีนในฐานะที่เป็นประเทศที่เน้นความมั่นคงเป็นลำดับต้น และกังวลถึงปฏิกริยาตอบโต้ของสองประเทศ หรือประเทศอื่นๆ ที่อาจตอบสนองเช่นกัน

ในทัศนะของประชาชนยุโรป เช่น ในอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเยอรมนี ที่ติดตามเรื่องขีปนาวุธป้องกันประเทศอย่างใกล้ชิดนี้ ประชาชนมีความกังวลต่อภัยคุกคามที่สหรัฐอเมริกากล่าวอ้างน้อยมาก เช่น เรื่องขีปนาวุธของเกาหลีเหนือ จากตะวันออกกลาง หรือแม้กระทั่งจากอิรัก หรืออิหร่าน นอกจากนี้ จากผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่าประชาชนชาวฝรั่งเศสมองว่า ภัยคุกคามที่ตนเองกังวล คือภัยที่มาจากกลุ่มอิสลามหัวรุนแรง (Islamic

²¹ <http://www.eusec.org/becher.htm> (สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2006).

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

Fundamentalism) และการก่อการร้ายระหว่างประเทศ²² อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไป ฝ่ายรัฐบาลของยุโรปเริ่มให้ความสนใจต่อเหตุผลของฝ่ายสหรัฐอเมริกาขึ้นบ้าง ด้วยข้อมูลการประมาณการถึงการเกิดขึ้นของภัยคุกคามด้านขีปนาวุธ

เหตุที่สองฝ่าย อันได้แก่ ฝ่ายสหรัฐอเมริกา และฝ่ายยุโรป มองแตกต่างกันเรื่องประเด็นความมั่นคงนั้น เนื่องจากสองฝ่ายมีวัฒนธรรมของความมั่นคงที่แตกต่างกัน ฝ่ายสหรัฐอเมริกามองเน้นไปเรื่องการทหารที่สามารถเห็นได้จับต้องได้ และความสามารถทางการทหาร (Hard Power) ในขณะที่ฝ่ายยุโรปจะเน้นมองไปทางการซึ่งนำหนักคุณค่าของการเมือง เช่น สหรัฐอเมริกาจะมองทางด้านยุทธศาสตร์ทางการทหารที่รัฐอันธพาล (Rogue State) ใช้เมื่อเกิดเหตุการณ์ ในขณะที่ยุโรปจะเน้นการมองไปที่บริบททางการเมือง ซึ่งผลจากการมองที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้เกิดการตอบโต้ที่แตกต่างกัน คือ สหรัฐอเมริกาจะเน้นไปทางการใช้อาวุธยุทธโศภณ เช่น ขีปนาวุธป้องกันประเทศที่เกิดขึ้น เป็นต้น ในขณะที่ยุโรปจะใช้กลไกทางการเมืองเพื่อเข้าแก้ไขปัญหา²³

หากมองถึงท่าทีหรือปฏิกิริยาตอบโต้ของประเทศต่างๆ เราสามารถพบได้ว่าประเทศที่เห็นด้วยต่อโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ เช่น อังกฤษ นอร์เวย์ อิตาลี เดนมาร์ก และตุรกี เป็นต้น ในขณะที่ประเทศที่ต่อต้านได้แก่ ฝรั่งเศส และรัสเซีย เป็นต้น

○ ประเทศที่เห็นด้วย

สหราชอาณาจักร.- ในปี 2002 นายกรัฐมนตรีของอังกฤษลงนามเห็นด้วยกับสหรัฐอเมริกาในการยกระดับสถานีเรดาร์ฟลายอิงเดลส์ (Fylingdales) ในยอร์กเชียร์ (Yorkshire) ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของระบบ

²² http://www.armscontrol.org/act/2001_05/pierre.asp?print (สืบค้นเมื่อ 7

มิถุนายน 2006).

²³ เพิ่งอ้าง.

ชิปนาอูธป้องกันประเทศตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีบิล คลินตัน (Bill Clinton) โดยสหรัฐอเมริกาจะใช้สองที่นี้เป็นสถานที่รับสัญญาณของเครือข่ายดาวเทียมตรวจจับแสงอินฟราเรด (Infrared) ซึ่งการร้องขอดังกล่าวทำให้อังกฤษตัดสินใจที่จะไม่ดำเนินการใดๆ ที่จะเป็นการกระทบกระเทือนสายสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา จนนำไปสู่การออกเอกสาร Defence Policy in 2001 ซึ่งสรุปได้ว่า

“ประเทศที่น่าสงสัยหนึ่งประเทศหรือมากกว่าหนึ่งประเทศ จะมีหัวรบอาวุธเคมี ชีวภาพ หรือถึงขั้นนิวเคลียร์ จะสามารถยิงได้ถึงสหราชอาณาจักรก่อนปี 2030”²⁴

และท้ายที่สุดก็สนับสนุนโครงการโดยกล่าวว่ามีความจำเป็นที่จะต้องขัดขวางและชูปรากรมภัยคุกคามรูปแบบใหม่เหล่านี้ด้วยยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมทั้งระบบอาวุธเชิงรุกและเชิงรับ²⁵ โดยอังกฤษแสดงความต้องการของตนในการที่มีความพยายามให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานยิงในอังกฤษเนื่องจากอังกฤษมองว่าจะสร้างความมั่นคงให้แก่อังกฤษมากยิ่งขึ้น²⁶ อย่างไรก็ตามในประเด็นผู้ควบคุมฐานปล่อยชิปนาอูธในฟลายอิงเดลล์ยังไม่มีบทสรุปว่าใครจะมีอำนาจควบคุมการปล่อยชิปนาอูธ

มกราคม ปี 2007 นางวิกตอเรีย นูแลนด์ (Victoria Nuland) เอกอัครราชทูตประจำนาโตได้เขียนจดหมายไปยังประเทศต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานที่ตั้งชิปนาอูธในยุโรปให้แก่ประเทศต่างๆ เป็นทางเลือก อีกทั้งเสริมว่าอังกฤษได้เข้าร่วมให้ความร่วมมือแล้ว และเพิ่มเติมว่าอังกฤษและสหรัฐอเมริกาได้ปรึกษาหารือกันเพิ่มเติมในประเด็นสถานที่ตั้งฐานปล่อยชิปนาอูธว่าสถานที่ใดมีความเหมาะสม

²⁴ <http://www.basicint.org/pubs/Papers/BP36.htm> (สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2006).

²⁵ ฉันทิมา ย่องสุริรักษ์, อ้างแล้ว, หน้า 75.

²⁶ Britain wants to host America's missile-defence shield, The Economist, 23 February 2007.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

นอร์เวย์ - ทั้งสองประเทศมีชายแดนติดกับรัสเซีย และเป็นสองประเทศที่ดำเนินการเรื่องการป้องกันตามแนวชายแดนอย่างเอาจริงเอาจังมากที่สุด²⁷

นอร์เวย์มีระบบอาวุธที่น่าสนใจในการสนับสนุนการทำงานของขีปนาวุธป้องกันประเทศ นั่นก็คือระบบ NASAMS II และเรือรบ (Frigate) Frithjof Nansen โดยทั้งสองระบบนี้ได้เริ่มปฏิบัติการครั้งแรกในปี 2006

สถาบันวิจัยระบบการป้องกันภัยแห่งนอร์เวย์ (the Norwegian Defence Research Establishment) ได้ทำการวิจัยหาวิธีให้นอร์เวย์ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในขีปนาวุธป้องกันประเทศ โดยได้ข้อเสนอแนะ เช่น ให้พัฒนาระบบ NASAMS ต่อไป ให้มีการพัฒนาระบบ TMD เพื่อรองรับระบบเรือรบแบบใหม่ และให้เงินสนับสนุนนาโตในการพัฒนาระบบของโครงการ TMD/MD²⁸

นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังมีสถานีเรดาร์ X-Band อยู่ในนอร์เวย์ โดยเหตุผลของรัฐบาลนอร์เวย์ที่ให้มีการเข้าไปติดตั้ง X-Band คือ ติดตามความเคลื่อนไหวของเศษขยะในอวกาศ²⁹

อิตาลี - เป็นประเทศเดียวที่ออกมาสนับสนุนอย่างเปิดเผย เช่น การที่นายซิลวีโอ เบร์ลุสโกนี (Silvio Berlusconi) นายกรัฐมนตรีของอิตาลี ออกแถลงการณ์ ณ กรุงวอชิงตันโดยกล่าวว่าสหรัฐอเมริกาทำถูกต้องอย่างระแวดระวังดีแล้ว รวมไปถึงการที่นายอันโตนิโอ มาร์ติโน (Antonio Martino) ที่ปรึกษาด้านการป้องกันประเทศของเบร์ลุสโกนีเสนอไปถึงโครงการขีปนาวุธร่วมกันในยุโรป เพราะเชื่อว่ายุโรปมีโอกาสที่จะถูกคุกคามมากกว่าที่สหรัฐอเมริกาคงจะถูกคุกคาม³⁰

²⁷ Bertel Heurlin and Sten Rynning, Eds, *Missile Defence: International, Regional and National Implications*, Oxon: Routledge, 2005, p. 173.

²⁸ เพิ่งอ้าง, p.173.

²⁹ จันทิมา อ่องสุริย์, อ้างแล้ว, หน้า 76.

³⁰ เพิ่งอ้าง, หน้า 76.

เดนมาร์ก - ยอมรับการเข้ามาตั้งฐานเรดาร์ที่เมืองธูล (Thule) ในกรีนแลนด์เนื่องจากเดนมาร์กไม่สามารถเข้าร่วมในก่อตั้ง NATO Response Force³¹ ซึ่งสหรัฐอเมริกาต้องการให้จัดตั้งขึ้นเพื่อรับมือกับการก่อการร้าย หรือการรักษาความมั่นคงและความสงบได้ เดนมาร์กจึงแก้เกมด้วยการอนุญาตให้เข้าไปตั้งฐานเรดาร์ได้ เพื่อรักษาสถานภาพความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกาไว้ ซึ่งกรีนแลนด์เองก็ยอมให้เข้ามา เนื่องจากคาดหวังจะรักษาความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือทางด้านการศึกษา³²

ตุรกี - ในฐานะที่จะเป็นผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป ออกมาแสดงความคิดเห็นว่า หากโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศนี้สามารถป้องกันได้จริง ก็เป็นไปได้ที่ตุรกีอาจอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาเข้าไปตั้งฐานขีปนาวุธป้องกันประเทศในตุรกีได้³³ เนื่องจากตุรกีมองว่าประเทศตนเองถูกแวดล้อมไปด้วยประเทศที่มีขีปนาวุธ ซึ่งอาจเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งตน

โปแลนด์ - แม้สหรัฐอเมริกาจะยังไม่เสนอโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศสู่โปแลนด์ แต่ดูเหมือนว่าโปแลนด์กลับเป็นประเทศที่พร้อมจะสนองข้อเสนอหากสหรัฐอเมริกายื่นข้อเสนอให้ แต่ไม่ใช่ด้วยเหตุผลทางด้านความมั่นคง หรือความหวาดหวั่นต่อภัยคุกคาม หากแต่เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐอเมริกาไว้ แต่หากโปแลนด์จะกังวลเรื่องการแพร่กระจายขีปนาวุธนั้น โปแลนด์จะกังวลประเด็นนี้ไปทางรัสเซียมากกว่า³⁴ นอกจากนี้โปแลนด์ยังแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นขีปนาวุธที่

³¹ NATO Response Force คือกองกำลังที่มีความพร้อมและเทคโนโลยีขั้นสูง เตรียมพร้อมสำหรับทางอากาศ บก และทางทะเล มีความพร้อมที่จะออกทำการในทุกเวลาตามต้องการ. (ข้อมูลจาก <http://www.nato.int/issues/nrf/index.html> [สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2006]).

³² <http://www.inesap.org/bulletin21/bul21art29.htm> (สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2006).

³³ จันทิมา อ่องสุริย์, อ้างแล้ว, หน้า 76.

³⁴ Contemporary Security, Vol. 26, No. 3 (December 2005): Taylor & Francis, pp. vii-xiv.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

รัสเซียได้พัฒนาขึ้น ว่าการพัฒนาขีปนาวุธของรัสเซียทำให้โปแลนด์
หวาดกลัว จึงทำให้โปแลนด์ต้องการขีปนาวุธป้องกันประเทศจาก
สหรัฐอเมริกามาป้องกัน

○ ประเทศที่ไม่เห็นด้วย

ในขณะที่เหตุผลของประเทศที่คัดค้าน คือการที่สหรัฐอเมริกา
ออกมาพัฒนาอาวุธเช่นนี้ เท่ากับเป็นการละเมิดสนธิสัญญา ABM (Anti-
Ballistic Missile Treaty) ที่เคยลงนามไว้กับรัสเซียเมื่อปี 1972 ซึ่งปรากฏว่า
การละเมิดสัญญาเพื่อแสวงหาสันติภาพ กลับกลายเป็นการละเมิดสัญญา
อันนำมาซึ่งความขัดแย้งและการแข่งขันเสียมากกว่า นาโตมีปฏิกิริยาที่วิตก
กังวลกับโครงการนี้ ในเรื่องงบประมาณที่จะต้องขึ้น เนื่องจากเป็น
งบประมาณจำนวนมาก และประเทศสมาชิกของกลุ่มส่วนมากก็ไม่เห็น
ด้วยกับโครงการ³⁵

ฝรั่งเศส - ให้เหตุผลของการไม่สนับสนุนว่า การละเมิดสัญญา
ABM นั้น น่าจะส่งผลให้เกิดการแพร่กระจายอาวุธมากขึ้นในอนาคต แม้ว่า
ฝรั่งเศสจะเห็นด้วยกับสหรัฐในประเด็นเรื่องการแพร่กระจายของอาวุธ แต่ก็
มองว่าระดับของภัยคุกคามนั้น ไม่รุนแรงเท่ากับที่สหรัฐอเมริกามอง

อย่างไรก็ตาม การต่อต้านโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของ
สหรัฐอเมริกาโดยประเทศฝรั่งเศสนั้นกลับถูกเข้าใจผิดในสหรัฐอเมริกา เช่น
ในบทความของไมเคิล กอร์ดอน (Michael Gordon) ในนิวยอร์กไทม์
(New York Times) อ้างว่าการที่ฝรั่งเศสต่อต้านโครงการขีปนาวุธป้องกัน
ประเทศของสหรัฐอเมริกาเนื่องจากฝรั่งเศสกลัวว่าโครงการขีปนาวุธป้องกัน
ประเทศของสหรัฐอเมริกาส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพของ
Small Missile Deterrent ซึ่งเป็นโครงการของฝรั่งเศสเอง แต่ฝรั่งเศสได้ให้
เหตุผลของการไม่เห็นด้วยกับโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศว่า ไม่มี
ความจำเป็นที่ฝรั่งเศสจะต้องกังวลในประเด็นขีปนาวุธป้องกันประเทศของ

³⁵ <http://www.eusec.org/becher.htm> (สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2006).

สหรัฐอเมริกา เนื่องจากไม่ว่าโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาจะมีผลเช่นใด ฝรั่งเศสเองมีนิวเคลียร์อยู่ในครอบครองอยู่แล้วกว่า 450 หัวรบที่เป็นขีปนาวุธข้ามทวีป และมีฐานปล่อยอยู่ที่เรือดำน้ำและฐานปล่อยที่ไม่สามารถตรวจจับได้ และขีปนาวุธที่ประกอบไปด้วยตัวล่อที่สลับซับซ้อน รวมไปถึงการเล็งที่สามารถเล็งได้หลายทิศทาง³⁶ ซึ่งจากประสิทธิภาพที่มีนี้เอง ทำให้ฝรั่งเศสมองว่าสามารถป้องกันตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องใช้ขีปนาวุธของสหรัฐอเมริกา

รัสเซีย - รัสเซียเป็นอีกหนึ่งในประเทศที่ออกมาท้าทายอำนาจของโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาอย่างชัดเจน เช่น เมื่อมีการเปิดตัวขีปนาวุธข้ามทวีปโตโปล-เอ็ม (ขีปนาวุธ Topol-M เป็นชื่อเรียกของรัสเซีย ในขณะที่นาโตเรียกขีปนาวุธ Topol-M ว่า SS-27³⁷) พร้อมทั้งกล่าวเสริมถึงศักยภาพในการทะลุทะลวงขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาได้³⁸

รัสเซียแสดงความกังวลต่อท่าทีของสหรัฐอเมริกาในการพยายามที่จะเป็นอภิมหาอำนาจ และเรียกโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริการว่าเป็น “Son of Star Wars”³⁹ พร้อมเสริมว่าการพยายามสร้างขีปนาวุธที่มีอำนาจครอบคลุมถึงได้หวันและญี่ปุ่นเช่นนี้ ก็เท่ากับเป็นการฉีกสนธิสัญญา ABM ที่ลงนามร่วมกันไว้ในปี ค.ศ.1972 ให้พังลง

แม้โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศจะเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับยุโรป แต่ยุโรปเองก็ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงศักยภาพของตนเองที่จะ

³⁶ <http://www.brookings.edu/fp/cusf/analysis/missd.htm> (สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2006).

³⁷ สามารถหาอ่านข้อมูลเกี่ยวกับ Topol-M โดยละเอียดได้ที่ <http://www.globalsecurity.org/wmd/world/russia/rt-2pmu.htm>

³⁸ สามารถหาอ่านข่าวการเปิดตัวขีปนาวุธ Topol-M ได้ที่ <http://english.pravda.ru/print/russia/9165-topolm-0>

³⁹ Catherine Danks, *Russian Politics and Society: An Introduction*, England: Perason, 2001, p. 262.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

สามารถจัดการกับโครงการด้านอาวุธป้องกันตนเอง เนื่องจาก โครงการนี้เป็นโครงการที่ต้องใช้เงินจำนวนมาก กล่าวคือต้องใช้งบประมาณในการดูแลกว่า 3 พันล้าน ถึง 6 พันล้าน เหรียญสหรัฐต่อปี ซึ่งสหรัฐอเมริกาสามารถหามาสนับสนุนได้ ในขณะที่ประเทศต่างๆ ในยุโรปยังคงต้องจัดการกับเรื่องนโยบายการป้องกันและความมั่นคงแห่งยุโรป (European Security and Defence Policy-ESDP) และนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงต่างๆ ที่ทำให้ไม่สามารถเข้ามาดูแลจัดการกับขีปนาวุธป้องกันประเทศได้ อีกทั้งยุโรปเองก็ได้ริเริ่มโครงการขีปนาวุธป้องกันยุโรป (European Missile Defence) ซึ่งทำให้งบประมาณที่ต้องใช้ ต้องดูแล จัดลำดับความสำคัญไปที่ละเรื่อง เนื่องจากสหภาพยุโรปขาดงบประมาณในการดูแลจัดการเรื่อง ESDP อยู่เช่นกัน ซึ่งสหรัฐอเมริกาเองจะเข้ามาสนับสนุนบางส่วนให้สหภาพยุโรปเพิ่มการป้องกันตนเองในช่วงที่สหภาพยุโรปขาดงบประมาณ จากการที่สหภาพยุโรปต้องดูแลกองทัพที่อาจจะสำคัญในสายตาของสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรปกลับมีความต้องการที่จะนำงบประมาณส่วนนั้นไปใช้ในเรื่องสังคม การขยายสมาชิกภาพ หรือ การศึกษามากกว่า ซึ่งหากมองตามที่กล่าวมาทั้งหมดแล้ว จะพบถึงปัญหาเรื่องงบประมาณที่สหภาพยุโรปต้องเจอและรับมือกับโครงการขีปนาวุธ หรือ โครงการด้านความมั่นคงนั่นเอง

อีกทั้งมีแนวโน้มว่าในอนาคตสหภาพยุโรปเองจะเพิ่มความสำคัญในประเด็นเรื่องความมั่นคงของตนเองมากขึ้นเป็นลำดับ โดยมีสาเหตุมาจากการก่อการร้ายสากลที่ดูจะรุนแรงและแพร่กระจายไปเป็นปัญหาทั่วโลกมากขึ้นเรื่อยๆ รวมไปถึงความรุนแรงของกลุ่มก่อการร้าย และความสามารถของประเทศในตะวันออกกลางที่เริ่มเสริมสร้างสมรรถนะ (enrich) แร่ยูเรเนียมอีกครั้ง เช่น ในอิหร่านที่เริ่มหันกลับมาพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์อีกครั้ง เป็นต้น แม้ว่าการพัฒนานั้นจะดำเนินต่อไปด้วยเหตุผลของการพัฒนาเพื่อสันติ แต่สหรัฐอเมริกา และพันธมิตรที่เหนียวแน่นเช่น อังกฤษคงจะไม่ปล่อยให้เหตุการณ์หรือการพัฒนาเหล่านี้ดำเนินไปได้อย่าง

ต่อเนื่องและราบรื่น ด้วยเหตุผลทางความมั่นคงตามที่สหรัฐอเมริกากล่าวอ้าง

สหรัฐอเมริกายังขอร้องให้ประเทศต่างๆ ในนาโตเข้าร่วมโครงการ และร่วมกันพัฒนาระบบขีปนาวุธ โดยจะเห็นได้จากการประชุมของนาโต ที่กรุงปราก (Prague) ในปี 2002 ได้มีความตกลงหลังการประชุมหลายเรื่อง รวมไปถึงเรื่องการจัดหาความสามารถที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพในกลุ่มของสมาชิก เพื่อให้สามารถบรรลุความตั้งใจได้ รวมไปถึงการจัดการกับปัญหาใหม่ทั้งการก่อการร้าย การแพร่กระจายของอาวุธที่มีอำนาจในการทำลายล้างสูง (WMD) รวมไปถึงการเคลื่อนย้ายและการส่ง (delivery) อาวุธเหล่านั้น⁴⁰ จากข้อความเหล่านี้ แสดงถึงปัญหาภัยคุกคามของขีปนาวุธ อีกทั้งยังให้มีการเริ่มต้นการศึกษา “โครงการขีปนาวุธแห่งนาโต” (a new NATO Missile Defence)⁴¹ เพื่อศึกษาหาทางเลือกในการป้องกันพันธมิตรของกลุ่ม ที่อาจได้รับภัยคุกคามจากขีปนาวุธ

ขีปนาวุธป้องกันยุโรป จึงเป็นหนทางเลือกใหม่สำหรับยุโรปในการพัฒนาเพื่อป้องกันตนเอง โดยโครงการจัดเป็นโครงการขีปนาวุธประเภท Theatre Missile Defence (TMD) คือ เป็นขีปนาวุธที่มีขีดความสามารถในการป้องกันตนเองจากขีปนาวุธระยะสั้นและระยะกลาง (SRBM และ MRBM) โดยสหรัฐอเมริกาและยุโรปมองว่ามีความเป็นไปได้ที่ประเทศซึ่งครอบครองขีปนาวุธเหล่านี้ อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของยุโรปในอนาคต โครงการขีปนาวุธป้องกันยุโรปจึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาต่อไป เพื่อเข้าใจถึงท่าทีและการพัฒนาโครงการและหลักการคิดต่อไปในอนาคต เนื่องจากแม้ดังที่กล่าวมาในข้างต้นว่า ในยุโรปเองนั้นประกอบไปด้วยหลายประเทศที่เห็นด้วยต่อโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา และหลายประเทศที่ไม่เห็นด้วย แต่การที่ยุโรปกลับมาพัฒนาโครงการนี้ด้วยตนเองนั้น เปรียบเสมือนการกลืนน้ำลายตนเองหรือไม่ และความร่วมมือในกลุ่มที่อยู่

⁴⁰ Bertel Heurlin and Sten Rynning, Eds, Ibid., p. 112-113.

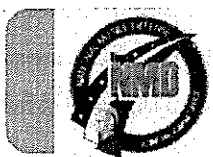
⁴¹ เพิ่งอ้าง, หน้า 113.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

ใกล้ชิดกันนั้นจะเป็นไปได้ จะราบรื่น และได้รับเงินสนับสนุนหรือไม่ เพราะโครงการต้องใช้เงินจำนวนมากมหาศาลในการพัฒนา และกลุ่มประเทศที่ไม่เห็นด้วย คงไม่พอใจหรือไม่ยินดียิ่งนักขนาดที่จะยอมมอบเงินจำนวนมากเพื่อให้เกิดโครงการที่ตนเองไม่เห็นถึงความจำเป็นหรือเป็นโครงการที่อาจจะไม่มีประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาที่ไปตั้งฐานยิงขีปนาวุธอยู่ในประเทศอื่นๆ เช่น สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย กรีนแลนด์ อาจส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นๆ กับประเทศอื่นที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตที่อาจอยู่ในสภาวะที่ไม่มั่นคงเกิดความสั่นคลอนหรือเกิดความไม่เชื่อใจกัน จนนำไปสู่ความบาดหมางทางความสัมพันธ์ได้

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาก็จะเปรียบเสมือนหนทางที่อาจเป็นแม่แบบให้กับยุโรปในการพัฒนาขีปนาวุธหรืออาจจะเป็นบทเรียนสำคัญในความผิดพลาดของโครงการในการสูญเสียเงินมหาศาลในการลงทุน และเป็นการสร้างความสะพรึงกลัวไปทั่วโลก จนเกิดการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ทั่วโลก อันจะนำไปสู่ความไม่มั่นคงอันเกิดจากความพยายามสร้างความมั่นคงในโลกอีกครั้งหนึ่ง

รูปภาพ 2

ตราโครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ

(<http://www.fas.org/spp/starwars/program/nmd>)

เอกสารอ้างอิง

ฉันทิมา อ่องสุริรักษ์, นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา: เป้าหมายในการผลักดัน
โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศ (National Missile Defence), (กรุงเทพฯ:
งานวิจัยเสริมหลักสูตร, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2547
รอฮีม ปรามาส, สงครามอนาคต และนวัตกรรมทางทหาร 1, (กรุงเทพฯ: มติชน), 2547.

Catherine Danks, *Russian Politics and Society: An introduction*, (Essex:
Perason Education), 2001

Bertel Heurlin and Sten Rynning (Editor), *Missile Defence: International,
Regional and National Implications* (Oxon: Routledge), 2005

Contemporary Security, Vol. 26, No. 3 (December 2005): Taylor & Francis

Journal of Conflict and Security Law, Vol. 5 No. 2 (2000): Oxford University
Press

Journal of Slavic Military Studies, 19:1 – 24, 2006: Taylor & Francis

<http://news.bbc.co.uk>

<http://usinfo.state.gov>

<http://www.armscontrol.org>

<http://www.basicint.org>

<http://www.brookings.edu>

<http://www.bu.edu>

<http://www.defencelink.mil>

<http://www.eusec.org>

<http://www.economist.com>

<http://www.fas.org>

<http://www.folketinget.dk>

<http://www.globalsecurity.org>

<http://www.ineasap.org>

<http://www.missilethreat.com>

<http://www.nato.int>

<http://www.pravda.ru>

<http://www.wikipedia.org>

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

ภาคผนวก

Treaty between the United States of America
And the Union of Soviet Socialist Republics
on the Limitation of Anti-Ballistic Missile Systems

Signed at Moscow May 26, 1972

Ratification advised by U.S. Senate August 3, 1972

Ratified by U.S. President September 30, 1972

Proclaimed by U.S. President October 3, 1972

Instruments of ratification exchanged October 3, 1972

Entered into force October 3, 1972

The United States of America and the Union of Soviet Socialist Republics, hereinafter referred to as the Parties,

Proceeding from the premise that nuclear war would have devastating consequences for all mankind,

Considering that effective measures to limit anti-ballistic missile systems would be a substantial factor in curbing the race in strategic offensive arms and would lead to a decrease in the risk of outbreak of war involving nuclear weapons,

Proceeding from the premise that the limitation of anti-ballistic missile systems, as well as certain agreed measures with respect to the limitation of strategic offensive arms, would contribute to the creation of more favourable conditions for further negotiations on limiting strategic arms,

Mindful of their obligations under Article VI of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons,

Declaring their intention to achieve at the earliest possible date the cessation of the nuclear arms race and to take effective measures toward reductions in strategic arms, nuclear disarmament, and general and complete disarmament,

Desiring to contribute to the relaxation of international tension and the strengthening of trust between States,

Have agreed as follows:

Article I

1. Each Party undertakes to limit anti-ballistic missile (ABM) systems and to adopt other measures in accordance with the provisions of this Treaty.
2. Each Party undertakes not to deploy ABM systems for a defense of the territory of its country and not to provide a base for such a defense, and not to deploy ABM systems for defense of an individual region except as provided for in Article III of this Treaty.

Article II

1. For the purpose of this Treaty an ABM system is a system to counter strategic ballistic missiles or their elements in flight trajectory, currently consisting of:
 - (a) ABM interceptor missiles, which are interceptor missiles constructed and deployed for an ABM role, or of a type tested in an ABM mode;
 - (b) ABM launchers, which are launchers constructed and deployed for launching ABM interceptor missiles; and
 - (c) ABM radars, which are radars constructed and deployed for an ABM role, or of a type tested in an ABM mode.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

2. The ABM system components listed in paragraph 1 of this Article include those which are:

- (a) operational;
- (b) under construction;
- (c) undergoing testing;
- (d) undergoing overhaul, repair or conversion; or
- (e) mothballed.

Article III

Each Party undertakes not to deploy ABM systems or their components except that:

(a) within one ABM system deployment area having a radius of one hundred and fifty kilometers and centred on the Party's national capital, a Party may deploy: (1) no more than one hundred ABM launchers and no more than one hundred ABM interceptor missiles at launch sites, and (2) ABM radars within no more than six ABM radar complexes, the area of each complex being circular and having a diameter of no more than three kilometers; and

(b) within one ABM system deployment area having a radius of one hundred and fifty kilometers and containing ICBM silo launchers, a Party may deploy: (1) no more than one hundred ABM launchers and no more than one hundred ABM interceptor missiles at launch sites, (2) two large phased-array ABM radars comparable in potential to corresponding ABM radars operational or under construction on the date of signature of the Treaty in an ABM system deployment area containing ICBM silo launchers, and (3) no more than eighteen ABM radars each having a potential less than the potential of the smaller of the above-mentioned two large phased-array ABM radars.

Article IV

The limitations provided for in Article III shall not apply to ABM systems or their components used for development or testing, and located within current or additionally agreed test ranges. Each Party may have no more than a total of fifteen ABM launchers at test ranges.

Article V

1. Each Party undertakes not to develop, test, or deploy ABM systems or components which are sea-based, air-based, space-based, or mobile land-based.

2. Each Party undertakes not to develop, test or deploy ABM launchers for launching more than one ABM interceptor missile at a time from each launcher, not to modify deployed launchers to provide them with such a capacity, not to develop, test, or deploy automatic or semi-automatic or other similar systems for rapid reload of ABM launchers.

Article VI

To enhance assurance of the effectiveness of the limitations on ABM systems and their components provided by the Treaty, each Party undertakes:

(a) not to give missiles, launchers, or radars, other than ABM interceptor missiles, ABM launchers, or ABM radars, capabilities to counter strategic ballistic missiles or their elements in flight trajectory, and not to test them in an ABM mode; and

(b) not to deploy in the future radars for early warning of strategic ballistic missile attack except at locations along the periphery of its national territory and oriented outward.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

Article VII

Subject to the provisions of this Treaty, modernisation and replacement of ABM systems or their components may be carried out.

Article VIII

ABM systems or their components in excess of the numbers or outside the areas specified in this Treaty, as well as ABM systems or their components prohibited by this Treaty, shall be destroyed or dismantled under agreed procedures within the shortest possible agreed period of time.

Article IX

To assure the viability and effectiveness of this Treaty, each Party undertakes not to transfer to other States, and not to deploy outside its national territory, ABM systems or their components limited by this Treaty.

Article X

Each Party undertakes not to assume any international obligations which would conflict with this Treaty.

Article XI

The Parties undertake to continue active negotiations for limitations on strategic offensive arms.

Article XII

1. For the purpose of providing assurance or compliance with the provisions of this Treaty, each Party shall use national technical means of verification at its disposal in a manner consistent with generally recognised principles of international law.

2. Each Party undertakes not to interfere with the national technical means of verification of the other Party operating in accordance with paragraph 1 of this Article.

3. Each Party undertakes not to use deliberate concealment measures which impede verification by national technical means of compliance with the provisions of this Treaty. This obligation shall not require changes in current construction, assembly, conversion, or overhaul practices.

Article XIII

1. To promote the objectives and implementation of the provisions of this Treaty, the Parties shall establish promptly a Standing Consultative Commission, within the framework of which they will:

(a) consider questions concerning compliance with the obligations assumed and related situations which may be considered ambiguous:

(b) provide on a voluntary basis such information as either Party considers necessary to assure confidence in compliance with the obligations assumed:

(c) consider questions involving unintended interference with national technical means of verification:

(d) consider possible changes in the strategic situation which have a bearing on the provisions of this Treaty:

(e) agree upon procedures and dates for destruction or dismantling of ABM systems or their components in cases provided for by the provisions of this Treaty:

(f) consider, as appropriate, possible proposals for further increasing the viability of this Treaty: including proposals for amendments in accordance with the provisions of this Treaty:

(g) consider, as appropriate, proposals for further measures aimed at limiting strategic arms.

โครงการขีปนาวุธป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา
และผลต่อยุโรป

2. The Parties through consultation shall establish, and may amend as appropriate, Regulations for the Standing Consultative Commission governing procedures, composition and other relevant matters.

Article XIV

1. Each Party may propose amendments to this Treaty. Agreed amendments shall enter into force in accordance with the procedures governing the entry into force of this Treaty.

2. Five years after entry into force of this Treaty, and at five-year intervals thereafter, the Parties shall together conduct a review of this Treaty.

Article XV

1. This Treaty shall be of unlimited duration.

2. Each Party shall, in exercising its national sovereignty, have the right to withdraw from this Treaty if it decides that extraordinary events related to the subject matter of this Treaty have jeopardised its supreme interests. It shall give notice of its decision to the other Party six months prior to withdrawal from the Treaty. Such notice shall include a statement of the extraordinary events the notifying Party regards as having jeopardised its supreme interests.

Article XVI

1. This Treaty shall be subject to ratification in accordance with the constitutional procedures of each Party. The Treaty shall enter into force on the day of the exchange of instruments of ratification.

2. This Treaty shall be registered pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

DONE at Moscow on May 26, 1972, in two copies, each in the English and Russian languages, both texts being equally authentic.

FOR THE UNITED STATES OF AMERICA:

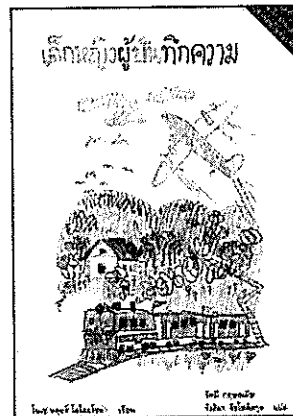
RICHARD NIXON

President of the United States of America

FOR THE UNION OF SOVIET SOCIALIST REPUBLICS:

L. I. BREZHNEV

General Secretary of the Central Committee of the CPSU

“...มาเจอแล้ว เด็กหญิงตัวน้อยผู้ฝันที่รักความฝัน
อาศัยอยู่กับแม่ในบ้านเล็กแถบชนเมือง
แม้ทั้งสองจะยากจน แต่กลับเป็นเจ้าของสิ่งล้ำค่า
มหาศาลซึ่งดีค่าเป็นตัวเงินมิได้
นั่นคือ มิตรภาพอันยิ่งใหญ่...”

เด็กหญิงผู้บันทึกความฝัน

ไอแซค หลุยส์ โอโลโยโซล่า
แปลโดย รัชมี กฤษณมิษ
รังสิมา จิรโชติสกุล

อ่านโดย ณรงค์เดช พันระพุมมี

เรื่องนี้ เริ่มต้นที่เด็กหญิงผู้หนึ่ง มานูเอล่า ผู้ได้ชื่อว่าเป็นเด็กหญิงผู้บันทึกความฝัน และอาศัยอยู่กับแม่ในบ้านเล็กแถบชนเมือง แม้ทั้งสองจะยากจน แต่กลับเป็นเจ้าของสิ่งล้ำค่ามหาศาลซึ่งตีราคาเป็นตัวเงินไม่ได้ นั่นคือ มิตรภาพอันยิ่งใหญ่ ความหวังสดใสในชีวิต และที่สำคัญที่สุดคือหัวใจที่กล้าฝันถึงสิ่งที่สูงส่งสุดเอื้อม และสามารถสานฝันนั้นได้เป็นจริงได้

เรื่องราวของมานูเอล่าเริ่มต้นที่บ้านหลังเล็กๆ ที่อยู่กลางทุ่งหญ้า ห่างไกลจากตัวเมือง มานูเอล่าเพิ่งย้ายเข้ามาโรงเรียนใหม่หลังจากย้ายมาจากมาดริด ที่นี่เธอได้พบกับคุณครูสาวผู้ใจดีชื่อมาริสลา และเพื่อนใหม่อีกหลายคน ในหมู่เพื่อนใหม่เหล่านั้น คนที่เห็นจะเป็นนักแกล้งตัวงาก็คือเบรลีโอในตอนแรก แต่หลังจากนั้นไม่กี่วันเด็กชายก็เสนอที่จะนำเนื้อสัตว์มาให้เธอกับแม่ มานูเอล่าลงกับคำพูดนั้นและกับกอดปัดไปในที่สุด แต่เบรลีโอเอา

ปริทัศน์หนังสือ

ไปติดต่อ เขาพูดถึงหมาที่สร้างความวุ่นวายให้กับร้านขายเนื้อ บอกว่าเขาติด
ลึนใจที่จะนำมาให้ แต่เด็กหญิงไม่แน่ใจว่าเขาจะเก็บเอาไปคิด

เรื่องถัดมาที่ตอนปิดเทอม หนังสือแสดงให้เห็นอาชีพของแม่เธอ
หรือ สุสดีน่า แม่ของมานูเอล่าทำงานในปั๊มน้ำมันแห่งหนึ่ง เด็กหญิงรู้สึก
เบื่อเหลือทน จึงขอให้แม่พาเธอไปที่ปั๊มน้ำมันด้วย แต่สุสดีน่าไม่อนุญาตโดยบอก
ว่า ไม่ต้องการให้เด็กๆ ไปยุ่งยามแฉ่วนั้น หลังจากนั้นไม่นาน ครูมาริสาก็มา
ที่บ้าน เธอยกโทรทัศน์เก่ามาให้ ครูได้รู้ว่าพ่อของมานูเอล่าอยู่ในคุกที่
สหรัฐอเมริกา จึงทำให้ส่งสารสองแม่ลูกเพิ่มมากขึ้น แม่เล่าว่าพ่อของมานูเอล่า
เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนชาวอเมริกันซึ่งถูกเนรเทศ แล้วมาอยู่ที่
สเปน จนได้พบแม่ของเธอและแต่งงานด้วยกันในที่สุด เมื่อมานูเอล่าอายุ
สามขวบพ่อก็กับไปสหรัฐฯ อีกโดยนึกว่าจะพ้นความผิดแล้ว แต่ที่ไหนได้
เขาถูกขังคุกอีกครั้ง สุสดีน่าบอกว่าปลายปีนี้จะพาเธอออกจากคุกแล้ว เธอฝัน
ถึงการกลับมาอยู่ด้วยกันอีกครั้ง หลังจากไม่เจอกันมา 6 ปีเต็มๆ

หลายวันถัดมา เบราลีโอก็นำลูกหามาให้ มานูเอล่าชอบมาก
นอกจากนี้เบราลีโอเสนอที่จะเช่าเนื้อจากร้านขายเนื้อมาให้ แม่อุทานว่ามัน
ยังมีเนื้อติดอยู่ด้วย

มานูเอล่าได้มีโอกาสที่ปั๊มน้ำมันซึ่งเป็นที่ทำงานของแม่เป็นครั้งแรก
ด้วยเหตุที่ว่าเจ้านายไม่อยู่ เด็กหญิงได้รู้และเห็นถึงการทำงานของแม่ ทั้งยัง
ได้พบอีกว่าแม่ของตนเก่งกาจและสามารถจัดการกับรถจำนวนมากมาได้
อย่างน่าทึ่ง สุสดีน่าในสายตาของเด็กหญิงจึงเป็นแม่ผู้ทำงานได้เยี่ยมยอด
ไม่แพ้ใคร เพราะเธอได้เห็นความแตกต่างระหว่างแม่กับโรแบร์โต้ผู้เป็น
พนักงานตัวอ้วนกลมและแก่ชราของปั๊มน้ำมันนั้น รายนั้นไม่ค่อยใส่ใจงานเต็ม
น้ำมันเท่ากับแม่ที่บริการลูกค้าอย่างดีเยี่ยม อย่างไรก็ตาม มานูเอล่าก็อดเป็น
ห่วงแม่ที่ได้ที่ต้องกลับบ้านดึกๆ แทบทุกคืน

ในไม่ช้า ชีวิตของมานูเอล่าก็ได้พบกับสิ่งแปลกใหม่อีกอย่าง นั่นคือ
การได้รู้จักกับบุรุษไปรษณีย์ชื่อเอเฟริน เขามาส่งไปรษณีย์ที่บ้านเธอเป็นครั้ง

แรกนับแต่ย้ายมาอยู่ที่นี่ เอเฟรินนั้นมีอัธยาศัยดี แต่เสียอยู่อย่างตรงที่ร่างกายไม่สมประกอบ คือหลังค่อมซึ่งเป็นมาตั้งแต่เล็กแล้วนั่นเอง อย่างไรก็ตามก็มิไม่เป็นอุปสรรคต่อความมีไมตรีจิตรต่อคนอื่นโดยเฉพาะมานูเอล่า เมื่อมาที่บ้านเด็กหญิงเป็นครั้งแรก เขาถูกสุนัขที่เบรალიโอเป็นผู้นำมาให้หาใส่ เขาหักสุนัขตัวนี้ว่าน่าจะเป็นสุนัขของคุณฉั่วกินที่อยู่ในเมืองและใช้สุนัขตัวนี้เป็นสุนัขล่าสัตว์เสียมากกว่า เอเฟรินชอบความสงสัยกลับไปพร้อมกับไม่กี่วันต่อมาเจ้าของสุนัขตัวจริงพร้อมภรรยาคุณปีลาร์ก็มาหาที่บ้าน บ่นโมโหใหญ่ถึงการกระทำของเบรალიโอ แต่ภรรยาก็แย้งว่าอันที่จริงเจ้าสุนัขอาจไม่ชอบอยู่ที่อพาร์ทเมนต์แคบๆ ก็เป็นได้ ดังนั้น ทั้งคุณฉั่วกินและคุณปีลาร์จึงตกลงใจฝากสุนัขกับให้กับมานูเอล่าเป็นผู้ดูแล ส่วนเอเฟรินนั้นก็เสียใจกับการกระทำของตน แต่เด็กหญิงก็ปลอบว่าไม่เป็นไร

ซุสตีนายังอยู่กับความเหงาเศร้าของตัวเองเมื่อเหม่อมองออกไปนอกหน้าต่างและเห็นเพียงม่านมืดมิดของยามกลางคืน ทว่าแทนที่เธอจะไม่เห็นอะไร ในความสลัวลางนั้นเองที่เธอสามารถมองเห็นภาพสามีผู้อยู่ในสหรัฐอเมริกาได้อย่างชัดเจน ผืนของเธอที่พร่ำบอกลูกสาวนั้นคือการได้ไปอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา พ่อแม่ลูก ที่สหรัฐฯ ติดเสียแต่ว่าเขาติดคุกด้วยข้อหาดต่อต้านรัฐบาลเพราะเป็นนักเคลื่อนไหวสิทธิมนุษยชน ทุกที่ที่มานูเอล่าเห็นแม่เศร้า เด็กหญิงก็จะพลอยเศร้าไปด้วย แต่สิ่งหนึ่งที่พอจะทำให้เธอตื่นเต้นสนุกสนานไปกับชีวิตวัยเด็กได้บ้างก็คือ แคตตาล็อกจากนิตยสารรายปักษ์ฉบับหนึ่งที่ส่งจดหมายสู่มายังผู้อ่าน เด็กหญิงพิศดูอย่างสนใจจนตัดสินใจเขียนจดหมายไปร่วมชิงโชคของรางวัลที่ล่อตาไว้ในแคตตาล็อก

หลังจากนั้นไม่นาน ชีวิตของเด็กหญิงก็น่าตื่นเต้นขึ้นอีก เมื่อมีห่อพัสดุห่อใหญ่ส่งถึง ครั้นเปิดออกก็พบกับเสื้อยืดและกระรไกรตัดผ้า นี่คือผลจากการเขียนจดหมายไปร่วมชิงรางวัลทางนิตยสารนั่นเอง

ไม่กี่วันหลังจากนั้น เอเฟรินก็มาถึงพร้อมนำความประหลาดใจมาให้กับมานูเอล่าอีกครั้ง นั่นคือกล่องพัสดุที่บรรจุสร้อยเงินนั่นเอง นี่เป็นอีก

ครั้งที่เด็กหญิงได้รางวัลจากการเขียนจดหมายชิงโชค ทุกคนเห็นพ้องว่าจะมอบให้แก่ซุสดีน่า แต่เมื่อแม่กลับมาก็ไม่รู้สึกละอายใจ ทั้งยังคาดโทษยังไม่ต้องการให้มานูเอล่าทำอะไรชิงโชคเพื่อเธอผ่านเอเฟรินอีกครั้ง บรูซไปปรึกษากับเด็กหญิงหน้ามุ่มลงทันที แต่ถึงอย่างไร ทั้งคู่ก็ยังคงวางแผนที่จะเขียนจดหมายส่งชิงโชคเพื่อหวังสร้อยเส้นที่ใหญ่กว่านี้ โดยตกลงกันว่าหากได้รางวัลจะแบ่งกันคนละครึ่ง แม้ลึกๆ จะยังเกรงซุสดีน่าอยู่ก็ตาม

ต่อมาเบรลีโอก็เป็นคนยกประเด็นที่ได้ยินมาจากคนอื่นเรื่องเอเฟรินให้มานูเอล่าฟัง เขาก็บอกว่า หมู่ส่งไปรษณีย์คนนี้อาจมาติดพันแม่ของเธอก็เป็นได้ เด็กหญิงสงสัยแถมกลัดกลุ้มใจจนนำคำของเบรลีโอซึ่งได้ยินมาจากคุณฉั่วกินกันคุณบิลาร์ไปเกริ่นกับแม่ แต่เมื่อแม่ได้ยินดังนั้นก็โกรธทันที บอกฝากให้ไปบอกเบรลีโอว่าให้ระมัดระวังคำพูด

กลางเดือนสิงหาคมถัดมา ก็มีข่าวดีสำหรับเอเฟริน เขามาบอกข่าวดีนั้นกับมานูเอล่าด้วยตัวเอง ว่าเขาได้เลื่อนขั้นเป็นผู้จัดการสาขาแล้ว เพราะทางการไปรษณีย์ต้องการขยายสาขาใหม่ใกล้ๆ กันนั่นเอง แต่ก็ต้องนำเครื่องลงเมื่อค่าชวณซุสดีน่ากับมานูเอล่าไปซื้อรถเล่นไม่เป็นผล ซุสดีน่าปฏิเสธทันที

กระทั่งถึงเดือนกันยายน เกิดฝนตกหนัก จนทำให้เกิดบึงน้ำขนาดใหญ่ใกล้ๆ บ้าน เด็กๆ กรีดกรีดกันยกใหญ่ เบรลีโอหัวใสชวนเล่นเรือในบึงนั้น โดยชวนอัลฟอนซิน่าเด็กหญิงช่างซักช่างถามสงสัยไปหมดทุกเรื่องให้มาเล่นด้วย พอตีครุมาริสามาเยี่ยมบ้านจึงออกปากดุเล็กน้อยให้กับการเล่นจนอันนั้น แต่ก็เรียกถามหาซุสดีน่า ครุมาริสาได้เจอซุสดีน่าที่ป้อมน้ำมัน เธอ นำของฝากจากแอฟริกาที่ตัวเองไปเที่ยวมาให้ด้วย ซุสดีน่าสงสัยแต่ก็รับไว้ไม่ปฏิเสธด้วยเห็นว่าเป็นน้ำใจอันดีงามของครูสาว ทั้งยังไม่ได้แพงอะไรมากนัก จากนั้นสองคนก็กลายเป็นเพื่อนที่สนิทกัน จนซุสดีน่าเล่าเรื่องพ่อของมานูเอล่าซึ่งติดคุกอยู่ในสหรัฐฯ ให้ฟัง จากนั้นทั้งสองก็เริ่มคำนวณเงินที่ซุสดีน่าสะสมไว้ตลอดฤดูร้อนและพบว่ามันยังไม่พอที่จะจ่ายค่าตัวเครื่องบินไปยังสหรัฐฯ ครั้นแล้ว ครุมาริสาก็มีความคิด บอกว่าลองให้ซุสดีน่า

เดินทางไปสหรัฐฯ เพียงลำพังก่อน เพราะเงินเก็บสามารถซื้อตั๋วได้เพียงใบเดียว แล้วฝากมานูเอล่าไว้กับครู แต่ซุสตีน่าปฏิเสธ บอกว่าต้องการเอาลูกไปด้วยไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม

เมื่อมานูเอล่าเล่าเรื่องนี้ให้เบรลีโอฟัง เด็กชายก็ทำหน้าตึงๆ เขาแนะนำให้แม่แต่งงานกับเอเฟรินผู้มีหลังค่อมเสีย พ่อของเธออาจจะแต่งงานใหม่ไปแล้วก็ได้ ที่พูดเช่นนั้นเพราะในใจเด็กชายต้องการให้เธออยู่ที่นั่นตลอดไปนั่นเอง

แต่วันถัดมามานูเอล่าก็ลืมเรื่องเมื่อวานไปเสียสิ้น เพราะซุสตีน่าพาเด็กหญิงไปปั้มน้ำมันด้วยอีกครั้ง เธอขยันขันแข็งช่วยแม่ทำงาน จนได้รับทิปถึง 100 เปเซต้า¹ อย่างไรก็ตาม ชาวคราวระหว่างเอเฟรินกับซุสตีน่าก็ยังเป็นเงาแฝงไปทุกที่ เพราะมีแต่คนเข้ามาถามทั้งซุสตีน่ากับมานูเอล่าเกือบทั้งวัน มานูเอล่าเห็นว่าแม่โมโหมากที่เดี๋ยวตอนที่โรแบร์โต้ผู้ทำงานอยู่ในปั้มน้ำมันถามเรื่องเอเฟริน ดูเหมือนว่าทุกคนจะสนใจเรื่องนี้กันทั้งเมืองเสียจริง แต่พอตกกลางคืนความสงสัยว่าเอเฟรินนั้นชอบพ่อแม่เธอจริงหรือไม่ก็กระจางเมื่อได้เห็นหน้าเขาอีกครั้ง และครั้งนี้แม่บอกว่าไม่รังเกียจเรื่องที่เขาหลังค่อม หม่อมไปรษณีย์ก็ยิ้มแก้มปริ และออกปากพาแม่ทั้งคู่ไปฉลอง

ทว่า เรื่องดีๆ เกิดอยู่ได้ไม่นาน เคราะห์ร้ายก็มาเยือนแม่ลูก เรื่องนี้เริ่มเมื่อเปิดเรียนอีกครั้ง และมานูเอล่าไปช่วยทำงานที่ปั้มน้ำมัน วันนั้นเกิดเหตุไม่คาดคิด มีโจรกลุ่มหนึ่งขับรถมาปล้นปั้มน้ำมัน และจำเอาเด็กหญิงเป็นตัวประกัน เอเฟรินที่มาถึงที่สถานที่พอก็ยอมแลกตัวเองเป็นตัวประกันเพื่อปกป้องเด็กหญิง ทุกคนเศร้าใจกันเป็นอันมากเมื่อโจรกลุ่มนั้นขับรถพาเอเฟรินออกไป

¹ เปเซต้า (peseta) สกุลเงินเก่าของสเปนระหว่างปี ค.ศ.1896 ถึง ค.ศ.2002 ก่อนที่จะเปลี่ยนมาใช้สกุลเงิน ยูโร (euro) - 200 เปเซต้า มีค่าเท่ากับ 1.2 ยูโร

อย่างไรก็ตาม ความชั่วร้ายยังไม่จบสิ้น ตำรวจก็สามารถสกัดจับรถคันนั้นได้ โจรถูกจับ เอเฟรินปลอดภัยแม้จะถูกยิงได้รับบาดเจ็บ มานูเอลล่ากับซุสดีน่ารับฟังด้วยความเป็นห่วงเป็นอย่างมาก เพราะการบาดเจ็บครั้งนี้เกิดขึ้นด้วยเหตุจากทั้งคู่ จึงทำให้สองแม่ลูกรู้สึกผิดเป็นที่ยิ่ง

หลังจากเหตุการณ์นั้น ทุกคนในเมืองก็ล่ำลือกันว่าเอเฟรินได้กลายเป็นวีรบุรุษไปแล้ว นอกจากนั้น เมื่อเมฆร้ายผ่าน ท้องฟ้าก็สดใส เอเฟรินบาดเจ็บ แต่ก็ได้รับรางวัลชิ้นใหญ่ นั่นคือเขาถูกรางวัลชิงโชคกับนิตยสารเป็นสร้อยไข่มุกเส้นโต อันที่จริงมานูเอลล่าเป็นคนเขียนจดหมายส่งไป แต่ลงในนามเอเฟรินเพราะเกรงคำกล่าวของซุสดีน่าที่ว่าให้เลิกสนใจเรื่องพวกนี้

เมื่อได้รับรางวัลมา เอเฟรินพูดอย่างมั่นใจว่าเขาจะให้รางวัลนี้แก่เด็กหญิงเพราะเธอเป็นเจ้าของความคิด แต่แม่ของเด็กหญิงค้านด้วยมันเป็นชื่อของหนูไม่ปรารถนาคือเป็นเจ้าของ แต่คนถูกรางวัลก็ยังยืนยันกรานที่จะให้เพราะได้ตกลงกับมานูเอลล่ากันไว้ก่อนแล้วว่าแบ่งกัน หรืออย่างน้อยก็แบ่งสร้อยเส้นที่มีราคาสูงนี้กันคนละครึ่ง ว่านล้อมด้วยเหตุผลสารพัดจนมาถึงเหตุผลที่ว่าแม่ลูกสามารถเอาสร้อยเส้นนี้แลกกับตัวเครื่องบินเพื่อไปหาพ่อของมานูเอลล่าได้นั้น ซุสดีน่าจึงได้ตกลงยอม

ในที่สุดทั้งสองแม่ลูกก็ได้เดินทางไปสหรัฐฯ สมปราชญ์นา วันที่เดินทางนั้น หลายคนมาส่งมากมาย คุณฉั่วกิน คุณบิลาร์ เบราลิโอ โรแบร์โต ฯลฯ ทว่าไร้เงาของเอเฟริน อย่างไรก็ดี มีเพียงกล่องของขวัญฝากมาให้ โดยครูมาริสามาส่งเท่านั้น เมื่อเปิดออก ก็ได้พบกับสร้อยคออีกเส้นซึ่งแบ่งกันระหว่างเด็กหญิงกับเอเฟริน พร้อมจดหมายที่เขียนมาว่า เขาอยากมอบสร้อยเส้นนี้ให้กับซุสดีน่า เพื่อที่ว่าสามีของเธอจะได้พอใจที่เห็นเธอใส่สร้อยเส้นนี้

โครงเรื่องและโครงสร้าง

เรื่อง “เด็กหญิงผู้บันทึกความฝัน” นี้ ผู้เขียนใช้วิธีเล่าเรื่องเป็นลำดับ ไม่ได้เล่าเรื่องสลับย้อนไปมา อาจด้วยเพราะเป็นหนังสือประเภทวรรณกรรมเยาวชน จึงทำให้ผู้เขียนไม่ได้ลำดับเรื่องซับซ้อนแต่อย่างใด เรื่องนี้นำเสนอผ่านการใช้ชีวิตของมานูเอล่า เด็กหญิงฐานะไม่ค่อยดีซึ่งจำต้องปลูกบ้านอยู่กับแม่บริเวณไม่ห่างจากชุมชนสถานีรถไฟ

เหตุการณ์ที่สำคัญในเรื่องคือการแสดงน้ำใจอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ของเอเฟรินในช่วงท้าย ซึ่งเขานำตัวเองเข้าเสี่ยงเป็นตัวประกันจากการปล้นน้ำมันของกลุ่มโจร จนในที่สุดก็ทำให้เขาถูกกลายเป็นวีรบุรุษของเมือง อย่างไรก็ตามแม้เหตุการณ์นั้นจะทำให้เขาเป็นคนโด่งดังขึ้นมาจากหนุ่มส่งจดหมายเล็กๆ คนหนึ่ง แต่เขาก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการพิชิตใจซูสดีน่าอยู่ดี และเป็นฉากที่สำคัญที่สุดในเรื่อง

กลวิธีของผู้เขียนที่เด่นอย่างหนึ่งคือ ผู้เขียนพยายามแสดงให้เห็นอารมณ์และความตั้งใจของตัวละครแต่ละตัวด้วยการกระทำและคำพูดมากกว่าการบอกออกมาตรงๆ เช่น ตอนที่เบราลิโอไม่ต้องการให้มานูเอล่าจากไปยังสหรัฐฯ แต่อาจเป็นเพราะเด็กชายยังไม่เข้าใจความรู้สึกของตนขณะนั้น เขาจึงกันว่าเด็กหญิงว่าต้องไม่ไปจากที่นี่ โดยเอาเหตุผลที่เอเฟรินรักแม่ของเธอและพ่อที่แท้จริงอาจมีหญิงใหม่ไปแล้วมาอ้าง ทั้งๆ ที่เหตุผลที่แท้จริงก็คือการขาดเพื่อนเล่น นอกจากนั้นยังแสดงอารมณ์แค้นเคียวทำให้มานูเอล่าไม่เข้าใจเป็นอันมาก กลวิธีดังกล่าวทำให้ผู้อ่านรอคอยอ่านไปจนกว่าจะจบย่อหน้าหรือจบบทเพื่อที่จะได้ทราบถึงเหตุผลในการกระทำนั้นๆ ในตอนท้ายซึ่งผู้เขียนจะปล่อยประโยคเพื่อเน้นอารมณ์ของตัวละครนั้นๆ อีกด้วย

ปริทัศน์หนังสือ

กลวิธีในการเล่าเรื่อง

ผู้เขียน เรื่องนี้ใช้กลวิธีในการบรรยายแบบรู้แจ้งหมดทุกประการ หรือบุรุษที่สาม และใช้การพรรณนาบุคลิกภาพ ลักษณะ และทัศนคติของตัวละครได้ชัดเจนด้วยการให้คู่สนทนาบรรยายถึง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อตอนที่อธิบายถึงลักษณะเป็นเด็กช่างซักถาม ชี้สงสัย อยากรู้ไปทุกเรื่องของอัลฟอนซิน่า ผู้เขียนก็จะทำให้อัลฟอนซิน่ากับคู่สนทนาพูดคุยกันไปเรื่องๆ โดยให้เด็กหญิงเป็นผู้ถามคำถามอยู่เรื่อยๆ จนคนตอบจนปัญญาที่จะตอบ

แก่นของเรื่องและจุดมุ่งหมาย

คำพูดหนึ่ง ที่ได้บรรยายไว้ด้านหลังของหนังสือเล่มนี้เกี่ยวกับผู้เขียน ที่ว่า “งานของเธอ [โมเช่ หลุยส์ โอลิไวโซล่า] มักถ่ายทอดความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจ ความรักและความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์” ในหนังสือเรื่องนี้ ก็ยังคงหัวใจหลักของเรื่องเป็นดังคำพูดข้างต้น

แก่นของ “เด็กหญิงผู้บันทึกความฝัน” แสดงออกมาจากตัวละครหลายตัวที่เสนอความปรารถนาดีระหว่างกัน กล่าวคือผู้คนรอบข้างของซุสติน่ากันมานูเอลาสองแม่ลูกในชุมชนใหม่ให้ความสนใจ ช่วยเหลือ และแบ่งปันความรักกันอย่างดีตลอดเรื่อง ทุกคนไม่ว่าจะเป็นครูมารีสา เบราลี โอ เอเฟริน คุณหม้วกินกับคุณบิลาร์หรือแม้แต่โรแบร์โตที่อยู่บิมน้ำมน เรื่องนี้จึงทำให้คนอ่านสามารถตีความไปกับน้ำใจของตัวละครแต่ละคนที่ยื่นให้กัน และกันได้อย่างเต็มอ้อม

ความเอื้ออาทรที่ครูมารีสาเสนอให้สองแม่ลูกเป็นเหมือนอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า ทุกคนพร้อมที่จะอยู่เคียงข้างทั้งคู่ ไม่นับเอเฟรินที่แสดงความปรารถนาดีด้วยเหตุเพราะชอบซุสติน่าเป็นการส่วนตัว แต่อย่างไรก็ดี เขาก็พิสูจน์ในตอนท้ายแล้วว่า ความรักและปรารถนาดีของเขาไม่ได้ต้องการ

ความเห็นใจกลับมา เพียงแต่ขอให้คนที่เขามอบน้ำใจให้มีความสุขและไปอยู่กับสิ่งที่เขาคาดหวังได้ตั้งใจ

ตัวละครเด่นๆ ในเรื่องนี้มีอยู่ไม่มาก ทั้งยังบรรยายให้เห็นลักษณะอย่างชัดเจน ตัวละครที่สำคัญกับแก่นเรื่องก็หนีไม่พ้นตัวหลังของเรื่องคือ มานูเอล่า-เด็กหญิงผู้บ้านทึบผืนของผู้เป็นแม่ เธอทำให้ความฝันของแม่ที่จะพาเธอไปสหรัฐอเมริกา หาพ่อด้วยกันเป็นจริงโดยไม่รู้ตัว ออสติน่า-ผู้ทำงานหนักเพื่อให้ได้เงินมามากๆ และชอบความฝันของตนเองกับลูกบินไปด้วยกันถึงสหรัฐฯ เอเฟริน-ชายหนุ่มผู้เป็นบุรุษไปรษณีย์และหลงรักออสติน่าและทำทุกอย่างเพื่อนเข้ากับมานูเอล่าด้วยความยินดี ไม่ว่าจะช่วยให้เธอได้รางวัลชิงโชค หรือช่วยให้สนุกสนานตามประสาเด็กด้วยการพาขับรถเล่น เบราลีโอ-เด็กชายแก่นทโมน แต่ก็แสดงออกว่าปรารถนาดีต่อเด็กหญิง เช่น นำลูกสุนัขมาให้ นำเศษเนื้อที่พ่อเขาขายมาให้ ครูมารีสา-ผู้คอยเอาใจช่วยสองแม่ลูก แนะนำ และเป็นกำลังใจให้ความฝันของทั้งคู่เป็นจริงในเร็ววัน

น้ำใจที่แบ่งปันให้กันและกันซึ่งแสดงให้เห็นในหนังสือเล่มนี้ ทำให้โลกใบเล็กของเด็กหญิงไม่ดูโหดร้ายเกินไปนัก แม้จะต้องอยู่ในสภาพฐานะทางบ้านที่ยังไม่ดี ชุมชนเล็กๆ แห่งนี้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า น้ำใจหาได้เสมอไม่ว่าอยู่อยู่ส่วนใดของเมืองก็ตาม

นอกจาก “เด็กหญิงผู้บ้านทึบผืน” ผลงานของโฆเซ่ หลุยส์ โอไลยโซล่า เล่มนี้แล้ว หนังสือที่ได้รับแปลเป็นภาษาไทยยังมีเรื่อง “ก๊อชโง่” จาก CUCHO เรื่อง “แม่กึ่งแห้งกับพ่อตุ๋นุ้ย” จาก La Flaca y el Gordo

ปรีทัศน์หนังสือ

José Luis Olaizola
(www.alameda.edu.es)

ประวัติผู้เขียน

โฮเซ หลุยส์ โอไลโซล่า (José Luis Olaizola) เกิดที่เมืองซาน เซบาสเตียน ในแคว้นบาสก์ ประเทศสเปนใน ค.ศ.1927 ผลงานของเขาได้รับรางวัลใหญ่ๆ เช่น เรื่อง Planicio ได้รับรางวัล Premio Atenedo de Sevilla ปี ค.ศ.1976 เรื่อง La Guerra del General Escobar ได้รับรางวัล Premio Planneta เรื่อง Cucho ได้รับรางวัล Premio de Literatura Infantil Barco de Vapor และในเรื่องเดียวกันฉบับแปลภาษาฝรั่งเศส ได้รับรางวัล Grand Prix de l'Académie des Lecteurs เป็นต้น ใน ค.ศ. 1991 ได้เขียนหนังสือร่วมกับ Vallejo-Nágera ที่เสียชีวิตไปแล้ว เรื่อง La Puerta de la Esperanza ซึ่งทำยอดขายได้มากกว่า 3 แสนเล่ม

ประวัติผู้แปล

รัตณี (จันทร์ประภาพร) กฤษณมณี สำเร็จการศึกษอักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้น ได้รับทุนรัฐบาลสเปน ศึกษาต่อ ณ ประเทศสเปน และได้รับปริญญาโท สาขาภาษาและวรรณคดีสเปน จากมหาวิทยาลัย N.Y.U in Spain ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาสเปน ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รังสิมา จิระโชติสกุล สำเร็จการศึกษา อักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การส่งบทความหรืองานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารยุโรปศึกษา

ท่านที่ประสงค์จะส่งบทความหรืองานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารยุโรปศึกษา สามารถส่งต้นฉบับบทความเกี่ยวกับยุโรปในสาขาประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ความยาว 10-20 หน้ากระดาษ A4 และบทความย่อความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4 ทั้งภาษาไทย (Cordia New ขนาด 16 point) หรือภาษาอังกฤษ (Times New Roman ขนาด 12 point) ส่งผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์มาที่ publication@ces.in.th พร้อมทั้งส่งประวัติการศึกษา การทำงานและตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันมา หรือส่งทางไปรษณีย์มาที่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ
รองผู้อำนวยการฝ่ายสิ่งพิมพ์ ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชั้น 3 อาคารวิทยพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พญาไท กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ 0-2218-3922-3 โทรสาร 0-2215-3580 หรือ ces@chula.ac.th

ARTICLE TO BE PUBLISHED IN THE JOURNAL OF EUROPEAN STUDIES

Should you be interested in having your article or research paper focusing on European Studies in the field of History, Culture, Economics, Law, and Political Science, published in Journal of European Studies, Chulalongkorn University, please send your work and CV via e-mail address (publication@ces.in.th) in Microsoft Word, or to the address given below. Please make sure that your article or research paper, including its one-page-long abstract, lasts approximately 10-20 A4 pages, using Cordia New 16 point in Thai and Times News Roman 12 point in English.

Assistant Professor Dr. Suthachai Yimprasert
Deputy Director of Publication Affairs, Centre for European Studies
3rd Floor, Vidyabadhna Building, Chulalongkorn University,
Phya Thai Road, Bangkok, 10330, Thailand
Tel: +662-218-3922-3 Fax: +662-215-3580 or ces@chula.ac.th

Subscription Form for Journal of European Studies
Centre for European Studies at Chulalongkorn University

Name (Mr./Mrs./Ms.) _____

Company Name _____

Address _____

Tel. No. _____ Fax No. _____

I subscribe to the Journal of European Studies for

() 1 year 180 baht for 2 Issues (bi-annually)

() 2 years 340 baht for 4 Issues

Cost of Postage* excluded (Asia: 4\$, Europe: 5\$, America: 7\$, Australia: 5\$)

Payment

() I would like to pay by cash in person.

() I enclose a money order for 180 Baht (Hundred and Eighty).

() I enclose a money order for 340 Baht (Three Hundred and Forty)

pay to the order of "*Centre for European Studies at Chulalongkorn University*" via Chulalongkorn University Post Office

Signature _____

Date ____/____/____

สหภาพยุโรปใหม่ และ 25 ประเทศสมาชิก

หนังสือแนะนำประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปทั้ง 25 ประเทศ ครอบคลุม
เนื้อหามิติด้านต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เนื้อหาทันสมัย
อ่านง่าย และสนุกสนาน

ท่านผู้อ่านจะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับประเทศสมาชิกเดิมทั้ง 15 ประเทศ และ
ประเทศสมาชิกใหม่ทั้ง 10 ประเทศที่เพิ่งเข้าเป็นสมาชิกเมื่อปี ค.ศ. 2004

ISBN: 974-9993-33-0

จัดพิมพ์โดย ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พิมพ์ที่ บริษัท พี. เพรส จำกัด

จัดจำหน่ายที่ ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์ยุโรปศึกษา
ราคา 300 บาท